

Arķibīskaps Jānis

Svētrunas

Arhibīskapa Jāņa kapliča

Ar Rīgas un visas Latvijas arhibīskapa
Aleksandra svētību

Redakcija: priesteris Jānis Kalniņš
ISBN 9984-9373-3-4

1. Par ciešanu neizbēgamību

No tā laika Jēzus sāka atklāt Saviem mācekļiem, ka Viņam vajag noiet uz Jeruzalemi un daudz ciest no vecajiem un augstiem priesteriem un rakstu mācītājiem, un tikt nokautam, un trešajā dienā augšāmcelties. Un Pēteris ņēma Viņu saurup un iesāka Viņu brīdināt, sacīdams: "Esi žēlīgs pret Sevi, Kungs! Ka tev kas ne-notiek!" Bet Viņš atgrieždamies sacīja uz Pēteri: "Atkāpies no Manis, sātan, tu Man esi par apgrēcību, jo tu nedomā, kas Dievam, bet kas cilvēkam patīk." (Mt 16, 21-23)

Kā pērkona spēriens no skaidrām debesīm – tādu iespaidu uz mācekļiem atstāja Tā Kunga atklātais paziņojums par Viņam priekšā stāvošajām ciešanām. Arī agrāk Viņš tika teicis viņiem, ka Viņa ceļš ir arī viņu ceļš. "Jūs būsiet visu ienīsti Mana vārda dēļ. Māceklis nav lielāks par savu mācītāju, nedz kalps par savu kungu. Kurš neņem savu krustu un neseko Man, nav Manis cienīgs." Un Kristus patieso mācekļu dzīvē ir savs moku, ciešanu laiks, kad katram ir jādodas uz savu Jeruzalemi, uz savu Golgātu, jāuzņemas nolemtais krusts un jāpieņem noliktais kauss – pat līdz nāvei. Arī šis pasaules dēliem pastāv sava Golgāta. Negaidītas, nelūgtas namā ienāk ciešanas. Tev ir jācieš – gribi vai negribi. Šis rūgtais pienākums ... Tas ir rūgts pat uzticīgam Kristus māceklim. Arī viņu biedē šis ciešanu krusts. Arī viņa dvēselē dzimst Pētera balss: "Esi žēlīgs pret Sevi, Kungs, ka Tev tas nenotiek, pasaudzē Sevi." Un tur nav nekā apbrīnojama, jo Pats lielais Cietējs lūdzās: "Ja tas ir iespējams, tad lai šis kauss iet Man garām." Šis pienākums ciest ir nepieciešamība, pret kuru mēs esam bezspēcīgi.

I

"No tā laika Jēzus sāka atklāt Saviem mācekļiem, ka Viņam vajag noiet uz Jeruzalemi un daudz ciest..." Ja Tā kunga ceļš ved uz Jeruzalemi, ja Viņa likteni izlems rakstu mācītāji, farizeji un vecājie, tad ir pilnīgi dabiski, ka Viņam būs daudz jācieš un jātop nokautam. Tā Jeruzaleme, uz kuru ved Kristus ceļš, nav debesu

Jeruzaleme, bet zemes pilsēta, kas ir kļuvusi pasaulīga, laiciskojusies, ir atkritusi no sava Dieva, nav atpazīnusi un apjēgusi Tā Kunga apmeklējumu. Šī ir tā Jeruzaleme, kas pie Tā Kunga altāra nogalināja praviešus un nomētāja ar akmeņiem izredzētos, kas pie tās tika sūtīti... Bet pasaule, ak, mani brāļi, pēc būtības līdz pat šai dienai nav mainījusies. Ārēji, iespējams, tā nav tāda pati. Tagad krustā vairs nevienu nesit kā Jēzu Kristu, ar nūjām nevienu nedauza, kā sita Pēteri un Jāni, ar akmeņiem nevienu nenomētā kā Stefanu. Cilvēki ir kļuvuši pārāk vienaldzīgi pret ticību, lai tās dēļ ķertos pie tik galējiem līdzekļiem. Mūsu ceļš ir kļuvis līdzīgāks, un katram, kurš būtu neapmierināts ar pasaules cietsirdību un ļaunumu, varētu sacīt kauninošus vārdus...

Tāču tagad, tāpat kā agrāk, Svētā patiesība ir Tā Kunga vārdos: "Ja jūs būtu no pasaules, pasaule mīlētu tos, kas viņai pieder, bet, tā kā jūs neesat no pasaules, bet Es esmu jūs izredzējis no pasaules, tad pasaule jūs ienīst." Pasaule citādi nespēj. Cilvēka sirds dabiska vēlēšanās ir dzīvot ar visiem mierā. Jaunas sirdis ne reizi bezrūpīgā ticībā sev pieņem lēmumu: es gribu ar saviem sadzīvot, es ne ar vienu nedrīkstu ielaisties antagonismā. Bet pat cilvēks ar vislabākajiem mērķiem drīz pārliecina, ka tas nav iespējams. Un pati lēnprātīgākā avs dvēsele sastop savā ceļā virkni vilku, kuri saka: "Tu man ļauc gaisu." Kas tic, tam sava ticība ir arī jāapliecina. Kas pasaulē grib kalpot Dievam, tam ir jārikojas, esot mierā ar līdzciviekiem, taču jebkura apliecināšana neizbēgami sastopas ar protestiem un jebkura darbība neizbēgami risinās cīņā. Pats par sevi saprotams, ka Kristus sekotājam dara sāpes tas, ka viņa labā pārliecība un tiekšanās pasaulē netiek atzīta, ka viņa labais darbs visur saduras ar pretdarbību, ka tur, kur viņš sēja tikai mīlestību, nākas pļaut ļaunumu. Arī Kristus mācekļi nereti ir gatavi jautāt līdz ar Skolotāju: "Ko ļaunu esmu jums darījis? Ar ko apvainojis?" Vai ar patiesību, ko tu sludini un apliecini un ko pasaule nespēj sagremot, vai ar taisnīgumu, ko tu īsteno savā dzīvē un kas kalpo par pārmetumu pasaulei, vai ar Dieva mieru, kas iemiesojies tavā sejā un ko pasaule tev nevar piedot, vai ar debesu nezemes noskaņu, kas staro tavā uzvedībā, atstājot kaunā un atmaskojot laicīgo dzīves ievirzi, ar to tu esi apvainojis pasauli, bet pasaule drīzāk pieder tev desmit grēkus un

netikumus, kas tevi padara līdzīgu pārējiem, nekā vienu labu īpašību, kas tevi paceļ citiem pāri. Kāpēc Kains nonāvēja Ābelu? Tāpēc, ka Kaina darbi bija ļauni, bet Ābela darbi – ļauni un taisnīgi. Kāpēc rakstu mācītāji un augstie priesteri nosodīja Pestītāju? Tāpēc, ka Viņš bija gaismas, bet tumsa ienīst gaismu. Tāpēc nebrīnieties, dārgie brāļi, ka pasaule jūs neredz. Tur nav nekā īpaša. Neļaujiet ļaundaru zobgalībām un netikumīgo ienaidam novirzīt jūs no ceļa. Ejiet pa taisnu ceļu Tā Kunga vārdā caur pasaules ļaunumu un domājiet: tas ir mans pienākums... bet pasaule citādi nespēj. Tā nebūtu pasaule, ja savu maldu, melu vietā priekšroku dotu patiesībai, egoisma vietā – mīlestībai, sava slinkuma vietā – dedzībai Dieva lietās, pasaulīgas steigas vietā – svētumam. Es neesmu Kristus mācekļis, nedz arī Viņa karavīrs, ja daru pa prātam visiem cilvēkiem, ja kopā ar pūli eju pa plato ceļu tā vietā, lai turētos kopā ar nedaudziem ceļabiedriem, kas soļo pa šauro ceļu. Tātad – uz priekšu Tā Kunga vārdā un ar apziņu: tas ir mans pienākums.

Pievērsiet uzmanību vēl vienai šī pienākuma šķautnei. Kad Cilvēka Dēls atklāja Saviem mācekļiem, ka Viņam jāiet uz Jeruzalemi un tur daudz jācieš un jāmirst, Viņš apzinājās, ka tas ir nepieciešams arī Viņam pašam. Tādēļ, ka "Viņš bija paklausīgs līdz nāvei, līdz pat krusta nāvei", Tas Kungs Viņu paaugstināja un dāvināja Viņam vārdu pārāku pār visiem vārdiem. Ja Debesu Tēvs pat Savam Vienpiedzimušajam Dēlam nolika iztukšot ciešanu kausu, vai gan mēs, grēcīgie un nepilnīgie, drīkstam atteikties no šī moku biķera, no ciešanu skolas, ja mēs esam tik tālu no pilnības, ja mums vēl tik daudz kas jāmacās, lai kļūtu par dižā Cietēja cienīgiem mācekļiem. Daži spriež: cik daudzreiz labprātāk un cītīgāk es kalpotu savam Kungam, ja mans dzīves ceļš būtu vieglāks, ja mans dzīves ceļš nebūtu tik cieši bruģēts ar akmeņiem. Kad tu tā runā, tu acīmredzot pats vēl nemaz nezini, kas tu esi, kas tev ir derīgs un kas – kaitīgs, kas tev ir nepieciešams un kas – ne. Tiesa, jāteic, ka cilvēks vissliktāk panes savu labklājību. Laimes, veiksmju dienas – cik daudz kārt gan tās ir kļuvušas pazudinošs tīkls cilvēka dvēselei. Cik daudz nederīga apaug ap cilvēka sirdi kā rūsa uz asmens, kad tas dīki atdusas bez kaujas, vai kā aizaug dārzs, ja tajā nerīkojas dārziņka nazis. Saki man, kristietī, kas pasargā tevi no augstprātības, kas tik

viegli lekjūt pat visstiprākajās sirdīs, pat Kristus mācekļu sirdīs? Vai gan ne krusts un ciešanas? Kas apdzēs grēcīgās miesas tieksmes, kas viegli un ar panākumiem attīstās gaišajās labklājības dienās – kā saulainās dienās kukaiņi purvā? Kas māca tev atteikties no visas šīs garīgās nešķīstības – vai ne bēdu un ciešanu runga? Kas pamodina tevi no pašpārliecinātības miega, kurā mūs tik viegli iegremdē laime, vai kas virza tevi uz slinku nīkuļošanu ikdienības rāmjos, ja ne skaidras, neapmākušās labklājības dienas? Vai vētra šeit nav kā laba dāvana? Kas izved tevi no bīstamā izklaidības stāvokļa? Vai ne ciešanas? Vai ne slimības? Kas sarauj pasaulīgu pleķeršanos, mīlestības pret pasauli un visu, kas tajā, valgos, ja ne trūkums un neveiksmes? Vai ne kārdinājums mums māca apdomāt vārdus? Vai ne ciešanas mums māca būt gataviem nāvei? Mežonīgie, nederīgie sirds dzinumi, pieaugumi un izaugumi nevar tikt likvidēti bez debesu Dārznieka naža līdzdalības, un labie taisnības un sirdsšķīstības augļi neizaugs bez asaru un skumju lietuses. Nekādi nevar tik labi pārbaudīt patiesu paklausību, kā vien pienesot rūgto ciešanu kausu, kad nākas teikt: ne mans, bet Tavs prāts lai notiek, Tēvs... Un arī pakļaušanās Dieva gribai nekad nevar izpausties tik labi kā vētras un negaisa dienās un stundās, kad starp vilņiem, kas pilni draudu un šausmu, kristietis pilnīgi nodod sevi Tā rokās, kā varā ir šīs vētras un vilņi. Kad vislabāk var izpausties Kristus karavīra izturība, varonība un spēks, ja ne tad, kad nākas pārvarēt kārdinājumus un šķēršļus kristīgos darbos, cīņā ar ļaunumu vai briesmās? Visi kristīgās dvēseles, kristīgā rakstura cēlie spēki vislabāk var izpausties un attīstīties bēdu, nelaimju un ciešanu laikā. Visi Dieva svētības brīnumi dzīvē vislabāk parādās tieši tad, kad ciešanu un bēdu ūdeņi sniedzas līdz mūsu dvēselei, un mēs esam spiesti apzināties savu necienību un nevarību un saprast, ka viss spēks un nozīme rodama vienīgi Dieva varenībā. Vai tad tu jautāsi, kam gan un kāpēc, ja Pats Kungs soda un piedzen no tevis? Vai tu teiksi, kad Kungs tevi sūta krusta skolā: man nav vajadzīgas viņas zinības? Saki tā: man tās ir vajadzīgas, mans pienākums ir iziet krusta skolu, mans pienākums ir ciest kopā ar Kristu, lai ar Viņu augšāmceltos. Dieva apmeklējumu brīžos man ir jādomā un jājūtas tāpat kā Dieva mīlošās rokas sodītam bērnam, kā

vīna kokam, kad to attīra dārznieka nazis, kā dzelzij, kad to formē āmurs, kā zeltam attīrošā ugunī, kā vīnogu ķekaram karstas saules staros. Šis pienākums ir dievišķs, un es nevaru no tā atkāpties.

Ja jūs, mani dārgie, piekritat tam šeit, Dieva namā, tad ievērojiet šo pašu principu, kad jūs piemeklēs ciešanas, kad krusts kļūs par jūsu nama likteni. Šis ir ābeces patiesības, tomēr tās nākas atkārtot pie katras slimības gultas un katram māceklim, kurš stājas ciešanu skolā. To zina priesteri, jo tam, kurš jau tūkstoškārt ir sludinājis šīs patiesības citiem, katrā dzīves situācijā ir jāatkārto tās pašam sev. Tu Pats, ak, Kungs, palīdzi mums pēc iespējas plašāk un dziļāk saprast šo "tas ir mans pienākums" mācību.

Jau senie grieķi, kā arī citas tautas izjuta bijību pret dievišķo nolemtību, pret svēto nepieciešamību, pret neizbēgamo likteni, cilvēka atkarību no dievības. Savas gribas pakļaušana šim dievišķajam pienākumam, bezierunu sekošana Dieva gribas lēmumam, to gudrie dēvēja par gudrību, varoņi – par varonību, dievbijīgie – par svētumu. Cikreiz labprātāk mums, kristiešiem, ir jāseko šim pienākumam, ja mēs zinām, ka mūs vada ne akla nolemtība, bet mums labu vēloša Tēva griba, kas aizveda Pestītāju uz Golgātu un uz krustu, bet caur Golgātu un krustu uz augsti teicamo augšāmcelšanos, un tāpēc mums ir jāpaļaujas uz Viņu pat tad, kad šīs vadības jēga mums nav saprotama. Kādi labumi tiktu liegti cilvēcei, kāds varenības un svētlaimes dižums, ja Pestītājs paklausītu Pētera vārdiem: pasaudzē Sevi.

II

Ikkatra dvēsele lai pakļaujas dievišķajam "tas ir mans pienākums", jo Dieva griba ir labvēlīga, pilnīga un pestījoša visiem cilvēkiem. Noliec, trūdu un pīšļu dēls, savu galvu zem Viņa visstiprās rokas, pret kuru tavs spēks nav nekas, paļaujies uz Dievišķo gudrību, pret kuru tava gaisma ir drūma tumsa, nododies Tā Kunga tēvišķajai vadībai, kas cilvēkam un cilvēcei grib tikai mieru un svētlaimi, bet ne ienaidu un ciešanas. Kad tu savas domas un gribu pakļausi šai domai un gribai, tad neviens kauss tev neliksies pārāk rūgts un neviens krusts – pārāk smags, tu varēsi to panest, neviena taka nebūs par šauru, tu noiesi pa to, ikviens kārdinājums būs panesams,

tu būsi spējīgs tam pretoties. Tāda ir Dieva griba. Ja tev apkārt nostāsies sieva, bērni, draugi un visi, kurus tu mīli, un mēģinās pārliecināt tevi: pažēlo sevi, nebendē sevi, tad tu, neņemot vērā viņu asaras un lūgumus, norādīsi uz debesīm un teiksi: nepadariet smagu manu sirdi, tāds ir Dieva prāts, un man tas ir jādara: jūs taču spriest nevis kā Dievam, bet gan kā cilvēkiem tik. Un, ja tavā pašā sirdī pamodīsies asins un miesas balss un sāks tevi pārliecināt: lai tev tas nenotiek, žēlo sevi, tu atstumsi pašā sirds padomus un darīsi to, ko liek Dievs.

Panest ciešanas mūs noskaņo arī mūsu Pestītāja piemērs. Pievērsiet uzmanību tam, kādā svētā, mierīgā apņēmībā Viņš dodas pretī savām ciešanām. Un pēc tam pasekojiet Viņa krusta ceļam turpmāko nedēļu laikā un līdz pat Viņa pēdējai dāšanai ar dievišķo "viss piepildīts" uz lūpām, pajautājietai savai sirdij: vai tiešām tev nevaldzina šis piemērs? Vai nu jums nekļūst saprotams bauslis: "Ja kas grib Man sekot, tam būs sevi aizliegt, ņemt savu krustu un sekot Man"? Vai tā mācekļa, kas sacīja: "Es nevaru staigāt rožu vainagā, ja mans Pestītājs ir ar ērkšķu vainagu," – pārliecība nekļūst arī par jūsējo? Pie Kristus krusta pat visdaudzcietašākais no mums visiem var smelties sev mierinājumu: es esmu pārcietis un pārcietīšu daudz ko, bet mans Dievišķais Pestītājs ir cietis vēl vairāk. Ja šis Dievišķais piemērs jums liekas pārlieku augsts, nesasniedzams, izlasiet, ko raksta svētais apustulis Pāvils: "Trīs reizes dabūju rīkstes, vienreiz mani mētāja akmeņiem, trīs reizes biju ūdens briesmās, visu nakti un dienu biju jūras viļņu varā. Bieži biju ceļojumos, ūdens briesmās upēs, laupītāju briesmās, briesmās savu ļaunību vidū, briesmās pagānu vidū, briesmās pilsētā, briesmās tuksnesī, briesmās uz jūras, briesmās viltus brāļu starpā, darbā un pūlēs, daudzās bezmiega naktīs, izsalkumā un slāpēs, daudzas reizes badā, salā un kailumā" (2. Kor. 11, 23–30). Redziet, ko viņš pārcieta Kristus dēļ, cik reižu viņš tika sist, ar akmeņiem apmētāts, sēdināts cietumos, un saprotiet tad, cik gan tālu mums līdz viņam. Krusts visās pasaules malās ir kristietības simbols. Kristietis nevar būt bez krusta. Āmen.

Katedrālē 1923. gadā

2. Gara slāpes

"Mana dvēsele slāpst pēc Dieva, pēc dzīvā Dieva." (Ps. 42, 3)

Retais no mums, mūsu ūdeņiem bagātās zemes iedzīvotājiem, zina, kas ir slāpes. Kad gribas dzert, mums ir arī iespēja to darīt, un slāpju mokas mēs nespējam pat iedomāties. Bet paraugieties uz Hagaru, ar bērnu rokās kļīstošu pa svelmaino, sauso tuksnesi, – izlietojusi visas ūdens rezerves, slāpstoša pati, ar slāpstošu bērnu uz rokām. Viņa iepazīna slāpju mokas, kad izmisumā pameta savu dēliņu zem krūma, izsaucoties: "Es nevaru noskatīties sava bērna nāvē" (1. Moz. 21, 16). Iedomājieties tur, austrumos, plūstošās, karstās smiltis nokļuvušu karavānu bez ūdens: tā mētājas no vienas puses uz otru, visur tai acu priekšā rēgojas ūdens, ausis skan strauta čaušana; tā meklē tikai ūdeni, bet neatrod to – te zina, kas ir slāpes. Vai vēl atgādināt par kuģi, kas, palicis okeāna vidū bez saldūdens, ūdenī esot, vaid pēc ūdens, – uz tā zina, kas ir slāpes. Vai vēl atgādināt jums par mirstošo, kuru saēd iekšējs karstums, – viņam šķiet, ka visa dzīve ir malkā vēsa, tīra ūdens.

Kas ceļojumā, slimībā, drudzī, karstumā izjutis šīs visas savas būtnes mocošās ilgas pēc ūdens un tikai pēc ūdens, šo dedzinošo slāpju uguni, šo satraukto sirds dauzīšanos, šo dedzinošo sajūtu krūtīs, šo izkaltušo mēli un lūpas, šis šausmās sastingušās smadzeņes, kad liekas, ka visa svētlaimē, visa dzīves jēga un mērķis ir vienā ūdens malkā, pilienā ("Iemērc pirksta galu ūdenī un dzesē manu mēli" (Lk 16, 24)), tas zina un uz visiem laikiem atceras, ka pat bada sajūta nav tik asa kā slāpju ciešanas; tas sapratis arī šos psalmu dziedātāja vārdus: "Kā briedis slāpst pēc ūdens upēm, tā mana dvēsele slāpst pēc dzīvā Dieva."

Kas ir šis psalmu dziesminieks, kas savos vārdos iemiesojis slāpes pēc stiprā, dzīvā Dieva? Senie kā šī psalma autoru grib redzēt Dāvidu, kas asi pārdzīvoja slāpes pēc stiprā, dzīvā Dieva Absaloma bēgšanas un vajāšanu laikā. Jaunākie pētnieki: dažs šai psalmā tiecas ieraudzīt gūstā kritušā cara Jojakīma dvēseles raudas, cits Makaveju dziesmu slāpēs pēc stiprā, dzīvā Dieva, lai atbrīvotu

un atjaunotu savu dārgo tautu. Psalmu grāmatā šis psalms nosaukts par Koraha dēlu dziesmu. Šie Koraha dēli veidoja vienu no Dāvida koriem. Koraha dēlu psalmi ir vieni no skaistākajiem. Manuprāt, šie psalmi varēja rasties kāda gūsta vai izraidīšanas laikā, kad arī šie Koraha dēli, Jehovas dziesminieki, ar varu atrauti no dzimtas svētumiem un sava svētā darba, ilgojās pēc Dievnama un Dieva, kad viņiem rupji un izsmejoši teica: "Kur jūsu Dievs, kam jūs dziedājat un kalpojat, – dziediet nu mums kādas Ciānas dziesmas!" Un dziedāja dvēselē atdzīvojās bijušās laimīgās dienas, kad viņa dzimtajā pusē spēcīgi un brīvi plūda dziesmas stiprajam, dzīvajam Dievam. Bargajā, bezdievīgajā svešumā dziedot domās redz Jordānu, Hermonu, Libanonu un Jeruzalemi, Dievnamu un brīnišķīgus dziedotņu korus, dzimto tautu un visu sirdij tuvo, dārgo, ar varenā dzīvā Dieva vārdu caurstrāvoto. Nepārvaramas, mokošas dvēselē dzimst ilgas. Viņš ir kā mednieku vajāts briedis. Noguris, zaudējis spēkus, viņš jūt ienaidnieka tuvumu, bailēs trīc, sasprindzinās, bet par visiem pārdzīvojumiem pārākas ir slāpes: ja vien būtu strautiņš, ja būtu malks tīra, vēsa ūdens, vēl varētu glābties, atdzimtu spēki skrējienam. Kaut ko līdzīgu ir piedzīvojis psalmu dziesminieks. Viņš ņem psalmu grāmatu un dzied: "Kā briedis brēc pēc ūdens upēm, tā mana dvēsele brēc, ak, Dievs, pēc Tevis"; "Manas asaras ir mana barība dienām un naktīm, tādēļ ka vienmēr ļaudis uz mani saka: "Kur ir tavs Dievs?"... Galīgi salauzts jūtos visos savos locēkļos, kad mani ienaidnieki mani nievā, kad viņi atkal uz mani saka: "Kur ir tavs Dievs?" Kāpēc tu esi tik izmisusi, mana dvēsele, un tik nemiera pilna mani? Cerī uz Dievu!" (Ps. 42)

"Mana dvēsele slāpst pēc dzīvā Dieva." Te runāts par dzīvo Dievu, par dzīvības avotu, par gaismu un gaismas avotu. "Dievs ir dzīvs" – ebrejiem tas ir gan sveiciens, gan zvērests. Kā "dzīvā Dieva" kareivji viņi cīnījās ar ienaidniekiem. Ar nīcinājumu viņi lūkojās uz svešatnes elkiem, jo pazina "dzīvo Dievu" (Jer. 10, 10). Un svešumā, gūstā viņi raud ne tikai par dzimto zemi un senču kapiem, ne tikai par Dievnamu, par upuraltāri un upuriem, par svētkiem – nē, viņu dvēseles svešumā slāpst pēc Dieva, varenā dzīvā Dieva.

Sacis: tas viss ir aizkustinoši, skaisti, cēli, bet no šiem slāp-

stošajiem, no šīs tautas taču palikusi tikai ēna; un šīs viņu dziesmas ir tikai bijušā atbalss, tikai dzirkstelītes no Jeruzalemes Dievnama pelniem...

Vai tiešām tā? Jau tas vien, ka vieni šai dziesmā dzird Dāvida, citi Jojakima, vēl citi – Makaveju balsis, ka 900 gadi, kas atdala Dāvidu no Makavejiem, nelika novecot dvēseles pārdzīvojumiem, ierakstītiem šai dziesmā: tie ir tikpat dabiski kā Dāvida, tā Makaveju laikam. Plevērsīsim uzmanību arī tam, ka šis psalms, kas pārtulkots vai visās pasaules valodās, visām tautām kļuvis par nozīmīgu un izteismīgu dziesmu ticīgajiem. Šī ir ne tikai psalmu dziesminieka, ne tikai Izraēļa dvēseles balss, bet arī pirmā kristietības perioda, viduslaiku un mūsdienu ticīgo dvēseles balss. Šī dziesma liek straujāk pukstēt ticīgo sirdīm gan Grenlandē, gan dienvidu apgabalos. Lai arī cik uz zemes būtu dažādu konfesiju, sektu, reliģisko kustību, kas strīdas, naidojas savā starpā, bet visi garā kļūst vienoti šai dziesmā par slāpstošo briedi kā savas dvēseles dziesmā, kas slāpst pēc dzīvā Dieva. Kur gan, ja ne te dzirdama visas cilvēces balss, cilvēka balss vispār? Šīs slāpju izmocītā brieža izjūtas, šīs dvēseles kliegziens: "Kāpēc tu esi tik izmisusi, mana dvēsele, tik nemierpilna mani? Cerī uz Dievu!" – ir vienmēr un visur Dievu meklējošas dvēseles sauciens.

Cīrulis atkal un atkal no jauna ceļas debesīs. Lakstīgalas dziesma nenoveco. Pēc Dieva slāpstošas dvēseles dziesmas dzimtene varēja būt Palestīna, tas varēja būt Dāvida vai kāds cits laiks, bet tās saturs, tās noskaņa atspoguļo un iemieso sevi cilvēka gara vajadzību visās vietās, visos laikos; šīs dvēseles kliegziens ir vispārcilvēcisks.

Slāpes pēc Dieva, prasība pēc reliģijas saprātīgā cilvēkā ir tikpat spēcīga kā vajadzība pēc ēdiena un dzēriena. Pat stiprāka. Vēsture mums sniedz neskaitāmus piemērus, kad, lai apmierinātu slāpes pēc dzīvā Dieva, cilvēks aizmirsis gan badu, gan slāpes, gan salu, gan dedzinošu uguni, gan mokas un nāvi. Atšķiriet askētu, mocekļu, grēku nožēlotāju dzīves aprakstus, un jūs tur ieraudzīsiet neskaitāmus "gara slāpju mocīto" pulkus, kas kā upuri šai slāpju apmierināšanai ziedojuši visu, kas viņiem pieder, un sevi pašu. Šo slāpju mocītie apustuļi "atstāja visu" un sekoja Kristum izraidījumā, mokās

un nāvē. Mēģinājumi remdēt šīs slāpes ar mierinošām pasaulīgām gudrībām un baudām, mēģinājumi apslāpēt, aizmirst par tām un to apmierinājuma saldumu tikai vēl vairāk iekvēlināja bargo aizliegumu, indīga izsmiekla, draudu, moku un nāves priekšā.

Jo augstāk cilvēks paceļas virs jutekliski dzīvnieciskās dzīves, jo spēcīgāk un sakāpinātāk atklājas šī nepieciešamība. Visur altāri, Dievnamī, visur dvēseli paceļošais "augšup" un lūgšanas; visur dedzinošās slāpes pēc Dievišķā, neredzamā, neaizsniedzamā; visur šī nomierinošā, nospiedošā un reizē augšupceļošā spēka sajūta virs mums. Un, ja arī atrastos izņēmumi, tad tie tikai apstiprinātu likumu. Mums norāda uz hotentotiem, cilvēkēdājiem un citiem mežoniem, kas atrodas uz pašas zemākās attīstības pakāpes, kas it kā dzīvo bez reliģijas; norāda uz ateistiem – augsti izglītotiem, kulturāliem ļaudīm, kas it kā neatzīst Dievu un nejūt vajadzību pēc Viņa. Bet, ja jūs paraudzīsieties uz pirmajiem, pārliecināties, ka arī šie nošķļojamie ļautņi neiztiek bez ticības noslēpumainajam, nezināmajam, ka izšķirošos dzīves brīžos arī viņi sirdī un prātā vēršas "augšup" pie nezināmā, noslēpumainā. Tiesa, viņu reliģiskās izpausmes ir rupjas, primitīvas, pussaprātīgas vai pat vienkārši mulķīgas, bet arī pārējā šo nabaga ļaužu dzīve neizceļas ne ar smalkumu, ne arī saprātīgumu. Ārējie apstākļi ar tādu spēku mācas viņiem virsū, ka viņiem, gluži kā spēcīgāka pretinieka ielenktiem, pamazām notrulinās gan apķērība, gan enerģija, un viņi kļūst apātiski, kļūst aprobežoti, rupji, grimst aizvien zemāk un zemāk. Kad ienaidnieka aplenkto badā un slāpēs sāk ēst ēšanai nederīgo, dzert netīrus notekūdeņus, tad var nonākt pie secinājuma, ka labāk būtu vispār neēst un nedzert, taču tieši šie ārkārtējie apstākļi pierāda, ka cilvēks bez tā nevar dzīvot, nevar pastāvēt. Viņš trulumā un rupjumā gatavs badā ēst vienalga ko, ka tik ēst, dzert jebko, ka tik dzert, ticēt vienalga kam, ka tik ticēt, lūgt vienalga ko, ka tik lūgt. Un, pat ja atrastos kāds cilvēks, cilvēku grupa, pat vesela tauta, kam dažādi nelabvēlīgi apstākļi apspiestu slāpes un alkas pēc Dieva, tad arī tas nebūtu reliģijas nepieciešamības noliegums. Vai tad tāpēc, ka eksistē idioti, cilvēks pārstāj būt par saprātīgu būtni vispār?

Vēl par ateistiem. Viņi noliedz Dievu. Taču pirms noliegšanas ir

jābūt atzīšanai, apstiprinājumam. Patiesība pastāvēja vēl pirms tās atzīšanas vai noliegšanas. Vienmēr tur, kur bija arī ticīgie; un visbiežāk arī šie paši noliedzēji agrāk bijuši ticīgi. Grieķu zemē noklīdis filozofu pulciņš noveda pie tā, ka daži sāka noliegt Dievu. Ebrejiem tā bija reakcija pret rakstu mācītāju morāli. Pēdējā laikā pie ateisma noved gan filozofijas juceklis, gan tikumiskā pašiznīcināšanās, kā arī apmulsušā gara izmisums. Ja gadījumā tas būtu dabisks stāvoklis, kā tad jūs izskaidrotu Dieva noliegšanas intensitāti un naidu pret reliģiju? Kāds smeļoties teicis, ka ateisms ir viens no ticības apliecināšanas locekļiem. Esot konsekventiem, reliģiju vajadzētu aizmirst, nevis cīnīties pret to. Jā, tas jums, neticīgajiem, būtu jāizdara! Bet to jūs nespējat izdarīt. Ir cilvēkā tādi iekšējās dzīves un eksistences pamatprincipi, kurus var noliegt, izsmiet, varmācīgi apspiest, bet ne aizmirst. Ebreji pareizi teica: gudrības iesākums – Dieva bišanās. Kas apzināti grib būt ārprātīgs, tam savā sirdī jānotic: Dieva nav. Es pazinu slimnieku, kas, saslimis ar trakumsērgu, šausmās griežas prom no ūdens un nomira slāpēs. Bet vai gan trakumsērga motivē ūdens slāpju noliegšanu?... Mūsu priekšā ir lielas valstis, pilsētas, nelieli ciemati, un neviens – bez reliģijas. Plūtarhs teic: paraugieties uz Zemes vaigu – jūs atradīsiet pilsētas bez nocietinājumiem, bez zinātnēm, bez dienesta pakāpju hierarhijas, ieraudzīsiet ļaudis bez pastāvīgām mītnēm, kas nezina monētu pielietojumu, kam nav ne nojausmas par daiļajām mākslām, bet neatradīsiet nevienu cilvēku sabiedrību bez ticības kādam Dievam. Aka un baznīca – lūk, ap ko pulcējas ļaudis pat vispirmatnējākā kopienā. Viņus vieno slāpes: miesas (mutes) slāpes pēc ūdens un dvēseles slāpes pēc Dieva.

Lielais Baznīcas Tēvs saka: "Mana dvēsele ir no Tevis, Dievs, un tā nerod miera bez Tevis, Dievs!" Dievs radījis mūs pēc Sava tēla un līdzības; dzīvais Dievs radīja dzīvu dvēseli, un viss, kas dzīvo un ir dzīves cienīgs mūsu dvēselē, dzīvo tikai vienībā ar Dievu, ar To, kas dzīvo mūžīgi. Kā magnēta radītājs vienmēr griežas uz ziemeļiem, kā saulespuķe tiecas pret sauli, tā mūsu dvēsele, ja vien tai ceļā nestājas kas pretdabisks, tiecas pēc Dieva. Kad tava dvēsele šī laika prātojumus iespaidā kļūst vēsa pret Dievu, palūkojies uz māti,

kas pirmoreiz stāsta mazulim par Debesu Tēvu un māca viņam lūgšanā salikt plaukstas: vai jums neliēkas, ka viņa vēsti bērniņam ko tādu, kas jau sensenis ielikts viņa dvēselē, ko tā jau ir nojautusi, sapratusi? Palūkojies uz sirmgalvi, kas vairs neko negaida no dzīves, – kā pēdējā lūgšanā mirdz viņa acis! Palūkojies uz mūsu laika drudžaino steigu, uz to, kā, neraugoties uz visiem zinātnes un mākslas sasniegumiem, uz izkopto kultūras dzīvi, tā kaist nepaēdusi, neapmierināta!? Kas tas par nemieru, ko nespēj remdēt nekas šai pasaulē? Tās ir debesis zemes daļā, kas tiecas debesis; tas ir dievišķais cilvēkā, kas tiecas pie Dieva; tā ir dzīvā dvēsele, kas slāpst dzīvā Dieva.

Kad bērns piedzimst pasaulē, viņa redze vēl vāja, viņš tikko uztver apkārtējo pasauli, vājiņas vēl rociņas un kājiņas darbībai, galviņa – domāšanai. Bet galviņa jau nemierīgi pagriežas uz mātes pusi, meklējot viņas krūti, atrod to un paēd. Saka – tas esot instinkts. Manis pēc – sauciet to par instinktu, bet viens gan ir neapstrīdams: ka tā ir saprātīga, dabiska tiekšanās. Tāda pati ir arī cilvēka tiekšanās pie Dieva – slāpes pēc Dieva. Nepūlies lieki pierādīt neticību tam, ko pierāda pati daba. Ja kurlais sāktu pierādīt, ka neeksistē skaņas parādības, un akls dzimušais – ka nav gaismas sajūtu, – ko gan tu viņam varētu sacīt? "Ak, ja jūs nebūtu kurlī un aklī!"

Kad astronoms, izmeklējies pa visu debessjumu, paziņo, ka viņš tur nav atradis vietu Dievam, mēs varam viņam atbildēt: "Tas tāpēc, ka Viņam nav vietas Tavā sirdī." Normāla sirds, grēku un netikumu neizkropļota dvēsele nevar neslāpt un neilgoties pēc dzīvā, stiprā Dieva.

Svētceļojums uz Valgundes klosteri kopā ar Arhibīskapu

3. Īstais kristīgais

"Redzi, es jūs sūtu kā avis vilku starpā; tāpēc esiet gudri kā čūskas un bez viltus kā baloži. Bet sargieties no cilvēkiem, jo tie jūs nodos savās tiesās un jūs šaustīs savās sinagogās. Un jūs vedīs manīs dēļ valdnieku un ķēniņu priekšā viņiem un pagāniem par liecību. Kad tie jūs nodos, tad nebēdāji, kā un ko runāsit, jo tanī pašā stundā jums taps dots, kas jums jārunā. Jo jūs neesat tie runātāji, bet jūsu Tēva gars ir tas, kas jūsos runā." (Mt 10, 16–20)

Tie paši Kristus mācekļi, kurus viņš bija salasījis zaļajos līdzenumos ap Ģenecaretas ezeru, kuri centīgi uzklusēja katru viņa vārdu un kuru gars kāri uztvēra Viņa svētā Evaņģēlija atklāsmi, tie viņa uzdevumā un vārdā devās misijas gaitās pa visu pasauli, sākot ar savas dzimtenes ciemiem un pilsētām, un vēlāk, pēc Viņa atgriešanās pie Tēva, tie ceļoja pāri jūrām, kalniem un līdzenumiem pa visu plašo pasauli. Viņu pienākums bija visu to, ko viņi bija dzirdējuši no sava Kunga, nest visai cilvēcei visā pasaulē. Viņiem – bez jebkādam bailēm – bija jāsludina dievišķā patiesība kā ļauniem ļūdiem, tā rupjiem pagāniem, kā šīs zemes valdniekiem, tā garīgā ziņā svešiem ļaužu pulkiem vai arī gadījuma ļaužu pūļiem. Viņiem bija katrā brīdī jābūt gataviem cīņties, saņemt ciešanas vai varonīgi doties briesmīgā nāvē Kristus dēļ. Tā tam jābūt arī tagad. Arī tagadnes kristīgiem Dievs uzlicis pienākumu sludināt Dieva vārdus un darīt Dieva darbus. Ja mēs gribam būt īsti kristīgie, tad arī mums katram jāpūlas visos savas dzīves ceļos un vietās nostiprināt kristīgas domas, jūtas, noskaņas un darbus. Arī mūs Dievs sūta kalpot Dieva valstības labā. Arī uz mums attiecas sv. Evaņģēlija vārdi: "Es jūs sūtu kā avis vilku starpā."

Kad Jēzus Kristus sūtīja savus mācekļus misijas gaitās, viņš tos iepriekš pamācīja un deva tiem īsto apbruņojumu nenovēršamai cīņai. Evaņģēlista Mateja vārdi 10. nodaļas 16.–20. pantā ir tā lietīšķā instrukcija, ko Kristus devis saviem mācekļiem. Arī mums šī instrukcija jāatzīst par gudru ceļvedi mūsu dzīves cīņā.

Šīs instrukcijas pirmā prasība, lai katrs Kristus māceklis, sekodams

Kristum, iegūst aitas pacietību. "Redzi, es jūs sūtu kā avis vilku starpā," sacīja Kristus. Šinī uzdevumā maz pievilcības; tas ir grūts uzdevums. Ja ieskrien viens vilks aitu barā vai viens kārdinātājs Kristus aitu barā, tad jau rodas daudz nelaimju, bet, ja viens jērs nokļūst vilku barā vai viens kristīgais nokļūst jaunā un kārdinājumu pilnā pasaulē, tad stāvoklis kļūst daudz bīstamāks. Tiešām, kristīgie pirmajos gadu simtos bija kā jēri vilku barā. Atcerieties sv. Pēteri un Jāni jūdu sinedrīja priekšā. Iedomājieties šo nevainīgo jēru stāvokli, kad viņus sita un lamāja Kristus patiesības dēļ un pasludināja viņiem nāves spriedumu. Atcerieties sv. Stefanu to slepkavu vidū, kas ar niknumu meta uz viņu akmeņus. Atcerieties sv. Pāvila stāvokli Efesā, kad pūlis dažas stundas trakoja un kļiedza: "Varena ir Efesas Diāna!" un prasīja Pāvila asinis un nonāvēšanu. Vai var saskaitīt visus tos patiesības apliecinātājus, kas Kristus Baznīcas pastāvēšanas laikā atradušies vientuļo aitu stāvoklī, kad tās apdraudēja saniknotais vilku bars. Kaut arī mūsu laikos daudzās vietās pasaulē nav vairs tik bīstami apliecināt Kristu un sludināt viņa mācību, kā tas bija sv. apustuļu laikos, tomēr arī tagad, 20 gadu simtus pēc tam, Kristus apliecinātājam un Viņa vārdu sludinātājam draud daudz briesmu un nelaimju un uz tiem attiecināmi viņa vārdi: "Es jūs sūtu kā avis vilku starpā." Cik bieži atgadās, ka ticīgie, kas tikko piedalījās dievkalpojumā un bija viens ap savu ganu cieši sapulcēties ganāmpulks, kas bija aizrāvis no gana izjustām lūgšanām, ko bija sasildījuši gana dzīvie un pamācošie vārdi, kuru sirdis bija piepildījušas karsta kristīgo mīlestība, kuru domās valdīja vislabākie nodomi, aiziet mājās, kur nokļūst kā aitas vilku starpā. Redziet, kur dievbijīgais vīrs, kas tikko pilnīgi piederēja Kristum un elpoja viņa garā, aiziet pie saviem darba biedriem, kas izsmej Kristus vārdus un darbus un, protams, arī pašu ticīgo. Vai šis vīrs nav jērs vilku barā? Redziet, kur sieva dodas pie sava neticīgā vīra, kas jau sen ķircina to, ka tā paliek uzticīga Kristum. Vai tā nav Kristus avs? Kad ticīgais jauneklis dodas pie saviem vieglprātīgajiem biedriem, kad jaunava dodas kārdinājumu un baudu pasaulē, kad godājamais un bagātais vīrs nokļūst lišķu un kārdinātāju vidū un nabags nonāk savas nabadzības, trūkuma un dubļu pasaulē vai nonāk to kārdinātāju vidū, kas apsola

viņam bagātību, tīru dzīvi, godu un to vislabāko, lai viņš tikai atsakās no Kristus; vai visi tie nav tādi, kam Kristus sauc pakaļ: "Es jūs sūtu kā avis vilku starpā"? Un tu, kristīgais, kad tev šinī neticīgo un Dieva nīdēju pasaulē vienmēr jāsaduras ar ļaudīm un apstākļiem, kas tevi atrauj no ticības baušļiem, no taviem svētiem nodomiem, no tevis nospraustā labā un godīgā dzīves ceļa un darbības, no ceļa, kas dod pestīšanu tavai dvēselei, un kad tu jau sāc pagurt no ciņas ar apstākļiem un cilvēkiem, vai tad tevi neapmierina Pestītāja vārdi: "Es tevi sūtu kā jēru vilku barā"? Bet vai tu esi šīs grūtās misijas labā pietiekami apbruņojies ar jēra pacietību? Vai tu esi apbruņojies ar to dievbijīgās padevības apziņu, kas, kaut arī vilku ielenkta, negrozāmi paliek pie apliecinājuma: "Es esmu Labā Gana avs, tā Labā Gana, kas saka: manas avis manu balsi pazīst un seko man"? Vai tava dvēsele stingri protestē pret šīs pasaules likumu: ar vilkiem dzīvojot, jākauc kā vilkam? Vai tu esi nodrošinājies pret šīs pasaules kārdinājumiem un paliec vienmēr uzticīgs savam Kungam? Vai tu esi apbruņojies ar padevīgu un klusu pacietību, ja tev kādreiz Kungs teiks: "Es tevi sūtu"? Vai tu esi bez kurnēšanas sagatavojies iet pa pašiem bargākajiem ceļiem? Vai tu esi sagatavojies ņemt uz pleciem krustu un pārdzīvot nicināšanu saskaņā ar Kristus vārdiem: "Kas grib man sekot, lai atsakās no sevis, ņem manu krustu uz saviem pleciem un seko man"? Vai tu esi apbruņojies ar to pacietīgo uzticību Debesu Ganam, kas arī nelaimju un kārdinājumu laikā nepārstāj just pār sevi Dieva žēlastības labo roku un kopā ar Dāvidu dzied: "Tas Kungs ir mans gans, man netrūkst nenieka... Ja arī es staigātu nāves ēnas ielejā, taču jaunuma nebīstos, jo Tu esi pie manis, Tava gana vērda un Tavš gana zizlis mani iepriecina" (Ps. 23, 1, 4)? Tādam jābūt Kristus jēra noskaņojumam. Tā noskaņoti, svētie apustuļi devās ciņā ar pasauli un to uzvarēja. Tā noskaņoti, pirmie kristīgie, šie pazemīgie jēri, noturējās ciņā pret vilku mātes – Romas nežēlīgajiem dēliem un uzvarēja pagānu cirku lauvas. Ja mēs ar tādu pašu padevību, pacietību un paklausību Dievam staigāsim pa mūsu dzīves ceļiem, izpildīsim mūsu uzdevumu šinī kārdinājumu pilnajā pasaulē un nekad nepiemirsīsim, ka arī vilku vidū mums ir jāpaliek par tādiem Kristus jēriem, kas Viņa aicinājumiem klausā,

pacietīgi nes krustu un svētīgi palaujas Viņa varenai gādībai, tad mēs kļūsim par Kristus vērtīgiem darbiniekiem un sūtņiem, ja viņš mūs sūtītu apliecināt un sludināt viņa patiesību, vienaīga, vai tā būtu valdnieku un kungu vai vienkāršu ļaužu sabiedrība. Ja mēs ar tādu noskaņojumu iesim pa ticības apliecinātāju ceļu, tad mēs nekad nedarīsim kaunu Tam, kas mūs sūtījis, un nekas mūs nespēs izraut no Viņa varas.

Bez jēra pacietības Kristus no saviem mācekļiem prasīja, lai tie ir "gudri kā čūskas". Daži domā un sludina, ka kristietība ir sirdsšķīstība, kurai nav sava prāta un gudrības. Tā īstenībā nav. Īstā, kristīgā dievbijība gluži miermīlīgi sadzīvo ar zinātni un kultūru. Kas vēlas sekmīgi izpildīt savu kristīgā cilvēka misiju šajā pasaulē, kas vēlas pasargāt savu sirdi no miljoniem kārdinājumu un kas vēlas kalpot Dieva valstības nostiprināšanai šajā pasaulē, tam vienmēr vērtīgus pakalpojumus sniegs šīs pasaules gudrība, cilvēku pazišana un dzīves gudrība.

Sv. apustulis Pāvils teica: "Tad nu raugieties nopietni uz to, kā dzīvojat: nevis kā negudri, bet kā gudri" (Ef. 5, 15). Protams, ka Kristus ieteica nevis tās pirmās čūskas gudrību, kuras avots bija visa jaunā tēvs un kas dažreiz šīs pasaules dēliem labi noder savu mērķu sasniegšanai. Kristīgam nav daļas gar to lokano viltību, kas tuvāko sapin, lai tam vieglāk iedzeltu papēdī. Kristīgam neder arī tā lokanā rūpuļu viltība, kas savus mērķus sasniedz pa aplinkus ceļiem. Neder arī liekulīgā izlikšanās, kurai zem spīdošās čūskas ādas paslēpta inde. Jēzus Kristus nav norādījis saviem mācekļiem ne uz slepeno čūskas viltību, nedz uz liekulīgo izlikšanos, nedz arī uz paslepeniem kodieniem, bet gan uz to uzmanību, ar kādu jāizturas pret ienaidnieku, ar kuras palīdzību var izvairoties no ienaidnieka tēmējumiem. Tāda čūskas viltība bija nepieciešama mācekļiem, lai sekmīgi kalpotu Kristum. Cik daudz dvēseļu pazūd un nonāk pasaulīgos tīklos tikai tādēļ, ka tām nav tāda veida čūskas gudrības, šīs vērtīgās uzmanības attiecībās pret ienaidnieku un kārdinātājiem! Cik daudz svētu ticības un mīlestības darbu pazūd tikai tāpēc, ka pat cilvēkiem ar kvēlojošu centību nav čūskas gudrības, uzmanības un apķērības! Pirms ķeramies pie jaunbūves, vajag aprēķināt līdzekļus un labo mērķi sasniegt ar drošiem līdzekļiem. Tāpēc Kristus

uzdeva saviem mācekļiem: "Esiet gudri kā čūskas." Skatieties vērīgi, esiet uzmanīgi pret ļaudīm, pārbaudiet viņu dvēseles un nepadoieties kārdinājumiem. Vērīgi ieskatieties arī savā dvēselē. Esiet modri par savu dvēseli. Visvairāk baidieties no tā ienaidnieka, kas mājā jūsu pašu dvēselē. Sv. apustulis Pēteris nekad nebūtu atsacījies no Pestītāja, ja nebūtu piemirsis Pestītāja pamācību: esiet gudri kā čūskas, esiet nomodā un lūdziet Dievu, lai jūsu dvēselē neieiet ļaunais, jo gars ir možs, bet miesa nevarīga. Nekad sv. apustulis Pāvils nespētu veikt to grandiozo darbu, ko viņš veica, ja blakus apustuļa centībai neatrastos čūskas gudrība, kas viņu vienmēr pamudināja apsvērt apstākļus, pārbaudīt dvēseles, skopoties ar laiku un pastāvīgi turēt vērā Dieva gribu. Arī tagad, ja jūs Dieva lietai un tuvākiem gribat labu darīt, tad tikpat centīgi lūdziet Dievu, kā to darīja Zālamans jaunībā, lūdziet, lai Dievs jums dod čūskas gudrību. Gudrība nepieciešama valstsvīriem uzticamu un derīgu padomdevēju izvēlē, jo ar tādu palīdzību valstsvīri var izlemt pareizi un īstā garā valsts lietas un atrast pareizos ceļus, kas ved uz tautas labklājību. Gudrība nepieciešama draudžu ganiem, jo ar tās palīdzību viņi pratis iesakņot cilvēku apziņā Jēzus Kristus atklāsmi un evaņģēliju. Gudrība nepieciešama vīriem, lai viņi sekmīgi spētu veikt savas dzīves uzdevumus. Gudrība nepieciešama sievietēm, lai ar tās palīdzību viņas spētu saprast savus vīrus un atrast pareizo ceļu uz vīru sirdīm un lai viņas spētu pareizi audzināt savus bērnus. Gudrība nepieciešama bagātniekiem bagātības sargāšanai un tās izlietošanai saskaņā ar Dieva gribu. Gudrība nepieciešama nabadzīgiem, jo tā viņiem aizstāj mantas trūkumu. Gudrība nepieciešama jaunatnei, jo tā neļaus viņai kļūt par kārdinājumu upuri. Gudrība nepieciešama arī veciem, lai ar tās palīdzību viņi prastu atlikušās dienas nodzīvot tā, kā tas Dievam patīk. Tāpēc uz visiem mums attiecas Kristus vārds: "Esiet gudri kā čūskas."

Tomēr ar čūskas gudrību jāsavieno baložu nevainība, jo Kristus savā instrukcijā mācekļiem teica: "Esiet gudri kā čūskas un bez viltus kā baloži." Laicīgās pasaules uztverē šie divi jēdzieni ir pretēji, bet kristīgā cilvēka apziņā šie abi jēdzieni saistās. Kristus teikums: "Esiet bez viltus kā baloži" nosaka, ka ticīgam cilvēkam jārikojas līdzīgi baložiem, kas, ēsmu meklēdami, ir splesti rakņāties ceļu un

laukumu putekļos un netīrumos, bet savas spalvas saglabā tīras. Līdzīgi tam kristīgais spiests dzīvot grēcīgā un seklā pasaulē, bet dvēsele un sirds viņam jāsgargā no pasaules netīrumiem. Uzmanīgi un attapīgi rīkodamies, īsts kristīgais izturas labvēlīgi un bez ļaunuma pret visiem, līdzīgi tam, kā izturas balodis, kas vienmēr ir miermīlīgs un nevienam ļaunu un pārestības nedara. Kristīgā sirdij jālīdzinās baloža sirdij, kam svešs ir ļaunums un viltus. Ar tādu sirdsšķīstību, kurai atklāta bija debesu patiesība, ar tādu sirdi, kas ar mīlestību ietvēra sevī visu cilvēci un visu pasauli, ar apziņu, kurai svešs bija grēks un cilvēku vājības, svētie apustuļi uzvarēja senās pasaules gudrību un kultūru un, neievērojot pasaules ļaunumu, savāca pie Kristus viņam uzticīgās avis. Augstākā pasaules gudrība meklējama taisnī šais baložos bez viltus, jo viņi gāja pa pasaules ceļiem bez ļaunuma un viltus savās sirdīs, nemeklēdami pasaules atzinību un nebaidīdamies no ļaunuma un naida. Šī vienkāršība dod lielākus panākumus Debesu valstības tīkotājiem nekā visas mūsu laiku cilvēku gudrības kopā. Šī vienkāršība ved mūs pie Dieva, tā palīdz iziet šīs pasaules ceļus un neļauj piekāpties dažādu kārdinājumu priekšā. Šī vienkāršība, līdzīgi tīrajām baložu spārniem, paceļ mūs debesu gaismas augstumos, jo ar tās palīdzību mēs piepildām Kristus prasību: "Svētīgi sirdsšķīstie, jo tie Dievu redzēs" (Mt 5, 8). Bet kur mēs varam sastapt šos "baložus bez viltus"? Visuredzētāja Dieva acīs redz šīs tīrās, vienkāršās un taisnās sirdis; redz tās kā zem spožiem svētku uzvalkiem, tā zem nabagu skrandām, kā bagātnieku pilīs, tā nabagu būdīnās. Bet vai vairākums tagadnes siržu nav netīras baudkāres un lokanā viltus apraipītas? Visiem mums karsti jālūdz Dievs: "Šķīstu sirdi dod man, ak, Kungs, un patiesības garu mani atjauno!" Jēzus Kristus apsolija saviem mācekļiem dot ļaunu Garu un jaunas sirdis. Viņš savu solījumu izpildīja Svētā Gara dienā.

No visas sirds un ar visu savu būtni lūdziet Visuvareno, lai viņš arī mums dod patiesības, mīlestības un miera Garu, kas mūsu sirdīs nostiprinās ar jēra pacietību, čūskas gudrību un baložu vienkāršību, lai mēs esam kā baloži bez viltus. Āmen!

4. Divas pasaules

"Satveriet ticības valrogu, ar ko jūs varēsiet dzēst visus ļaunā ugunīgās bultas. Nemiet arī pestīšanas bruņu cepuri un gara zobenu, tas ir – Dieva vārds." (Ef. 6, 16–17)

Viņi nepārtraukti apskalo jūras krastu. Parasti mēs nemanām viņu postītāju spēku. To drausmīgo spēku mēs ieraugām tikai tad, kad saceļas vētra, kad baigie viņi kā kareivji, rinda pēc rindas, ar lielu troksni dodas uzbrukumā un šķiet, ka to milzīgais karapulks sagraus sauszemes cietoksni un ūdens vara uzvarēs sauszemi. Zemes un jūras cīņa ir nesamierināma un mūžīga. Pat tad, kad jūra it kā glāsta krastus, tā ņem devu no krastiem. Tam līdzīgas ir savstarpējās attiecības starp dievišķo patiesību un parastā saprāta viņiem. Dažreiz cilvēku prāta viņi dodas niknā uzbrukumā atklāsmes patiesībai un jau šķiet, ka šie viņi sagraus un noslaucīs no zemes virsas visu kristīgo pasauli. Bet arī tad, kad cilvēku gudrība, kā liekas, nedomā uzstāties pret atklāsmi, tā tomēr ir pastāvīgi naidīga Dieva atklāsmei. Šķiet, ka cilvēku gudrības pētījumi ir tik objektīvi, ka var pievienoties tiem. Bet kaut kur tālu no krasta sakrātie gudrības viņi vēlāk veļas pret krastu un grauļ to. Ar lielu centību cilvēku gudrība pēti pagājušo laiku vēsturi. Bet, pirms tā atklāj kaut ko neapšaubāmu, tā par savu pienākumu uzskata nokrītizēt visu to, ko par seniem laikiem apgalvo Bībele, un cenšas noraidīt to kā absolūti nepieņemamu. Cilvēku prāts rod atklājumus dabaszinātnēs; un, jo vairāk šo atklājumu rodas, jo neatlaidīgāki kļūst apgalvojumi, ka Bībele nav Dieva atklāsmē. Cilvēku prāta ziņkāre ielaužas arī pašā Bībelē un cenšas atrast tani pretrunas un līdz ar to diskreditēt Bībeli ticīgo acīs. Ak, kaut Dievs Kungs būtu devis tiem, kam uzticēta svēto krastu sargāšana, būt vienmēr uzmanīgiem un redzīgiem, lai tie spētu saskatīt briesmas pašas cilvēku gudrības būtībā, spētu laikā brīdināt ticīgos un spētu atvairīt brāzmaino gudrības viņu uzbrukumus! Ak, kaut visi tie, kam viņu ticību draud ledragāt izdomātas pretrunas, īstā laikā apzinātos, cik lieli zaudējumi viņiem draud! Stingri nostāvēs uz kājām tikai tas, kas pratīs saglabāt visu

to, ko viņš saņēmis no Dieva atklāsmes dārgumu krātuvēm. "Pāri lielu ūdeņu krākšanai, pāri varenām jūras bangām Tas Kungs ir jo varens augstībā" (Ps. 93, 4).

Spēcīgākais ierocis cīņā pret svēto atklāsmes patiesību senāk un tagad ir pretrunu meklēšana Bībelē. Šie aizrādījumi ticīgo aprindās vienmēr gūst lielākus panākumus nekā visi abstraktie prātojumi. Bet šādas pretrunas nedrīkst maldināt ticīgo, ja tam ir kaut kādi reliģiskie pārdzīvojumi. Atzīsim, ka vienā otrā vietā Bībelē vai vienā otrā jautājumā mēs atrodam kaut ko tādu, ko nevaram saprast. Bet tas taču var notikt vienkārši tādēļ, ka mēs vēl neesam pietiekami pamatīgi Bībeli izpētījuši. Blakus neskaidrām vietām mēs taču atradīsim ļoti daudz vietu un patiesību, kas pauž īsto gaismu mūsu dvēselēm. Vai tādēļ, ka kaut ko es vēl neesmu sapratis, man jāatmet viss tas, ko esmu sapratis un savā sirdī dziļi ieslēdzis? Ar tādu paņēmieni meklējot pretrunas, mūsu pretinieki dažreiz patiesībai izdarījuši pakaļojumus: viņi piespiež atklāsmes patiesības draugus katru patiesību apskatīt vispusīgi, un, pateicoties tam, daudzas no tā saucamām pretrunām ticīgo apziņā tiek pozitīvi noskaidrotas, bet tas liecina par to, ka vajag uzmanīgāk apskatīt katru atrasto pretrunu un pamatīgāk to izpētīt, tad arī jaunas pretrunas noskaidrosies atklāsmes patiesībai par labu, tāpat kā jau minētos gadījumos. Ejot pa norādīto ceļu, mēs noskaidrosim visus neizprastos teikumus un nesaprastās vietas, izkļūsim no prātojumiem un aizdomām un iegūsim gaišo, pilnīgo saprašanu un zināšanu.

Jēzus Kristus ir teicis: "Savu mieru es jums dodu." Mieru sludināja arī viņa sv. apustuļi. Bet Jēzus Kristus arī teica: "Es esmu nācis nevis mieru nest zemes virsū, bet zobenu." Tāpat arī sv. apustuļi pastāvīgi aicināja ticīgos uz cīņu; viņi aicināja visus labos Kristus kareivjus uz cīņu. Vai šeit nav pretruna? Nebūt nē! Katrs kristīgais, kam ir kaut nelielākie pārdzīvojumi reliģiskā dzīvē, labi zina, ka katrā sirdī, kurā ir Kristus miera karogs, iesākas nikna cīņa; zina, ka kristīgā sūtība ir nesaudzīga cīņa ar grēcīgo pasauli, cīņa ar miesas kāribām, pasaulīgo lepnumu, cīņa pret tumsas valdnieku un tā līdzgaitniekiem. Katrs īsti kristīgais labi zina, ka tāda cilvēka dvēselē, kas cīnās par Kristus karogu, mājā tas Kristus miers, ko katra cilvēka prāts nespēj aptvert un ko neviens un nekas nespēj nedz atņemt, nedz pārtraukt.

Kristus mieru var iegūt un saglabāt, tikai cīnoties, bet pienācīgi nevar cīnīties nekad, ja sirdī nav Kristus miera.

Sv. apustulis Pāvils efesiešiem rakstīja no cietuma. Viņa nolūks bija uzaicināt kristīgos cīnīties garīgiem ieročiem. Viņa rakstītajam bija jāaizrauj un jāpārlecina. Tāpēc viņš ķērās pie uzskatāma paņēmiena. Cietumā daudz neko nevar redzēt. Bet viens, kas pastāvīgi bija viņa acu priekšā: no galvas līdz kājām apbruņoti kareivji. Sv. apustulis paskaidro katru kareivju piederuma nozīmi. Miera vēstnesis arī šo vēstījumu iesāk ar vārdiem: "Žēlastība jums un miers no Dieva." Dedzīgos vārdos viņš aicina nesaudzīgi cīnīties un nosauc visus kristīgā cilvēka ieročus. "Kājas apāvuši ar apņemšanos kalpot miera Evaņģēlijam, satveriet ticības vairogu, ar ko jūs varēsiet dzēst visas jaunā ugunīgās bultas. Ņemiet arī pestīšanas bruņu cepuri un gara zobenu, tas ir – Dieva vārdu" (Ef. 6, 15–17).

Kam jums vajag ieroču? Kā jūs pret visu to izturāties? Varbūt daudz labāk klausītos par kaut ko citu? Kāds visam tam sakars ar mums? Bet mums visiem, ja esam īsti kristīgi noskaņoti un apzināmies sevi par īstiem kristīgiem, sv. apustuļa vārdi jāuzklausā tā, kā postošas sērgas laikā ļaudis uzklausā kompetenta ārsta padomus. Mums jāuzklausā sv. apustuļa vārdi tāpat, kā karaspēks uzklausā piedzīvojuša karavadoņa pavēles pirms kaujas, kad karavadonis norāda, kur un kādai ieroču šķīrai jāieņem pozīcijas, kur atrodas visbīstamākās vietas un kur mazāk bīstamas vietas. Mēs zinām, ar kādu uzmanību visi noklausās pavēlē, kā cenšas nepalaist garām nevienu vārdu, kā izprašņā viens otru, lai ar otra atmiņas un saprašanas palīdzību noskaidrotu savu atmiņu un saprašanu. Vai mēs tā uzklausām sv. apustuļa Pāvila padomus un brīdinājumus? Diemžēl daži pavisam neuzklausā sv. apustuļa padomus, bet daži spriež: tas uz mums neattiecas. Liels daudzums kristīgo pavisam neapzinās, ka viņiem jācīnās. Viņi domā, ka kristiānisms nes mieru un klusumu. Viņi pazīst tikai cīņu eksistences dēļ – cīņu par eksistenci zemes virsū. Un tikai tādēļ, ka šis nežēlīgās cīņas laikā viņi sapņo par mieru, viņi dažreiz atceras Kristu un kristiānismu. No Kristus viņi sagaida tikai mieru. Bet, kad apstākļi viņus atkal ierauj dzīves cīņās, viņi valrs neatceras Kristu un kristiānismu. Savā būtībā

kristiānisms šeit, zemes virsū, var būt tikai cīņas nesējs. Norādījumus tam var atrast gandrīz ikkatrā Bībeles lapaspusē. Kas necīnās, tam jāpazūd, tāpat kā tam, kas, nokļuvis stiprā un ātrā straumē, necīnās ar viļņiem. Tam līdzīgs arī kareivis, kas kaujaslaukā necīnās: to vai nu nokaus, vai saņems gūstā un ievietos ienaidnieka cietoksnī. Citi gan atzīst, ka kristīgajam jācīnās, bet par to viņi maz rūpējas, jo domā, ka viņi ir diezgan stipri un veikli cīņai. Viņi domā, ka arī bez Dieva ieročiem spēs cīnīties un uzvarēt. Viņi nebaidās no kārdinājumiem. Vēl vairāk: viņi pašpaļāvīgi un ar izaicinājumu dodas kārdinājumu blēzoknī. Viņi apvainosies, ja teiksiet, ka ne visu var skatīties, lasīt un darīt, nekaitējot dvēselei. Viņi nevar iedomāties, ka ļaunums viņus spētu uzvarēt; un, ja gadītos viņu kājām paslidēt, tad viņi ir pārliecināti, ka arī bez citu palīdzības spētu piecelties. Viņi nesaprot, ka bez Dieva ieročiem nav iespējams ne ienaidniekus uzvarēt, ne arī atrast glābiņu cīņas laukā.

Vai ir kāda nozīme runāt vēl par tām ugunīgām bultām, kas mums draud? Vai jūs tās pazīstat? Vai jūs pazīstat tās jaunā gara asās bultas, kas lido pa gaisu, kas ievaino, kas kāri iespiežas sirdī, kas rada asiņu straumes cilvēku dzīvē? Vai jūs pazīstat tās indīgās bultas, kas cilvēkā nokauj ticību? Vai arī tās, kas ticībai sit nopietnas šaubu brūces? Un čūska sacīja sievai: "Mirt nemirsiet, bet Dievs zina, ka tanī dienā, kad jūs no tā ēdīsiet, jūsu acis atvērsies un jūs būsiet itin kā Dievs, zinādami labu un ļaunu" (1. Moz. 3, 4-5). Tā bija pirmā bulta, kas tika ielaista cilvēka sirdī un sasniedza savu mērķi, jo pirmie cilvēki bez spēka nokrita pie sava ienaidnieka kājām, nokļuva jaunā ienaidnieka gūstā un piedzīvoja visādas nelaimes un bēdas. No šīs dienas nepārtraukti lido ienaidnieka bultas. Kas nodrošināts pret tām? Ievērojiet mūsu laiku apstākļus. Vai kristīgam cilvēkam nav pastāvīgi jā sastopas ar ļaundarbību, kas atzīst par savu pienākumu izsmiet un sarkastiski kritizēt reliģiju un it īpaši kristīgo reliģiju? Paskatieties literatūrā! Kāda saduļķota un ātra straume tagad tek pa to gultni, ko vispirms iezīmēja Dieva vārdi. Cik neaprobežota pašpaļāvība un izaicinājums dāvā no visa: viss izpētīts, viss apsvērts un izlemts. Viss vecais kā veca manta jāatmet un jāizmet pa logu, jo tikai attīstībai pakalpojošie un aprobežotie cilvēki varot ticēt neizglītotās un mānīgās senatnes balsij. Tagad

esot apgaismoti laiki, kad viss tumšais, neskaidrais un pārdzīvotais jāatstumj malā, jo tas bremzē kultūru un progresu. Vai jau tiešām domājat, ka esat nodrošināti pret šāda veida bultām?

Tikpat lielas briesmas mums draud no visa tā, ko sastopam tagadnes dzīvē. Mūs bieži pārsteidz mūsu dzīves apbrīnojamā attālināšanās no Svēto Rakstu normām. Cik bieži vājos ļautīgus dzīves apstākļi piespiež sāpīgi jautāt: "Kur tad ir Dievs, kur Viņa patiesība, Viņa taisnīgums, Viņa varenība?" Sevišķi tad, kad nelabvēlīgi dzīves apstākļi mūs piemeklē, mēs raidām gaisā indīgas nemiera bultas: "Kā Dievs visu to varēja pieļaut? Vai ir nozīme Dievu lūgt un dzīvot dievbijīgi? Vai gadījums nav visa kungs? Vai viss tamlīdzīgais būtu iepējams, ja pasaulē valdītu visuvarenais, visuznātājs, visutaisnīgais un žēlīgais Dievs?"

Vai tu esi nodrošināts pret šādu Dieva zaimošanu? Nevienam nevar to apgalvot, lai cik augstu garīgās attīstības pakāpi viņš būtu sasniedzis. Jābrīnās par to, ka ļaudis nebīstas Dievu zaimot! Jāpadomā taču arī par to, cik liels sods par to visu draud, jo šādas bultas mums draud ar mūžīgās dzīvības zaudēšanu. Varbūt cilvēkiem nav nekādas jēgas par to, kāds graujošs spēks šādām bultām piemīt? Arī visstiprākā cilvēka krūtīs nav no dzelzs.

Beidzot pakavēsimies pie tiem kārdinājumiem, kas mūs noskaņo grēcīgām domām, jūtām un darbiem. Vai ir sastopams cilvēks, kam nebūtu savas vājības? Ļaužu vairumam ir simtiem vājību. Šeit skopuma vājība, tur izšķērdība, šeit nevajadzīga uzbudināšanās, tur liekulīga laipnība, šeit nevaldāmas dusmas, tur nelabojams vājums, šeit neaprobežots prieks, tur drūms un nomākts gars, šeit neuzmanība, tur uzmanīgā viltība... Ienaidnieks nesauž, bet arvienu kaļ jaunās bultas. Visbiežāk viņš uzbrūk tad, kad mēs vismazāk gaidām, kad nemaz nedomājam par briesmām, kad mierīgi ejam savu dzīves ceļu. Vai tu savā aklumā vari apgalvot, kā tu izturēsies, ja šīs bultas tevī skars? Atskaties savā dzīvē un atceries, cik daudz reižu tev šīs bultas būs ievainojušas, cik daudz reižu tu esi kritis, cik daudz reižu tev bijis jānožēlo, ka esi teicis to vai citu un izdarījis to vai citu. Vai tu domā, ka nākamībā būs citādi? Ja tu neapbruņosies ar Dieva ieročiem, neskatoties uz tavu uzmanību, tevī ķers saindētās jaunās bultas, tavas asinis notecēs tāpat, kā uz lielceļa notek ievainotā laupītāja asinis.

Ar kādiem ieročiem kristīgais var atsist jaunā bultas? "Bez visa tā satver ticības vairogu." Bet tev jau šī vairoga nav. Tad vispirms meklē ticību, jo bez tās nav izredžu sekmīgi cīnīties. Ja tevī maz ticības, tad vairo to ar centību, jo, kaut arī mazs vairogs, tomēr ir vairogs, kas kaut drusku tevī aizsargās. Kad tevī apdraud šaubu bultas, tad ar visiem spēkiem turies pie tā mazumiņa, kas tev ir. Vienmēr atceries: ja tu dosi brīvu ceļu šaubām, tās sapostīs visu tavas garīgās dzīves ēku un nedos tev nekā. Daudz no noslēpumainās ticības sfēras cilvēks nespēj saprast, jo nevienā nozarē cilvēks nespēj iegūt absolūtas zināšanas. Tāpēc dzen prom šaubas un saki: es vēlos ticēt, un es ticu.

Ja tavu dvēseli satver kārdinājumi, tad padomā par to, cik tevī palicis ticības. Esi skaidrībā par to, ka tikmēr, kamēr tevī vēl ir ticība, tu nedrīksti darīt to, ko tev ieteic tava grēcīgā daba. Bet tas, kas netic vairs Dievam, tas ir zaudējis to spēku, kas attur no ļauna, un kļuvis par ļaunā vergu.

Jau senatnē karotāji aptina bultas ar degošu materiālu un ar tādām bultām mēdza aizdedzināt pretinieka cietoksni. Arī šis neredzamās kārdinājumu bultas mēs varam nosaukt par ugunīgām. Visu šaubu un kārdinājumu mērķis aizdedzina mūsu gara cietokšņus. Mūsu ienaidnieks visvairāk cenšas sadedzināt mūsu ticības cietokšņus. Kolīdz šaubas iezogas mūsu dvēselē, tūdaļ tām seko: kā tu vari visam tam ticēt, atsvabinies no visa tā. Tāpēc jau svētais apustulis ieteica aizsargāt sevi vispirms ar ticības vairogu, jo ar tā palīdzību var noslēpēt visas ļaunā ugunīgās bultas. Turies stingri aiz ticības vairoga. Ja tu to neizlietosi, tava ticība cels apsūdzību pret tevi pašu; sāks runāt tava sirdsapziņa. Ievēro, ka nav tāda grēka vai vājības, no kā tavs ticības vairogs tevī nespētu pasargāt. Kas sevi pieskaita ticīgiem, tam visā dzīvē jābūt cīnītājam, nenogurstošam cīnītājam pret visu ļauno. Bet vairogs neaizsedz visu kareivi. Kareivim nepieciešama bruņu cepure, kas sargā viņa galvu. Tāpēc sv. apustulis ieteic: "Nemiet arī pestīšanas bruņu cepuri." Tā ir nesatricināma un stingra ticība pestīšanai. Sv. Jānis Zeltamute tā ticēja pestīšanai, ka izsaucās: "Man nav ko baidīties no mantas zaudēšanas. Es neko neesmu ienesis šajā pasaulē un nespēju arī neko aiznest no tās. Es nebīstos no trimdas, jo visur ir Tā Kunga ze-

me. Es nebīstos no nāves, jo es dzīvoju no Kristus žēlastības un nāve ir ieguvums." Ar šādu pārliecību viņš apsedza savu galvu tad, kad ciešanas šīnī dzīvē viņam kļuva ārkārtīgi smagas. Ak, ķerieties pie pestīšanas bruņu cepures! Tā pasargās jūsu galvu no visiem ienaidnieka sitieniem. Ja jūsu dzīve arī neiet pa to gultni, pa kādu jūs vēlētos, ja jūsu sirdij tikamais aizslid no jūsu redzesloka, ja vīrs jūsu galvas sāk pulcēties arvien drūmāki un tumšāki mākoņi, ja dzīve jums sniegs rūgtu žulti un etiķi, tad tas viss jūs nenobaidīs, ja jūs ticēsiet pestīšanai. Kas gan debesis un zeme, ja tu, ak, Kungs, esi ar mani! Lai būtu cik lieli būdami tie upuri, kādus no jums prasīs dzīve, jūs visu to pārciešāsit, ja visu īslaicīgo salīdzināsit ar tiem mūžīgiem labumiem, ko ticība jums apsola.

Vairogs un bruņu cepure aizsargā karavīru niknas kaujas laikā. Bet tas vēl ir par maz, jo ienaidnieka sitieni jāatsit. Vajag arī zobenu. Sitieni jāatsit, ienaidnieks jāpadzen. Ienaidnieks jāuzvar tā, lai viņš vairs nespēj piecelties, lai viņš vairs nemēģina no ļauna mums uzbrukt. Ja šaubas vēlreiz un vēlreiz iezagsies jūsu dvēselē, tās beidzot satricinās jūsu ticību. Ja šaubu spēks būs līdzīgs kaut pilienai spēkam, tas var iedragāt ticības akmeni. Tas pats var notikt ar kārdinājumiem. To atgriešanās var iedragāt gribasspēku. Kārdinājumus vajag nokaut, uzvarēt un padarīt nespēcīgus. Vai pazīsti to zobenu, ar ko tu vari to izdarīt? Tie ir Dieva vārdi. Jau tādēļ vien, ka tie ir Dieva vārdi, tiem piemīt milzīgs spēks un tie spēj daudz. Dieva vārdi spēj galīgi padzīt visas šaubas. Tie atsit un sakauj visus kārdinājumus. Dieva vārdi ir stipri tad, kad tavas domas, tavi apsvērumi un tavi lēmumi ir nespēcīgi. Vai tu lieto šo zobenu? Grūti laiki ir piespieduši atgriezties pie Dieva vārdiem daudz tādu, kas agrāk pie tiem palīdzību nemeklēja. Nožēlojams ir tas kareivis, kas, no vadoņa saņēmis zobenu, to nelieto, bet pakar pie sienas vai kritizēdams to pētī, meklēdams, vai uz asmens nav saskatāma rūsa. Tiešām, daudzi no mums tā izturas pret Dieva doto zobenu. Ticīgie, brāļi un māsas! No visas sirds aicinu jūs: "Kājas apāvuši ar apņemšanos kalpot miera Evanģēlijam, satveriet ticības vairogu, ar ko jūs varēsiet dzēst visas ļaunā ugunīgās bultas. Nemiet arī pestīšanas bruņu cepuri un gara zobenu, tas ir – Dieva vārdu." Āmen.

5. Miers virs zemes

Šajās svētku dienās miljoniem cilvēku visā pasaulē gaviļo: "Miers virs zemes."

Taču bargā un tumšā īstenība par šo svēto dziesmu itīn kā nīrgājās. Kurš gan tagad var lepoties ar to, ka pats būtu mierīgs? Kuru gan negrauž šaubas, bažas, nožēla? Vai gan daudziem ir labs prāts uz cilvēkiem – uz saviem brāļiem? Labi neklājas arī pamatšķiras ģimenei. Mūžīgais bērnu antagonisms, kā šķiet, ir kļuvis vēl dziļāks nekā senāk. Vājākas kļuvušas ne tikai tēvu un bērnu dabiskās saites, bet arī kopīgā valoda, liekas, ir pazudusi: tēvi un bērni viens otru saprot ar grūtībām. Vīrs un sieva, kas dzīvotu kā "divi balodīši", tagad ir retums. Daudzās šķiršanās vēl neatklāj visas nesaticīgās ģimenes, jo neskaitāmi motīvi liek ģimenes nesaticību slēpt no pasaules acīm. Bieži ģimenes saites pastāv vairs tikai formāli, bet faktiski tās jau sen nav "savienība".

Sabiedrībā plašākā nozīmē paveras vēl drūmāka aina. Visāda veida cietumi it visur ir pārpildīti. Tajos sēž sabiedrības dzīves miera traucētāji. Biezās sienas, dzelzs restes un no galvas līdz kājām apbruņotā sardze liecina, ka tiklab tie, kas sēž aiz restēm, kā arī sabiedrība, kas viņus tur ieslodzījusi, ir tālu no miera un labvēlības noskaņām. Neskaitāmi daudzās partijas sabiedrību padara līdzīgu karaspēka nometnei, kur dienu un nakti norisinās gan slēpts, gan atklāts nežēlīgs un karsts cīņš, kam miera un savstarpējās labvēlības principi ir sveši.

Ja paskatīsimies vēl plašāk – uz tautu un valstu dzīvi, uz visu tagadējās cilvēces dzīvi, tad aina ir vēl drūmāka. Vārdos tiek slavēts miers, bet darbos nemitīgi un saspringti gatavojas karam. Ideāls – tas ir militārā varenība, gatavība kaujai. Nevienam netic otra labajai gribai. Visi dzīvo pēc senā sakāmvārda: cilvēks cilvēkam – vilks. Ja pastāv šādas noskaņas, tad kara var arī nebūt, bet tas nenozīmē, ka jau valda miers un savstarpēja saticība. Izdaudzinātā bruņotā miera apstākļos cilvēce dzīvo kā uz vulkāna. Ārēji viss it kā rit mierīgi, taču šķietamā miera aizsegā neskaitāmas laboratorijas gatavo savstarpējās iznīcināšanas ieročus, kam jāpārspēj visi

iepriekšējie ieroči. Šķietamā miera klusumā cilvēks cilvēkam gatavo pēkšņas, nekad nedzirdētas un neredzētas šausmas.

Tajā apstākļī, ka tagadējā īstenība ir acīmredzamā pretrunā ar Kristus un praviešu ideāliem, daudzi saskata šī gaišā ideāla nepamatotību un bankrotu. Tas ir pārsteidzīgs un paviršs spriedums! Tā neatlaidība, ar kādu ticīgie, neskatoties ne uz ko, dzied savu dziesmu par miera un mīlestības valstību, liecina, ka Kristus un praviešu ideāls cilvēcē ir dzīvs, un, ja tas ir dzīvs, tad arī ietekmē. Nedz Kristus, nedz pravieši cilvēkus nav kārdinājuši ar iespēju ātri īstenot šo ideālu. Ticīgie lieliski saprot, ka miera un mīlestības valstību nevar radīt nedz šajā cilvēka mūžā, nedz šimt, nedz tūkstoš gados. Augstajam un dižajam ideālam ir vajadzīgs atbilstošs laiks, kurā to iespējams izpildīt un sasniegt tā galamērķus.

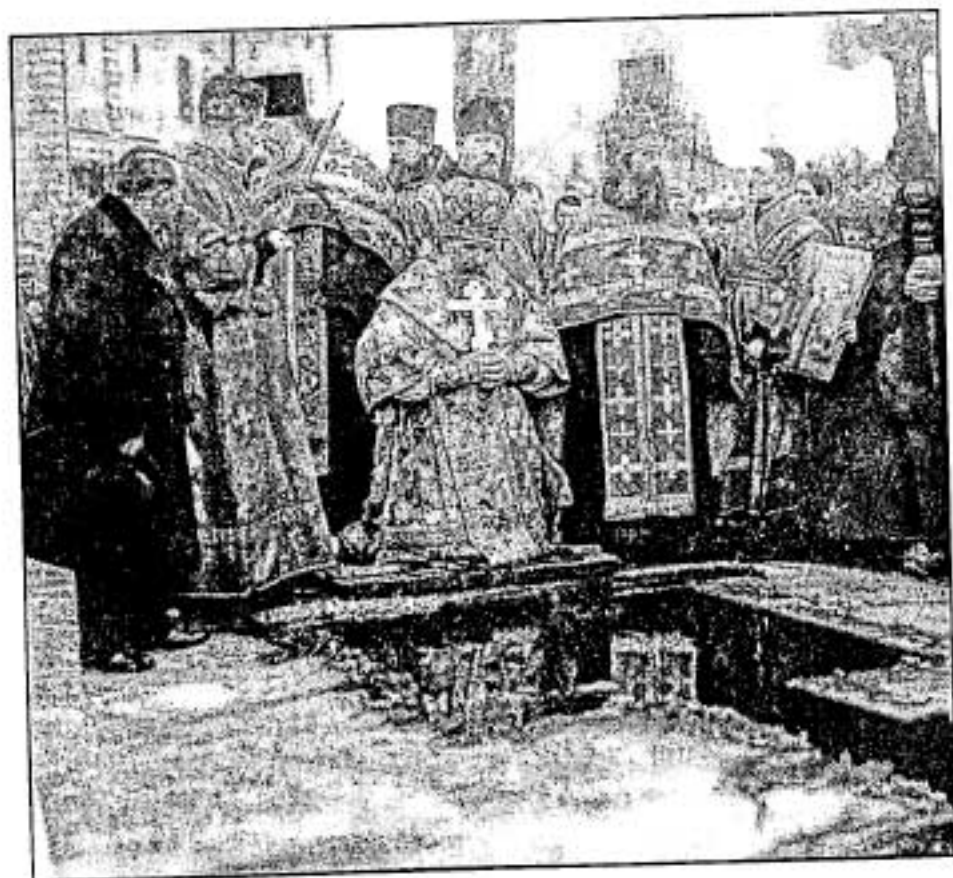
Ticīgajiem, neatlaidīgi dziedot savas dziesmas par mīlestības valstību un cītīgi strādājot pie Dieva valstības radīšanas, var rasties tādi pārdzīvojumi, kas zināmā mērā ir līdzīgi celtnieku pārdzīvojumiem, kad viņi pēc ģeniāla arhitekta plāna būvē kādu grandiozu celtni. Vēsture mīn tempļus, kas būvēti gadsimtiem ilgi. Noticējuši diženā arhitekta dižajam plānam, celtnieki ķērās pie darba. Daudzas paaudzes strādāja pie pamatu iebūvēšanas. Raka dziļas būvbedres, tēsa akmeņus, sagatavoja būvvieta un materiālus. Savā priekšā viņi redzēja tikai dziļus grāvjus un bedres, atkritumu, smilšu un akmeņu kalnus un saprata, ka grandiozās ieceres piepildījumu viņiem neredzēt. Tomēr, rakdamies zemē tik dziļi, ka no pazemes tumsas gaišā dienas laikā kļuva saskatāmas zvaigznes, viņi saprata, ka šis bezdibenis ir nepieciešams, ka tieši virs šī bezdibeņa uz vareni izveidotiem pamatiem ar laiku pret zvaigznēm pacelsies skaists daudzpakāpju zvanu tornis ar tīrskanīgiem zvaniem, kas nesis miera un mīlestības labvēstis. Viņus, šādā apziņā stiprinātus, nemulsināja doma par to, ka katram no viņiem personiski lemts redzēt tikai šī bezdibeņa rēgošanos, netīrību, šķembas un atkritumus, un tamlīdzīgu celtniecības sākuma haosu. Viņi savam darbam enerģiju smēlās savā uzticībā ģeniālā arhitekta ģeniālajam plānam un nomira, būdami mierā ar to, ka, cik spējuši, kalpojuši Tā Kunga nama radīšanai, kaut arī to pieredzēt gatavu esam nebija lemts.

Tāpat arī Dieva valstības celtnieki. Viņi cieši tic Lielā Arhitekta idejai. Viņi jau iepriekš zina, ka šeit uz zemes miera un mīlestības triumfu nesagaidīs. Tomēr viņi tic, ka ikkatrs, pat vismazākais darbinis, ja tas darīts atbilstoši Lielā Arhitekta plānam, tuvina dižās ieceres piepildījumu. Kaut arī pēc simtiem un tūkstošiem gadu ilga cītīga darba viņu acis redz, ka uz Dieva valstības attīrītā lauka ir tikai bedres un grāvji, tikai atkritumu un netīrumu kalni, bet celtnieki pati nav ieraugāma, viņi tomēr savu mūžu beidz ar mierīgu izpildīta pienākuma apziņu un ar ticību svētajam ideālam, kas izteikts svētajā dziesmā: "Gods Dievam augstībā un miers virs zemes, un cilvēkiem labs prāts." Viņi ir bagāti ar ticību, ka svētajam darbam atdevuši visu, ko spējuši.

Kristus ir paredzējis, ka miera un mīlestības valstības celtnieki tiks kārdināti, aizrādot, ka viņu darbs nes šķietami maz augļu, un tāpēc viņš ar vairākām līdzībām devis uzskatāmus pārliecinājumus tam, ka miera un mīlestības valstības radīšanai veltīta dzīve nekad nav neauglīga dzīve. Tos darbiniekus, kas visā pilnībā uztvēruši miera un mīlestības valstības garu, Kristus pielīdzina tīrai sālij, labam ieraugam. Ar ikkatru savu atomu šī debesu sāls apsāla un atveseļo cilvēkvidi, ar ko tā saskaras. Un ar katru savu atomu šis debesu ieraugs modina cilvēkā cildenu rūgšanu, kas nāk par labu miera un mīlestības valstībai. Šie darbinieki, līdzīgi sālij un raugam, izkūst, pildīdami savu misiju, bet izkūstot viņi pakļauj miera un mīlestības valstībai tieši tās aprindas, kas sevī uzsūc viņu izkūstošo sāli un raugu. Visapkārt esošā bargā naidošā, paātrinādama sāls un rauga izkušā, paātrina arī sv. apsālīšanu un cildeno rūgšanu. Mocekļu asins lāses top par sēklām, no kurām izaug tieši tie augļi, kuru izaudzēšanas labad šie mocekļi bija cietuši. Mocekļi ar savām asinīm sludina skaļāk un pārliecinošāk nekā ar dzīvām mūtēm. Tās valstības darbiniekam ir jābūt svecei, kas deg un apgaismo ar miera un mīlestības gaismu, izdegdama tā piepilda savu būtību valstības izbūvē. Tautas gudrība māca, ka Dieva dzimnas maļ lēni, bet maļ un maļ labi, ne gaudiņš tajās nepazūd bez nozīmes.

Miera un mīlestības alkas jūt ne tikai ticīgie Kristū, šīs alkas ir vispārējs likums, kas aptver visus cilvēkus, tas ierakstīts cilvēka

sirds dzīlēs. Mūsu svētā dziesma par mieru virs zemes un par savstarpējās labvēlības pārņemtiem cilvēkiem ne vien apliecina ticību mīlestības Dievam, bet arī pauž uzticēšanos cilvēkam un cilvēcei. Mūsu tagadējā nemiera, bardzības, jaunuma pilnā realitāte noliek mums pretī kā visplašāko mērauklu to traģisko cilvēkbūtnes divkosību, par ko sv. Pāvils raksta: cilvēks dara nevis to labo, ko grib, bet gan to jauno, ko negrib, tomēr, arī jaunu darīdams, viņš neatlaidīgi alkst pēc labā. Pagaidām cilvēcē, kā redzams, "miesas likums" vēl uzvar "gara likumu", bet, ticēdami Dievam un uzticēdamies cilvēka tieksmei uz labo, mēs tomēr uzdrīkstamies pajauties uz to, ka beigās gars triumfēs pār miesu, labestība pār jaunumu un ka mūsu svētās dziesmas ideāls ir piepildāms: "Gods Dievam augstībā un miers virs zemes, un cilvēkiem labs prāts."

Kristus Kristīšanas svētki. Lielā ūdens iesvētīšana

6. 1923. gada 18. novembrī

I

Sveicinu jūs, dārgie ticības brāļi un līdzpilsoņi, tautas svētkos, valsts svētkos. Piesaucu pār dārgo tautu un valsti Dieva svētību. Novēlu tautai un valstij visu, kas var veicināt un kuplināt tautas un valsts spējas, veiksmi, vispusēju labklājību, bet it īpaši sirsnīgi, Dievu lūgdams, novēlu mīļai Latvijai, lai ikkatra pilsoņa un pilsoņes sirdī, lai ikkatrā ģimenē, ikkatrā sabiedrībā un savienībā, lai Latvijā kopumā dziļi iesakņojas, pieņemams plašumā un spēkā Dieva valstība, kas ir vienīgais tautu un valstu, ģimeņu un atsevišķu personu patiesas labklājības, krietnības, tikumības, vispusējas svēti košas attīstības pamats.

Tālu, tālu no mums ir tas laiks un tā zeme, kur Kristus bija sējis pirmo Dieva valstības sēkliņu. Sēkliņa uzdīga. Dīglis pieņēma spēkā, un tagad mūsu acu priekšā ir varens augs, kas ar savām milzu saknēm dziļi pārņēmis un apjozis visu zemi, kas ar saviem ziedainiem un auglīgiem zariem apēno, apsmaržo un garīgi uztur milzu tautas un valstis, kura svētā paēna, smarža un augļi dod svētīgu atspirdzināšanu, spēkus svētam darbam un veiksmi svētos pasākumos. Pat Kristus valstības pretinieki ir spiesti atzīt, ka šis augs ir Dieva augs, ka viņu pabalsta pārdabīgi, dievišķi spēki, ka cīņa pret viņu ir bijusi un paliek veltīga. Tās valstis un tautas ir bijušas spēcīgas un varenas, kas savus spēkus smēlušas no šā Dieva auga. Lai minam šeit tagadējo visu vareno Angliju un Savienotās Valstis. Sāka nīkujot un nīkt lielā krievu tauta un valsts, kas pameta Sv. Dieva auga pavēni.

Caur ko tad Kristus valstība dara spēcīgas un varenas tās tautas, valstis un personas, kas sevi viņai atdod, kas savā dzīvē viņu sirsnīgi uzņem? Viņa tās pārdzemdē un pārveido Kristus Garā, pēc Kristus parauga. Šo pārdzemdēšanas un pārveidošanas darbu Kristus tēlo līdzībā par raugu un rūgšanu. Milti – nedzīva, pasīva masa, puteklītis blakus puteklītim, guļ milti nekustīgā vienaldzībā. Bet, kad šīnī masā ieliek raugu, raugs mazpamazām pārņem visu miltu masu līdz pēdējam puteklītim (atomam), padara to aktīvu,

rūgstošu, pārdzemdē, pārveido to, dod tai citu nokrāsu, smaržu, nozīmi. Līdzības milti, miltu puteklīši ir cilvēki, viņu sabiedrības, valstis, tautas, visa cilvēce. Svētais Kristus Evaņģēlijs ir tas raugs, ko Dieva roka ir metusi šajos pasaules putekļos. Debešķīga rauga iespaidā šie puteklīši un to savienības pārdzimst, pārveidojas, top par jaunu labāku būtni (Mt 13, 33).

Ieskatīeties pagātnē, vēsturē. Līdz Kristum pagāniskā cilvēka, pagānisko tautu un valstu dzīve bija tumsas un grēka dzīve. No šīs svētās vietas un šīnī svinīgā brīdī es neiedrošinos celt jūsu gara acu priekšā tās nekrietnības, nešķīstības, netiklības, neprātības ainas, kādas ir uzglabājusi vēsture un vecā dzeja. Šeit atgādināšu tikai to, ko stāsta mums par pagānību un pagāniem Svētie Raksti: "Dieva patiesību tie ir pārvērtuši melos... sievietes apmainījušas dabisko dzimumu kopdzīvi ar pretdabisko. Tāpat arī vīrieši... tie piepildījuši savu dzīvi ar visādiem netikumiem: netiklību, mantkārību, ļaunprātību, lestīgušī skaudībā, slepkavībās, ķildās, viltībā, ļaundabībā, kļuvuši par mēlnešiem un neslavas cēlājiem, Dieva nicinātājiem un varmākām, augstprāšiem, balamutēm, ļaunumu izgudrotājiem, vecāku nicinātājiem, pilni bezprāta un nepastāvības, cietsirdības un nežēlības. Pazīdami Dieva taisno likumu, ka tie, kas tādas lietas dara, ir pelnījuši nāvi, viņi tomēr ne vien paši tā dara, bet vēl priecājas par tiem, kas tā dzīvo" (Rom. 1, 25–32). Par cilvēka personības cieņu un vērtību tiem nebija nekādas saprašanas. Tie šķiroja cilvēkus vergos un brīvos, turklāt pat augstākie pagānības prātnieki vergu uzskatīja par darbarīku, pielīdzināja darba lopam, kā zvērus tos medīja, kā lopus tos pirka un pārdeva, mocīja darbos un izpriecās un nonāvēja tos arī kā lopus. Pat tāds prātnieks kā Aristotelis kautrējas atzīt vergā cilvēka personu un dēvē tos ar zinātnisku nosaukumu "vīrišķa miesa" (vergs), "sievišķa miesa" (verdzene). Tiešām cietsirdīga un nežēlīga ir bijusi šī pagānība. Un kur tai bija smelties augstākus jēdzienus un rīcības paraugus? No "dieviem"? Palasiet senatnes dzejniekus, rakstniekus, palasiet slavenā Lukiāna "Dieva runas", un jūs redzēsiet, ka arī šo pagānu dievināmām fantāzijas būtnēm piemīt gan skaudība, gan greisirdība, gan atriebība, gan rupjas kaislības, gan visas citas tās pašas netiklības

un neprātības, kas ir pagāniem, tikai plašākā apjomā. No saviem dieviem un viņu kalpiem tie varēja smelties tikai neprātību, netiklību, cietsirdību un nežēlību.

Ieskatieties vēlreiz vēsturē un pavērojiet, kā Kristus valstības gars un spējas visu to pārdzemdē, pārveido, pārvērš. Kur tikai Kristus valstības gars sāk dvest, kur tikai Kristus mācības gaudiņš krīt sirdī un prātā, kur tikai Kristus dzīves paraugs sāk spīdēt, tūdaļ sākas lēnīga, mierīga, bet neapturama pārdzīmšanas rūgšana. Kur viss bija nebrīvs un sastindzis, rodas svēta, rosīga dzīvība un attīstīdamās kāpj līdz visaugstākiem augstumiem. Kur bija neaprobežota miesas kundzība un vara, tur tagad mostas un plaukst gara dzīve. Lepnība pārdzimst pazemībā, jaunsirdība, cietsirdība, nežēlība pārdzimst mīlestībā, žēlsirdībā, līdzjūtībā. Kas bija zemisks, top debešķīgs. Kas bija cilvēcisks, top dievišķīgs. No plēsīga multnieka Kristus Gars dzemdē Dieva valstības sludinātāju, no sīva vajātāja Saula izveidojas mīlestības varonis Pāvils, no slepkavnieka – padevīgais dieva bērns...

Paši Kristus valstības nīdētāji un vajātāji atzīmē tās dzīvinošo, pārdzemdējošo, visu daļinošo spēku. Novērodami vakarējo pagānu, šodien kristīgo savu līdzcilvēku dzīvi, viņi brīnījās. Plīnijs rakstīja imperatoram Trajānam, kā kristīgie zem zvēresta apsolot cits citam atturēties no visa jauna un grēcīga: no zādzības, maukošanās, plīvēšanas, viltības, apņemdamies neatlaidīgi turēties pie taisnības un uzticības. Pēc sīkas izmeklēšanas Plīnijs pie kristīgiem neatradis nevienas citas vainas kā tikai to, ka viņi ir kristīgi (*Plīnijs. 97. vēst. 7. p.*). Plaši izslavētais Kristus draudzes apsmējējs Lukiāns rakstīja par kristīgiem: "Viņu pirmais likumdevējs (Kristus) ledvesis viņos pārliecību, ka viņi visi savā starpā brāļi. Kad kas draud kristīgiem, tad viņi visi uzstājas par apdraudēto interesēm un nekāds spēks nevar viņus atturēt no pienākuma izpildīšanas" (*Lukiāns. Par Perigrina nāvi, 13*). Slavenais senatnes zinātnieks ārsts Galēns (arī pagāns) liecina: kristīgie let nāvei pretī kā prātnieki. Savā sadzīvē pārvar kaislības, ir kaunīgi un tikumīgi. Pat vīri un sievas nereti pilnīgi atturas no ģimenes baudām. Grūti stādīt priekšā nozīmīgākus lieciniekus. "Mūsu rūpes par trūkcietējiem, nevarīgiem ir tapu-

šas," saka Tertulliāns, "mūsu pretiniekiem par mūsu pazīšanas zīmēm. Paskatieties, kā viņi mīl cits citu (bet šie paši neieredz cits citu), viņi gatavi viens otra dēļ mirt (bet šie paši gatavi cits citu saplēst un aprīt)" (*Tertulliāns. Apoloģija, 39*). Pēc nezināmām pazīmēm kristīgie sajūt viens otru un mīl cits citu jau tad, kad vēl nav iepazīnušies.

Apoloģēti – kristības aizstāvji – Justīns, Orģens, Tertulliāns un citi savos rakstos alžrāda vajātājiem uz šo svēto, cildinošo, pārdzemdējošo kristības spēku. "Novērojiet mūsu dzīvi un darbus un spriediet, kas te būtu teicams un pieņemams, kas nopeļams un atmetams. Jūs neieredzat, gūstāt, mokāt, nāvējat, bet sakiet, vai jūs spējat jel vienu no tiem, ko jūs stādāt tiesas priekšā, apvainot noziegumos? Jūs neieredziet mūs tādēļ, ka mēs kristīgi, bet ko vēl jūs spējat mums pārmet?" Viens no izglītotiem pagānības augstmaņiem griezās pie kāda no kristīgiem ar pieprasījumu iepazīstināt viņu ar kristību. Kristīgais sniedza jautātājam nevis plašus un dziļus prātojumus, bet vienkārši alžrādīja: "Novēro kristīgos: viņi neatšķiras no saviem līdzpilsoņiem ne valodas, ne tēvijas, ne ārējās dzīves iekārtas ziņā. Viņi nedara nekā ārkārtēja. Ne apģērbā, ne uzturā viņi neatšķiras no apkārtējiem. Bet pavēro dziļāk. Viņi dzīvo virs zemes, bet viņu ceļš ved uz debesīm; viņi dzīvo miesā, bet ne pēc miesas kārumiem; viņus vajā, bet viņi mīl savus vajātājus; viņi nabagi, bet dara daudzus bagātus; viņi tiek nicināti, bet svētī savus nicinātājus. Tādi ir kristīgie ... Tikai Dievs ar Savu spēku, mācību un piemēru varēja ledvest viņos spēku un saprašānu šādiem darbiem. Šis nav cilvēcisks, bet dievišķīgs spēks un darbs."

II

Ar cildinātāja prātu un sirdi mēs vērojam šo košo, sirmo kristības pagātņi. Materiāls šeit nepārredzami plašs. Bet vienu var atzīmēt kā pamata nokrāsu un valdošo toni visā šai kristīgās pagātnes dzīvē: tā ir mīlestība. Tā visu šeit saista un vieno, visu šeit pārņem. Senais kristīgais visiem tuvojas ar mīlestību: gan brālim, gan nebrālim, gan ienaidniekam. Pats Pestītājs saka: no tā visi pazīs, ka jūs esat mani mācekļi, ja jūs mīlēsiet cits citu (*Jņ 13, 35*). Mīliet savus ienaidniekus,

svētiēt tos, kas jūs nolād, dariet labu tiem, kas jūs ienīst, un lūdziet par tiem, kas jums kaitē un vajā (Mt 5, 44), šis ir visu sprediķu sākums, saturs un beigas. "Man sirds ležēlojas par šiem ļaudīm" (Mt 15, 32) – šis ir darbības pamudinājums pie Kristus. Mācekļi seko dievišķam Mācītājam. "Ja es runātu ar cilvēku un eņģeļu mēlēm un man trūktu mīlestības, tad es būtu skanīgs varš" (1. Kor. 13, 1) – tā sludināja Pāvils. "Mīliet cits citu, jo Dievs ir mīlestība" (1. Jņ. 4, 4) – tā saka sv. Jānis.

Ja gribat zināt, kā kristīgie piepildīja dzīvē šo bausli, tad lasiet sv. Apustuļu Darbus. "Tā draudze, kas ticēja, bija vienā sirdī un vienā dvēselē" (Apd 4, 32). Lasiet sv. mocekļa Ignatija rakstus. Viens no mūsu laiku dziļdomīgiem pētniekiem rakstīja: "Mīlestības un žēlsirdības pasaule mums rēgojas pretim, kad mēs tuvojamies šiem laikiem." Bet nedomāiet, ka šī ir tā vārgā mīlestības jutēklība, kas vald un valmanā, bet patiesu palīdzību sniegt cietējam brālīim nav spējīga, vai arī ka tā jūtu uzbudinājumā šķiež palīdzību kam pagadās un kā pagadās. Šī mīlestība ir apzinīga un saprātīga. "Darbaspējīgais nedrīkst izmantot žēlsirdības palīdzību vairāk kā divas – trīs dienas. Darbaspējīgais lai darbā pelna maizi, bet, ja viņš slinko un negrib nekā darīt, tad viņš necienīgi izmanto Kristu" (Apd 12). "Kas negrib strādāt, tam arī nebūs ēst" (2. Tes. 3, 10). "Darbaspējīgiem – darbs, nevarīgiem – žēlastība."

Un kā šī žēlastība tika īstenota dzīvē? Apustuļu Darbos, Tertuliāna rakstos un citur mēs atrodam ziņas, ka kristīgie ik nedēļas ziedojuši no saviem ienākumiem nabagiem, atraītnēm un bāreņiem par labu. Romieši 96. gadā raksta korīntiešiem: "Kam nav pazīstama jūsu viesmīlība? Kas nezina, ka jūs labāk ziedojat nekā ņemat? Kas nav dzirdējis par jūsu nepieķūstošo labdarību? Visa pasaule zina, ka jūs dienām un naktīm sacenšaties labos darbos." Uz viena no vecākiem kristīgo kapa pieminekļiem rakstīts: "Viņš izpirka vaņģiniekus." "Vergus viņi sauc par brāļiem." Mēra laikā Aleksandrijā pagāni dzina laukā no mājām pat vistuvākos sasīrgušos radīniekus, pusdzīvus pameta tos bez palīdzības; mirušie neapbedīti tūkstošiem vārtījās uz ielām. Kristīgie ar saviem ganiem priekšgalā apmeklēja sasīrgušos, kopa tos un mira kopā ar tiem. Pat pagāni tad apbrīvoja

kristīgo tikumu un dievbījību. Vēsture zina piemērus, kad kristīgie savu brīvību, savu dzīvību upurējuši tuvāko labklājībai. Sv. Paulīns pārdeva sevi verdzībā, lai ar iegūto naudu nopirktu plēna govī atraītnēi un viņas bērniem. Beīdzot – īenaidīnieka mīlestība. Cik daudz kristības vēsturē spilgtu piemēru, sākot ar sv. Stefanu un viscauri kristības mūžam! Kas mācīja šo mīlestību? Kas deva spēkus viņu īstenot dzīvē? Tas, kas lūdza: "Tēvs, piedod viņiem, jo viņi nezina, ko dara." Tā pārdzīmsī cilvēks un cilvēce caur Kristu, caur Viņa dievīšķīgo mīlestības bauslī un spēku.

Kristus vakar un šodien, un vienmēr tas pats. Viņa mācība un bauslība nenoveco, Viņa spēks neīzsīkst. Arī šobaltdien mūžīgais Kristus spēks ir darbā. Arī šobaltdien mēs savām acīm redzam Kristus spēkā atdzīmušas varonīgas dvēseles, kas brauc pār bangojošo okeānu, lai Kristus vārdā sniegtu mīlestības dāvanas svešiem badacīetējiem, lai personīgi, Kristus vārdā apkopjot, īzrautu no bālās nāves nagīem mēra, holeras un tīfa upurus, nelūkojoties uz to, ka daudzi no šiem upurīem pīeder pie Kristus nīdētājiem, cilvēces postītājiem. Arī šobaltdien mēs redzam uz vēstures skatuves visvarenas tautas un valstīs, kas savu spēku smēļ no Kristus spēka avotīem, kas Kristu uzskata par savas dzīves vienīgo un svēto pamatu. Un līdzās tām redzam tautas, līelas tautas un valstīs, kas, Kristu atmetušas, sabrūk, nīkuļo un ubago pa visu pasaulī un mīlzu soļiem īet pretī īznīcībai. Bet mēs kā personas, kā tauta, kā valsts pie kādas grupas gībam pīederēt? Pie kādas grupas pīederam šodien? Lai gan savstarpējais naīds un skaudība, nesaprašanās un pārprašanās, vecā ļauna pīeminēšana un atriebšanas kāre, varaskāre un mantkāre nežēlīgi, neprātīgi skalda mūsu rīndas, man tomēr gībētos domāt un tīcēt, ka mūsu līdzpīlsoņu līelum līelais vairums, mūsu tauta kopumā gīb būt un palīkt sv. vīenībā ar Kristu, pie Viņa smelties sadzīves un dzīves pamatus, pēc Viņa prāta radīt un veīdot dzīvi un sadzīvi. Nēmīet par paraugu Kristu, kristības varoņus pagātnē un tagadnē, kristīgas tautas, valstīs. Dīenu pīēc dīenas es vīenmēr dzīrdu un lasu dārgo tautīešu un godājamī valstsvīru spīešanu par visvīesādām reformām pārvaldīšanā, tīesā, Baznīcā, skolā, satīksmē, saīmnīecībā, ģīmenē un tā tā-

lāk bez gala. Tas viss ir svarīgs un vajadzīgs. Bet tas viss ir ārējs. Galvenā tik un tā ir un paliek personības reforma. Bez šās reformas visi citi reformu pasākumi ir mazvērtīgi. Ievadiet Padomijā "slavenās varones" Anglijas iekārtas – tomēr Padomija netaps par Angliju, jo tai nav angļiem līdzīgu pilsoņu.

Tāpēc, mīļie līdzpilsoņi, tēvijas labvēļi, lai ikkatrs no mums, kas mīl savu tēviju un vēlas to izveidot pēc vareno, slaveno kristīgo tautu un valstu parauga, šo izveidošanu uzsāk no savas personas un savas dzīves. Kā tas izdarāms? Jāķeras pie tiem pašiem ieročiem, kas jau pārbaudīti pirmos kristības laikos, kas tiek izmantoti arī šobaltdien kristīgās tautās un valstīs. Lai katrs iesvētī savu dvēseli ar Kristus mīlestības svētību, apgaismo ar Kristus mācības gaismu, ar Kristus piemēra košumu. Lai sv. Kristus raugs pārņem un pārdzemdē mūsu sirdis, mūsu dzīvi un sadzīvi, tad mēs tapsim par jaunu pārdzimšanas brīnumu lieciniekiem; mēs tapsim labsirdīgāki, žēlsirdīgāki, pacietīgāki, pazemīgāki, sirsnīgāki, peticīgāki, piemīlīgāki, satīcīgāki. Šī ir pirmā un pati galvenā tautas dzīves reforma, kas jāveic ikkatram tautietim, ikkatram mūsu valsts pilsonim. Tā ir košas pārdzimšanas neapšaubāms pamats. Tā dzemdēs tautas iekšējo mieru. Tā darīs mūs apvienotus, stiprus. Kad mums visiem pēc sena parauga visos apstākļos būs "viena sirds un viena dvēsele", tad visu veldu uzvaras pušķos mūsu tautas un valsts ceļu.

Tiek celti iebildumi pret šo sv. reformu. Ne aiz kristīgas pazemības, bet aiz kūtrības un viltības tiek runāts par mūsu dienu gribas vājību, par garīgu mazspēcību. Kad jāisteno dzīvē sv. reforma, sv. pasākums, tad spēka trūkst, gribas trūkst... Bet kāpēc tad netrūkst ne spēka, ne gribas, kad jūs vedat dzīvē naidu, šķelšanos, kad cits citu apkarojat, kad istenojat savtīgos, personiskos mērķus, kad karojat par šķiru, slāņu mērķiem? Un, ja tiešām tu esi mazspēcīgs un vājš, neaizmirsti, ka arī tādiem Kristus mīlestības valstība ir pieejama. Tev nav to mīlestības ērgļa spārnu kā Jānim, Pēterim un Pāvīlam, kas tevi paceltu līdz debesu augstumiem? Ej godīgi un mierīgi to šauru dzīves stidziņu, kas tev lemta, un Kristus arī tevi pieņems savā mīlestības valstībā. "Uzticīgais kalps," Viņš sacis, "savā mazā darišanā tu esi bijis uzticīgs. Es tevi paaugstināšu pār daudziem."

Neaizmirsti, ka pārdzimšana Kristus mīlestībā bija lemta ne tikai tiem trim izredzētajiem apustuļiem, kas Tabora kalnā redzēja Viņa dievišķo spožumu, bet arī tiem deviņiem, kas bija pamesti pakalnē, un arī velna apsēstajam.

Apzinājušies sv. Kristus mīlestības pienākumu, naida un šķelšanās jaunās sekas, sava slinkuma un viltības nekrietnību, ziedosim visus savus spēkus kristīgas mīlestības veicināšanai, vērsīsimies ar sirsnīgu lūgšanu pie Dieva Mīlestības, lai tā nosūta mūsu sirdis, dzīvē, sadzīvē, tautā, valstī šo svēto debess raugu un lai rūgst un rūgdama pārdzimst mūsu tautas un valsts dzīve ne naidā, jaunā, skaudībā, šķelšanās, bet svētā, vienojošā, spēcinošā, laimi nesošā mīlestībā.

Arhibīskaps Jānis dievkalpojuma laikā

7. Atskurbstiet!

Ja meklējam jaunāko starp mūsu jaunumiem, tad neapšaubāms līderis ir tas, kas mūsdienās ir pazīstams ar nosaukumu – alkohols jeb vienkārši vīns un dzeršana. Tas visiem, vienmēr un visur nes tikai sliktu. Tas nevienam nekur un nekad, nedz tieši, nedz netieši nenes neko labu dvēselei un mūžībai. Tas ir jaunākais no jaunumiem.

Taču šis cilvēku jaunākais ienaidnieks ne vienmēr tāds šķiet pašiem cilvēkiem. Tas prot izlikties par gaišu un labvēlīgu eņģeli, un ikdienā cilvēki pārstāj tajā redzēt jauno dēmonu. Ieskatieties pagājušajā un pašreizējā dzīvē, un jums atklāsies satriecoša aina. Sirmā senatnē šo cilvēces niknāko ienaidnieku ir godājuši kā labu draugu. Pagāniskā senatne nonāca pat līdz tam, ka dievišķoja dzeršanas dēmonu, noteica tam par godu svētkus, sacerēja slavas dziesmas, cēla tempļus. Šajā smagajā grēkā ir krituši gan grieķi, gan romieši, gan asīrieši, gan babilonieši, gan ēģiptieši un arī citi. Kristus mācības gaismā pārvērtā šos elkus par putekļiem, sagruva Bakha un citi tempļi.

Bet cilvēku apziņā, sirdī, cilvēku dzīvē šis nešķīstais un viltīgais dēmons vēl ir dzīvs un turas cieši un droši. Pat mūsdienu apgaismotākajās tautās, kuras jau tūkstoš gadu dzīvo Kristus gaismā, viltīgais alkohola dēmons vēl ir spēkpilns. Pat šis apgaismotākās no mūsdienu tautām nav likušas lietā gribasspēku, lai izmestu no savas apziņas, sirds un dzīves šo jauno dēmonu – šo skumjāko pagāniskās senatnes mantojumu. Bakha tempļi ir sagrauti, elki gāzti, tumsas priesteri un priesterienes iznīcināti. Bet Bakha pielūdzēju radītie priekšstatī, noskaņojumi un paradumi dzīvo arī kristiešos.

Tāpat kā līdz šim turpina pagāniski skatīties uz alkoholu visos tā nešķīstajos veidos kā uz labo, jautro draugu, kas dod spēku pacēlumu, palīdz jautri pavadīt laiku, izgaicina skumjas un rūpestus, pastiprina prieku un jautību. Ir atcelti speciāli svētki par godu Bakham, kalpošanai elkam, dzerot noteiktā laikā, bet ir izgudroti neskaitāmi jauni iemesli un laiki šai pašai nodarbībai. Kāds cienījams profesors ar skumjām liecina, ka kalpošana alkoholam sāk pieņemt visaptverošu raksturu; dzer vienmēr un visur sakarā ar vispretējākiem

iemesliem: satiekoties un šķiroties, lai remdētu izsalkumu un lai veicinātu apetīti, aukstumā – lai sasildītos, karstumā – lai atvēsinātos, miegam un arī lai pavadītu laiku bez miega, gan bēdās, gan priekos, kādam piedzimstot vai nomirstot, uzsākot darbu un nobeidzot to, veiksme un neveiksme gadījumā. Paši svarīgākie, paši svētākie dzīves brīži neizbēgami tiek saistīti ar iedzeršanu. Mūsu laikabiedrs pat nespēj iedomāties, ka varētu nosvinēt svētkus, rīkot individuālas, sabiedriskas, valstiskas vai tautas svinības bez alkohola. Svinības un svētki bez alkohola mūsu laikabiedram nav svinības. Un cik tiek tērēts prāta un talanta, lai sev un citiem attaisnotu šo kaunpilno vergošanu un kalpošanu elkiem! Tās ir pagāniskās senatnes paliekas. No poēzijas, no mūzikas, no dalībības labākajiem paraugiem, no filozofijas, pat no Dievvārdiem laikabiedrs izrauļ stērbeles, lai sašūtu no tām mānīgu tērpu šim savam riebīgajam netikumam. Taču šis raibais tērps ir nožēlojams un smieklīgs. Tas nespēj apmānīt redzīgo. Ieskatieties, kādi ir cilvēki, kad tie sēžas pie svinību galda, un par ko viņi pie šī galda pārvēršas. Pēc slavena krievu rakstnieka novērojumiem, pie svētku galda sēžas viscienīgākie cilvēki, taču drīz viņi izdzer tā vīna ietekmē pārvēršas par glaimīgām un viltīgām lapsām, pēc tam par rupjiem un jauniem vilkiem un, visbeidzot, par netīrām un atbaidošām cūkām (*Tolstoj*).

Bet alkohola dēmons ir viltus pārpilns dēmons. Pēc atbaidošajām, pretīgajām svinēšanas ainām, kad nelaimīgais piedzeršanās svinību dalībnieks, sagrauts fiziski un garīgi, pretīgs sev un citiem, galvassāpju un sirdsapziņas mocīts, alkst aizmiršanās, veselības, samierināšanās un atpūtas, alkohola dēmons viņam čukst: "Velnu izdzen ar belcebulu. Salāpies... ledzer vēl vienu vienīgo un turklāt pēdējo!" Un nelaimīgais stiepj roku pēc šīs "vienas vienīgās un turklāt pēdējās" ar patiesu apņemšanos, ka tā patiešām būs pēdējā. Viltīgā dēmona nelaimīgais upuris pat nenojauš, ka pirmajai sekos otrā "viena vienīgā un turklāt pēdējā", otrajai – tieši tāda pati trešā utt. Ne vairs viņš pats pār sevi valda, bet alkohols valda pār viņu, viņš ir kaislības varā. Vienkāršu mietpilsoni viltīgais alkohola dēmons apmāna arī ar tādiem prātojumiem: "Būt dzērājam ir negods un pazudinoši. Bet kāds gan es esmu dzērājs, ja pat piedzēries nekad

neesmu bijis? Jautrībai vai siltumam taču šad tad var pa vienai ieņemt." Taču šis "šad tad" arī ir bīstams. Varbūt šodien tu arī vēl neesi dzērājs, varbūt šodien tu arī valdi pār sevi. Bet kas var galvot par tavu rītdienu? Pat ja tava griba ir cieta kā granīts, neaizmirsti, ka arī cietu akmeņi caururbj piliens, ja krīt uz to atkārtoti un vairākkārt. Tās glāzītes, ko tu sev dienu no dienas atļauj, nemanāmi vājina tavu gribu, tavu garīgo spēku, tavu stabilitāti labajā. Kad dzīve nostādīs tevi smagu pārbaudījumu priekšā, kad tevi piemeklēs neveiksme darījumos, sarežģījumi ģimenē, fizisko spēku izsīkums, bēdas un rūpes, kas gan tad galvos, ka tavs glāziņu novājinātais garīgais spēks pārliecinoši uzvarēs? Atceries, ka ne tikai nevarīgie un vājie, bet arī vareni un spēcīgi vīri no lieliem augstumiem ir krituši alkohola duļķainajos ūdeņos un neatgriežami gājuši bojā, ja nebija sevi norūdījuši pret alkoholu ar pilnīgu atturību. Aleksandrs Lielais bija pakļāvis sev visu tolaik pazīstamo pasauli un nekad nezaudēja kaujas laukā, bet arī šo spēka vīru uzvarēja, sakāva, apkaunoja un noveda kapā kaislība uz alkoholu (*Seneka*). Arī Krievijas vēsturē ir ne mazums piemēru, kad spēkavīri – tautas balsts un cerība – gāja bojā par kaunu sev un tautai tikai tāpēc, ka nebija norūdījuši sevi atturībā pret alkoholu.

Ja mūsdienu alkohola jūra ir bīstama pieaugušiem un spēcīgiem vīriem, tad varam iedomāties, kādām briesmām ir pakļauta mūsdienu jaunatne. Neviens tēvs, neviena māte tagad nevar būt mierīgi par dēlu vai meitu, ko visa apkārtnē dzīves situācija veļ un stumj iekšā šajā netīrajā purvā. Dažās mūsdienu jaunatnes aprindās alkohola lietošana, turklāt pēc iespējas lielākos daudzumos, ir kļuvusi par sava veida lepnumu, "šiku". Nedzert tur nedrīkst. Ja tādā vidē nokļūst jauneklis ar no senčiem mantotu tieksmi uz alkoholu, viņu var uzskatīt par bojāejai nolemtu: viņš kļūst par zaļā pūķa bruņinieku, kas nes eļļi dvēselē un pārvērš par eļļi dzīvi ap sevi.

Nest eļļi savā dvēselē – visu zaļā pūķa kalpu kopīgais liktenis. Šī ir viņu lielā nelaime. Un šī nelaime reti tiek mazināta ar tuvinieku līdzjūtību; pat tuvākie, redzot dzērāja ciešanas, bieži saka ar jaunu prieku: "Ko meklēji, to dabūji; tā tev arī vajag."

Bet eļļē, ko rada dzērājs, mokās ne tikai viņš viens pats. Dzērāja tuvinieki kļūst par patiesiem cietējiem. Kas gan izmēris un aprakstīs

dzērāja vecāku ciešanas, kad viņi redz, kā viņu dēls pakāpeniski iet bojā, kad pār viņu sirmajām galvām birst jauni vārdi un belzieni no pašu dēla, kad mātes mīlestība ir spiesta atzīt sava dēla bezcerīgo bojāeju! Un vai tas, ko pārdzīvo dzērāja sieva, nav elle? Tricot un raudot viņa to gaida, netīru, smirdošu, mežonīgu, rupju, viņas dzīvi izpostījušo un izmocījusies bezcerībā nolād viņu. Vai te vēl pieņemēt bērniņus? Tie ir bērni bez bērības paradīzes, paradīzes vietā viņiem ir elle. Un viņu tēvs – šis elles belcebulis. Viņi ir piedzimuši vārgi un nespēcīgi, aug pusbadā, bez mīlestības gaismas un siltuma, ar baiļu un ļaunuma jūtām sirdī. Liela daļa no šiem bērniem iet bojā turpat dzimtajā eļlē. Tie, kas izdzīvo, izdzīvo ne par prieku sev un sabiedrībai. Vieni no viņiem vēlāk nokļūst iestādēs garīgi slimajiem, citi nīkuļo, slimodami ar diloni, trešie beidz savu dzīvi cietumā, vēl citi izdara pašnāvību. Šie ir bez vainas vainīgie, bet bojāejai nolemtie cilvēki.

Tā kā dzeršana ir neatlaidīga slimība, dzīvīgs netikums, dzērājs vairākus gadījumus iet bojā no sava netikuma daudzkārtējām smagajām sekām. Dzērāja laicīgā zemes dzīve parasti beidzas dzeršanu neizbēgami pavadīto plaušu, nieru, aknu, sirds, nervu utt. slimību rezultātā. Alkohola vispusīgi sagrauztais organisms nesamērīgu ciešanu pavadībā priekšlaicīgi sabrūk. Dzērājs mirst. Taču tas nav pats šausmīgākais dzērāja liktenis. Šausmīgākais ir tas, ka pēc Dieva nepārsūdzamā sprieduma "dzērāji neņemantos Dieva valstību" (1. Kor. 6, 9–10).

Lai saprastu šā Dieva sprieduma bardzību un stingrību, pievērsīsim uzmanību tam, kā dzeršana ietekmē cilvēka garīgo dzīvi. Krievu tauta par pirmo vīndari uzskata sātanu; pēc jaunās ietekmes uz cilvēka garīgo dzīvi tikai pats sātans var līdzināties alkoholam; šis ir jaunākais katras kārtīgas garīgās dzīves ienaidnieks. Kristīgie domātāji alkoholu pēc taisnības sauc par Kristus antipodu, pretinieku, antikrista dzīru. Un, patiešām, tas visur rada noskaņojumus un dzīvi pilnīgi pretēju Kristus baušļiem. Kristus svētī pazemību, garīgo nabadzību, bet dzērājs sevi, nožēlojamo, uzskata un godā kā visgudrāko, visstingrāko, visskaistāko, viņš pārstāj redzēt savu apsēstību, neapjēdz savu bojāeju, viņam jūra ir līdz ceļiem. Kristus svētī lēnprātīgos, bet dzērāja ļaunumam nav robežu. Kristus svētī

raudošos par saviem grēkiem, bet dzērāji sacer par godu grēkam un netikumam slavas dziesmas, kas pārsteidz ar savu bezkaunību un nešķīstību, smejas tur, kur vajadzētu raudāt. Kristus svēti sirdsšķīstos, bet vai ne dzērāja sirdī un prātā dzimst tās netīrās domas, jūtas un vārdi, vai ne dzērumā tiek darīti nešķīstie, netīrie darbi, par kuriem neklājas pat runāt? Kristus svēti žēlsirdīgos; bet nekad cilvēks nemēdz būt tik rupjš un cietsirdīgs, kā būdams alkohola varā. Kristus svēti miera nesējus, bet tieši alkohols noved pie slavenajiem dzēruma strīdiem, kautiņiem, slepkavībām. Kristus svēti taisnības dēļ vajātos; bet vai ir kādi bezkaunīgāki meli par dzērāja meliem? Kristus svēti tos, kas cieš ticības dēļ, bet nekur netiek tā palāts Dievs, ticība un viss svētais kā dzērāju vidē. Nievājoši vārdi un darbi šeit ir kā likums. "*Diabolus simia Dei*" – sātans kaitina Dievu. Dzērāju kompānijās un sanāksšanās jau no seniem laikiem dzīvo īpaša kaislība savās dziesmās, sarunās un ceremonijās izkropļot un izmēdīt visu svēto, Dievišķo, reliģiozo. Kas gan nav dzirdējis un redzējis šos nešķīstos izkropļojumus?

Lai gan ne tikai Dievišķo, reliģiozo, bet vispār visu garīgo, paaugstināto, tiro dzērājs padara netīru un neķītru. Nemiet par piemēru kaut vai mākslu un poēziju. No kurienes peld neķītrības, netīrumi uz šīm nozarēm? No dzertuvēm. Tur ir nepiedienīgas dziesmas, gleznas un skulptūras, uzvedumi, no kuru nešķīstuma kārtīgam cilvēkam kļūst sliktā dūša. Alkoholam piemīt nolādēta īpašība padarīt netīru, neķītru pilnīgi visu, kam tas pieskaras, sagraut un nomelnot reputāciju un labo slavu pilnīgi visiem, kas tam pieskaras. Nekas tā nepazemina cilvēku kā alkohols. Pret cilvēku ar augstākām dotībām un lielākajiem nopelniem zaudē cieņu, ja viņš ir dzērājs. Nav tāda stāvokļa dzīvē, kam nekaitētu alkohols. Svētie vārdi – tēvs un māte – pārstāj būt svēti un godājami priekš bērniem, ja vecāki ir nodevušies dzeršanai. Kurš uzticēs savu lietu advokātam dzērājam? Kurš ies uz grēksūdzi pie piedzēruša priesterā? Visiem bez izņēmuma, vienmēr un visur ir kaitīgs alkohols. Un nevienam nekad tas nenes neko labu. Tiesa, tie, kas ar to tirgojas, no tā gūst peļņu. Bet, ja viņi padomātu par tām asarām un lāstiem, ar ko slacīta un apdvesta ir šī peļņa, šī dzeršanas nauda kļūtu viņiem par nastu. Valstis gūst peļņu no alkohola. Ja tās skaidri

apzinātos, cik kopumā izmaksā šī peļņa tautas un valsts dzīvei, kā alkohols atspoguļojas tautas veselībā, tautas morālajā stājā un visā valsts organismā, tās sekotu prātīgajam Amerikas piemēram: uzliktu aizliegumu šai indei. Bet, kamēr valstis līdz šai apziņai vēl nav nonākušas, visām tām organizācijām un personām, kam ir dārga tautas labklājība, ir jāapvienojas kopīgai cīņai pret šo ļaunāko no ļaunumiem, kurā nav pat labuma un lietderības ēnas, pret šo cilvēces ienaidnieku, kas visiem un visur tikai kaitē. It īpaši mums, ticīgajiem, ir jāapvienojas cīņai pret ļaunāko Dieva un ticības, tagadējās un mūžīgās dzīves ienaidnieku, šo lielo tautas un individuālās labklājības iznīcinātāju. Kad runā par to ar atsevišķām personām, saņem atbildi: viens pats kaujas laukā nav cīnītājs... Tiem, kuri atļaujas atrunāties: "Es jau tāpat nedzeru, kāpēc man rakstīties atturībniekos", es atļaušos atgādināt Pestītāja vārdus: "Ja kas dara un māca, tas būs liels Debesu valstībā" (Mt 5, 19). Jums, kas esat nostiprinājušies atturības pamatos, ir jānostiprina un jāmāca to citiem. Uz šiem Pestītāja vārdiem es īpaši gribu vērst ticīgo sievietu uzmanību. Daudzām no jums nākas ciest no dzerošo rupjības un varmācības. Salledējieties un māciet svēto atturības varoņdarbu saviem vīriem, dēliem un brāļiem. Atcerieties, ka katru, pat vismazāko, darbu ģimenes, tautas, cilvēces atveseļošanas labā novērtē Pestītājs, kurš, kā jums zināms, augstu novērtēja arī nabadzīgās atraitnes mazo artavu. Bet ir amati un stāvokļi, kam cīņa ar dzeršanu ir svētākais pienākums. Nevienam no vecākiem, skolotājs, Baznīcas gans, tautas pārstāvis nevar tikt uzskatīts par savu pienākumu izpildītāju, ja viņš mierīgi pieļauj dzeršanu, ja necinās pret to tajā vidē, kurā ir aicināts kalpot tuvāko laicīgajai labklājībai un mūžīgajai glābšanai. Bet, ja augstāk stāvošās personas pieļauj dzeršanu vai, kas ir vēl sliktāk, ar vārdiem un darbiem dzeršanu veicina, tad uz viņiem visā bardzībā tiks attiecināts šis Pestītāja spriedums: "Bet, kas apgrēcina vienu no šiem vismazākajiem, kas tic uz Mani, tam būtu labāk, ka tam piesietu dzimnakmeni pie kakla un to noslicinātu jūras dziļumā. Bet bēdas tam cilvēkam, caur kuru nāk apgrēcība" (Mt 18, 6–7). Āmen!

8. Kristus vientulība

"Un, pateicības dziesmu nodziedājuši, tie aizgāja uz Eļļas kalnu. Tad Jēzus saka tiem: "Jūs visi šinī naktī pret mani apgrēcināsit, jo stāu rakstīts: Es sitišu ganu, un ganāmā pulka avis izklīdis." (Mt 26, 30-31)

"Redziet, nāk stunda un ir jau klāt, kad jūs izklīdisiet katrs savā vietā un mani atstāsiet vienu. Bet es neesmu viens, jo Mans Tēvs ir ar mani." (Jņ 16, 32)

Dalītas bēdas ir pusbēdas. Būdami bēdu nomākti, mēs esam ļoti priecīgi, ja kāds izsaka kaut tikai līdzjūtību, bet nedalītas bēdas ir divkāršas bēdas. Jūsu uzmanību gribu vērst uz Kristus ciešanām. Savās bēdās un ciešanās Viņš bija vientuļš. Viņu neviens nesaprata, neviens Viņu neatbalstīja – savu dzīves nastu Viņš nesa viens. "Jūs atstāsiet Mani vienu" – šajos vārdos izteikts visrūgtāko Kristus ciešanu kodols.

I

Kristus bija vientuļš ne tikai savu pēdējo moku gaitā. Vientuļš Viņš bija visā savā dzīvē. Jau tad, kad Viņš Dievnamā savai Mātei un Jāzepam sacīja: "Kamdēļ jūs Mani esat meklējuši? Vai nezinājat, ka man Tēva lietās jādarbojas?" (Lk 2, 49) Viņš, kaut tikai zēns būdams, apzinājās savu vientulību. Jau tad Viņa dvēseli nomāca apziņa, ka Viņu nesaprot: "bet tie Viņa teiktos vārdus nesaprata" (Lk 2, 50). Nesaprasts un vientuļš Viņš nodzīvoja savas jaunības gadus. Vīra gadu sākumā Viņš tuksnesī sastapa kārdinājumus. Tā ceļa vietā, pa kuru Viņu aicināja pienākums un kurš Viņam solīja pazemības, trūkuma pilnu dzīvi un nāvi pie krusta, tuksnesī viņam piedāvā plašu, ērtu, prieka pilnu ceļu un bez tā vēl godu un varu. Un atkal Viņš bija viens, bez draugiem, bez palīgiem, bez aizstāvjiem, bez padomdevējiem; vientulībā un vientuļš Viņš bija arī tūkstošgalvainā pūļa vidū – tā pūļa, kas viņam sekoja, kas viņa darbos klausījās, no kura dažus Viņš dzīdināja, mirušos uzmodināja, izsalkušos paēdināja. Viņa paēdinātais pūlis, Viņu nesaprazdams, bija gatavs Viņu pasludināt par savu ķēniņu. Tāpat vientuļš Viņš bija arī savu

mācekļu vidū, jo tie vienmēr stridējās dēļ vietām (Mt 20, 20-28) vai, izrādīdami pārspīlētu uzticību, lūdza Viņu atsaukt no debesīm uguni, kas sadedzinātu Viņa nīdētājus (Lk 9, 52-56), vai, kad Viņš runāja, ka Dieva Dēls tiks nodots cilvēku rokās, "tie nesaprata Viņa vārdus" (Lk 9, 45).

Varbūt kāds teiks, ka šinī gadījumā Kristus stāvoklis tāds pats kā visu to, kas pārāki par sava laikmeta ļaudīm, kas aizsteigušies citiem priekšā. Allaž bijuši tādi valdnieki, prātnieki, dzejnieki, mākslinieki, kas par veselu galvu augstāki par sava laika ļaudīm, kas kā lepnas kalnu virsotnes pacēlušies pār līdzenumu un no saviem augstumiem visu redzējuši daudz plašāk un dziļāk nekā to ikdienas ļaužu acis, kas jautri klīst pa dzīves ceļiem. Bet, kas ir pratis aizsteigties savam laikam priekšā, tas līdzīgs ceļiniekam, kas uzkāpis sava laika ļaudīm nerasniedzamos augstumos, atdalījies no apkārtējiem, kas palikuši ikdienības līdzenumos. Bet vai ir daudz tādu, kas savu vientulību pārdzīvo tā kā Kristus? Parasti izcilie cilvēkiem patīk būt vientuļā pārkumā, viņi priecājas, ka pūlis viņus nesaprot, daži pat nicina pakalpalikušo pūli, viņi dzīvo godkārigā cerībā, ka nākamās paaudzes viņus sapratis un slavēs. Bet Kristus – Dieva Dēls, Tas bezgalīgi mīl cilvēkus un tādēļ nonāca no debesīm cilvēku bēdu, nelaimju, tumsības, grēku pasaulē un uzņēmās cilvēku Pestītāja, glābēja, aizstāvja, līdzjutēja, mīlestības augstpriestera pienākumus. Kā magnēts pievelk dzelzi, tā Viņa līdzjūtīgā mīlestība aicina Viņu pie visiem nospiestajiem, pazemotajiem, grēku dubļos nogrimušajiem, pagrīmušajiem, visiem iznīcībai pakļautajiem, turklāt Viņš iet pie visiem maigiem pazemības, mīlestības soliem, tā, lai arī aizlauztu niedri nenolauztu un iedegtu lukturi nenopūstu, lai visus glābtu, lai arī tos, kurus atzīst par pazudušiem, pagrīmušiem, no garīgās nāves uzmodinātu. Tiem vārdiem, ko Viņš teica, tiem darbiem, ko Viņš darīja, vienmēr bija sveša lepna augstprātība; vienmēr no Viņa staroja svētā mīlestība, vienmēr Viņš bija līdzīgs mīlošai mātei, kas meklē, žēlo, aicina pie sevis savus nomaldījušos, pakļīdušos bērnus. Viņš vienmēr ir gatavs tos saņemt, paglābt, sasildīt zem savas mīlestības spārniem. Bet, ja aicināmo un meklējamo sirdīs Viņš neatrod atbalsi, tad varam saprast, kā izjuta savu vientulību Kristus. Vientuļš bija Mozus savas tautas vidū, jo šī tauta bija

apradusi ar verdzības važām; atbrīvota no tām, tā ilgojās pēc Ēģiptes ēdieniem un kurnēja pret savu atbrīvotāju. Vientuļš bija Elija, kurš sludināja vienīgi īsto Dievu tautai, kas bija pagrimusi, kalpodama Bālam un Astartei. "Esmu palicis viens vienīgais," tā vaidēja šis Dieva kalps, kas bija noguris dzīvot un cīnīties. "Pietiek, ak, Kungs, ņem manu dvēseli, ņem manu dzīvību!" Bet Kristus žēlums bija lielāks par Mozus un Elijas žēlumu. Šeit mēs redzam pastāvīgas mīlestības ugunis degošo sirdi, kuru nespēj apdzēst nekas – ne apkārtējās dzīves tuksnesis, ne sirds cietums, ne cilvēku aklums un kurlums. Kā varena, grandioza augstiene īstenības līdzenumā stāv Kristus – un ne tādēļ, lai līdzenumu aizēnotu, bet lai pasargātu to no asiem vējiem, lai tā vietā saņemtu pērkona grāvienus un šim līdzenumam saglabātu labo klusumu, mieru, auglīgu veldzi – pestīšanu.

Tādā garā noskaņota visa Kristus personība, viņa dzīve un sevišķi Viņa beidzamais ciešanu un moku ceļš, līdz kuram Viņam vēl līdzī gāja Viņa mācekļi. Liekas, ka viņiem pasaulē nav citas vietas kā tikai pie Viņa, kas zina dzīvības vārdus, jo viņi ar visu savu sirdi un dvēseli piekērušies Viņa mācībai. Bet beidzot arī tie sāk Viņu pamest. Tie izklīst kā aitas, kuru gans ir kritis. Kad Ģetsemanes dārzā Kristus pārdzīvoja visgrūtāko iekšējo cīņu, Viņš savos mācekļos neatrada atbalstu. Viņš trīs reizes tos modināja ar mīlestības aicinājumu, bet tie pamodās tikai tad, kad izdzirda ieroču žvadoņu, un pamodās, lai bēgtu. "Laidiet tos, lai bēg," sacīja Kristus, negribēdams sagādāt tiem ciešanas un varbūt mokas. Bet ar to šī lieta vēl nebeidzās. Kad mācekļi redzēja, ka viņu Kungs un Mācītājs sagūstīts un tiek mocīts, viņi pamet Kristu arī garīgā vientulībā. Tas pats Pēteris, kas pirmais Viņam pievienojās, tagad atsakās no Viņa. Trīs gadi ilgā kopdzīvē kaldinātās važas uzreiz pārtrūka.

No šī momenta Kristus savu ienaidnieku vidū ir pilnīgi vientuļš. Vientuļš Viņš sinedronā un pie augstpriestera. Vientuļš Viņš Hēroda un Pilāta priekšā. Vientuļš Viņš arī tautas priekšā. Vientuļš, kad visas skaudības un naids straumes bija saplūdušas vienā trakojošā upē. "Sīt krustā Viņu!" kļiedza satrakotais pūlis. Vientuļš bija Kristus arī krustā, kad no visām pusēm Viņu izsmēja un ķengāja. Kur varam uzrādīt vēl otru tādu moku pilnu vientulību?! Es saku – tādu vientulību, jo vientulības dziļums un plašums mums nav saprotams, jo kas esam mēs, ja salīdzinām sevi ar Viņu!

Mūsai kara un revolūcijas negaiss radījis milzīgi daudz nelaimju un ciešanu. Lepodamās ar savu humanitāti un kultūru, mūsai cilvēce bieži ar iedomīgu smīnu mēdz novērsties no Kristus. Bet kara un revolūcijas laikā vienam otram bija bieži ar savu uzbudināto skatu jāmeklē Kristus, kas vienīgais šajos šausmu laikos deva cilvēkiem mierinājumu, sirdij siltumu. Šī nepieciešamība griezties pie Kristus sevišķi spilgti bija redzama tur, kur bija darīšana ar vientulību ciešanās un mokās.

Pēc kara negaisa mēs katru dienu uz savas dzīves ceļa varam sastapt bāra bērnus, arī vientuļus. Nav skaita tiem gadījumiem, kad kara un nemiera vētras bērniem ir atņēmušas vecākus, un šīs jaunās, traukulās puķītes to dzīves rītā nokļuvušas aukstumā un postā. Nevienam nevēlas tos pieņemt, sasildīt un saprast.

Nav skaitīti arī tie vecīši, kurus šie laiki nostādīja vientuļi lomā. Dēls vai meita bija viņiem drošs atbalsts, bet karš un jukas atrāva šo atbalstu, šīs cerības. Viņu asaru pilnām acīm nav vairs uz ko ar cerībām raudzīties, viņu trīcošām rokām nav vairs pie kā pieķerties. Rūgtā vientulībā viņiem jānodzīvo bezspēka vecums.

Bet nelaimīgās atrautnes! Vai viņu liktenis arī nav drūms? Cik daudzie šī nelaimīgā atrautne tagad velti klauvē pie radnieku, pie draugu, pie to durvīm, kuru labklājības dēļ karā varoņa nāvē krita viņas vīrs. Visiem tā kļuvusi sveša, nevajadzīga, lieka.

Pat tas šīs zemes mierinātājs, kas parastos dzīves apstākļos pieejams aprakstītā veida cietējiem, viņiem atņemts: nav dārgas kapa kopīgas, nav sava kapa krusta.

Tikai Tas Lielais Vientulis, par kura ārkārtējo vientulību mēs tagad runājam, ar mīlestību un līdzjūtību pieņem pie Sevis visas cilvēces vientuļus un sniedz tiem mierinājumu. Vērsiet pie Viņa savas acis – Viņš jūs sapratis.

II

Kristus vientulībai un nošķirtībai nav līdzīgas. Bet Viņš Pats to nav radījis un meklējis. Viņa Tēvs Viņam to bija iepriekš nolēmis.

Ir vientulība, ko pats cilvēks meklē, kad viņš nonācis izmisumā, uztraukumā vai labprātīgi. Ir gadījumi, kad cilvēks aiziet vientulībā pēc lielas nelaimes vai savas stūrgalvības dēļ, vai arī kad tas sevi

atzīst par pārāku jeb labāku nekā apkārtējie ļaudis. Kristus rīcība stāv tālu no kā tamlīdzīga. Viņš saprot, ka tā ir Tēva griba: "Iznīcināšu ganu, un avis izklīdīs." Tas ir Kristus šīs zemes uzdevums – būt vientulim ir viens no Viņa paklausības momentiem. Viņam jāraugās uz Tēvu un viss jāsagaida no Tā. Lai samierinātu tautu ar Dievu, augstpriesteris viens pats gāja visusvētā vietā Dievamā. "Es neesmu viens – Tēvs ir ar mani." Šajā apziņā ir liels mierinājums ne tikai pašam Kristum, bet arī Viņa mācekļiem. Tēva ziņā Viņš ir vienmēr. Nomodā vai miegā, negaisā vai gaišā dienā Viņš vienmēr ir saziņā ar Dievu. Jo vēsāka pret Viņu ir pasaule, jo tuvāk Viņš piespiežas pie Tēva. Tikai šī apziņa Viņam deva mieru Ģetzemanes dārzā ("Iai Tavs prāts notiek ..."). Tas deva mieru Viņam ienaidnieku priekšā, kad Viņš, ledams tiem pretim, sacīja: "Ko meklējat? Es te esmu!" Tēva tuvuma apziņa Viņam ļāva sacīt Pēterim: "Bāz maksti zobenu! Vai man tas bīķeris nav jātukšo, ko Tēvs Man sagatavojis?" Pašos briesmīgākajos brīžos krustā Viņš piemin: "Tēvs vienmēr ir ar mani." Tiešām, Tēvs bija ar Viņu pat tad, kad varēja likties, ka Tēvs ir pametis Viņu. Saule taču ir pie debesīm arī tad, kad debesis sedz mākoņi. "Es tomēr palieku ar Tevi, ja arī Mana miesa un sirds tiktu saplosīta" (Ps. 73).

Kādā vietā apustulis Pāvils saka: "Kad mani pirmo reizi pratināja, pie manis klāt nebija neviena, jo visi mani pameta. Tas Kungs gan bija ar mani, un es tiku atbrīvots no lauvu rīklēm." Svētais Jānis Zeltamute saka: "Viņš ir ar mums, ja tikai patiesi līdz nāvei mēs esam ar Viņu." Dažreiz liekas, ka Dieva pamests ir kāds cilvēks un pat vesela sabiedrība. Bet tas tā nav, jo Dievs mūs nepamet nekad. Kā Kristus laikā, tā arī tagad gadās, ka daudzi aiziet no Viņa, kad Viņš nepilda šīs zemes cilvēku aprēķinus. Kristus nevienu nepiespiež. Bet bez Viņa ilgu laiku nevar iztikt nevienš cilvēks. Savu attīstības gaitu let Viņa valstība arī tad, ja tu neej Viņam līdz. Viņa valstība var pastāvēt arī bez tautas, bet mūsu tauta bez Viņa nevar pastāvēt. Aitām vajadzīgs gans, nevis aitas ganam. Kas Viņu pamet, to Viņš drīz pametīs. Ko lai darām mēs? Vai mēs drīkstam pamest Viņu pārbaudījumu laikā? Dievs, pasargi mūs no tā! Ja paliksim uzticīgi Viņam, tad mūsu nāves stundā, kad varbūt mūsu tuvākie mūs būs pametuši, mēs varēsim teikt: Kristus ir ar mani. Āmen.

9. Esi uzticīgs līdz nāvei, tad es tev došu dzīvības kroni (Atkl. 2, 10)

I

Uzticība ir ne tikai atsevišķs kristīga rakstura īpašību veids, atsevišķs kristīgo labo goda darbu veids, bet katra kristīga rakstura pamats, katras kristīgas dzīves un darbības kodols un dvēsele. Uzticība ir dzīvi radošs, kuplinošs un spēcinošs visa labā kodols. Tāpēc arī Svētie Raksti piešķir uzticībai sevišķi lielu nozīmi. Pats Kristus daudzkārt savos vārdos un vienmēr savos darbos cildina un sludina uzticību kā vissvētāko pienākumu. It īpaši savās līdzībās Kristus noteikti un spilgti uzsver uzticības nozīmi (Mt 25, 23; Lk 16, 10; 19, 17 u.c.). Tāpat arī sv. apustuļi, Dievu tēlojot, Svētie Raksti vienmēr atzīmē uzticību kā vienu no visspilgtākajām Dieva īpašībām.

Ne tikai ticīgie, bet arī pasaulīgie uzticību vērtē augsti. Viens no Romas valdniekiem (Konstancijs Tēlors) ar oficiālu rīkojumu licis izslēgt no sava dienētāju skaita visus renegātus, uzskatīdams tos par uzticības laužējiem. Arī šobaltdien laicīgās dzīves sekmēm nekas nav tik svarīgs kā uzticība pie līdzpilsoņiem. Uzticams pilsonis, uzticams kareivis, uzticams ierēdnis, uzticams kalps, kalpone, uzticams ministrs, uzticams kasieris, uzticams karapulks – ko vēl augstāku var sacīt cilvēks par cilvēku? Ja kareivis nav uzticīgs savam karogam, pilsonis savai tēvijai, kas tas par kareivi, kas tas par pilsoni? Kur ir kas labs, kas augsts, kas daļš, kas liels pastrādāts, kur progress ticībā, tikumā, zinībā, mākslā, visā dzīvē veicināts, tur vēsture liecina, ka darbā ir bijuši uzticīgi ļaudis, uzticīgi Dievam, tikumam, patiesībai, sv. draudzei, tēvijai, uzticīgi, nelūkojoties uz kārdināšanām, grūtībām, vajāšanām, nelūkojoties pat uz bālo nāvi, uzticīgi kā Mozus, kā Daniels un viņa draugi, kā Jāzeps, kā sv. Jānis, kā sv. Pāvils, kā vēsturiskie ticības un tautas varoņi. Arī Dievs viņā norēķināšanās dienā vispirms prasīs no saviem kalpiem uzticību; uzticība būs tas mērs, tas izšķirošais apstāklis, īpašība, pēc kuras tiks noteikta mūsu mūžība: uzticīgiem svēto prieku mūžība, neuzticīgiem mūžīgas vainas.

Ar uzticību pirmām kārtām ir jāsaprot uzticība Dievam, Dieva valstībai, Dieva vārdiem, Dieva baušļiem un likumiem, Dieva mērķiem un uzdevumiem. Nekas visā pasaulē un mūsu dzīvē nav svarīgāks par Dievu, nekas nav svarīgāks par tiem uzdevumiem, ko uzdevis mums Dievs attiecībā uz pašu Dievu, uz pasauli, uz cilvēci, uz tautu, uz mūsu tuvākiem, uz mums pašiem. No šūpuļa līdz nāves gultai Dievu un Dieva prātu mums sludina gan mūsu mīļā māte, gan dabas māmuļa, gan sv. draudze, gan mūsu sirdsapziņa, gan sadzīves un dzīves apstākļi, sludina visur un vienmēr, visādos veidos, visvisādiem paņēmieniem. Šis nemitošais sprediķis vienmēr un visur skan un visiem ir pieejams un saprotams; nav tāda, kā ausis, prātā un sirdī tā skaņas nebūtu plūdušas. Bet, kad ir runa par uzticību Dievam un viņa prātam, vadībai un mērķiem, tad izrādās, ka ne visiem piemīt šī uzticība, ka šī uzticība nav vis viegla lieta, ka tās dēļ ir jācīnās, ka tā ir jāizcīna sīvā kaujā ar garīgiem un ārējiem pretniekiem. Dvēselei jācīnās ar slinkumu, kas labprāt gulšņā vai tur rokas klēpī; ar mazdūšību, kas vienmēr laipo un meklē kompromisu, un bīstas dzīvē īstenot Dieva taisnību un pateicību visā pilnībā; ar viltīgo savtību, kas vienmēr cenšas sīkas personiskas intereses un tieksmes nostādīt augstāk par svētiem Dieva baušļiem; ar ārējo pasauli, kas sevi, savus laicīgos priekus, laicīgos mērķus, laicīgo varu, laicīgo godu, laicīgo mantu cenšas vērtēt augstāk par to mūžīgo patiesības kroni, ko sola Dievs saviem uzticīgiem kalpiem. Šī cīņa jāizcīna visu mūžu, ne tikai bargos dzīves brīžos, ne tikai tad, kad Dieva ienaidnieki ielenc mūs no visām pusēm, bet arī tad, kad mēs atrodamies klusā vientulībā un vērojam tikai sevi, savas grēcīgās un viltīgās sirds pukstienus, sava maldīgā prāta rotaļas. Jācīnās līdz pat pēdējam elpas vilcienam, jo nereti šim pēdējam cīņas brīdim kā blakus Kristum krustā pakārtiem slepkavām ir izšķiroša nozīme. Tikai tam, kas uzticīgs līdz nāvei, tiek piespriests mūžīgais dzīvības kronis.

II

Ceļš uz to lielo, košo, varonīgo, mūžīgo, ar dzīvības kroni kronējamo uzticības pakāpi iet caur uzticību sīkumos, mazās lietās. Uzticība sīkumos, mazās lietās uzskatāma par īstenas, patiesas

uzticības nepieciešamu pazīmi. Vai spēš būt uzticīgs lielās, varenās, varonīgās lietās un uzdevumos tas, kas negrib, neprot, nespēj būt uzticīgs sīkās, pārejošās, ikdienišķās lietās un uzdevumos? Lai dziļāk saprastu, cik liela nozīme ir uzticībai sīkās lietās, aplūkosim dažus piemērus. Pavērosim Dieva valstības gaitu šeit zemes virsū. Vispirms mūs valdzina lielas lietas, lielas uzvaras, lielas personas, spilgti raksturi, lieli varoņdarbi, lieli sasniegumi, varens Dieva valstības stāvs, kas rēgojas visā pasaulē mūsu apziņas priekšā. Bet mēs alojamies, ja domājam, ka tikai diženam, varenam, milzīgam ir nozīme Dieva valstībā. Ja mēs tā redzam un domājam, tad arī uz mums attiecas mūsu kaimiņu sakāmvārds, ka mēs aiz kokiem neredzam mežu. Tad mums jāiet tuvāk, jāiet pašā meža biezoknī, lai mēs saprastu, ka aiz un zem mežmalas milzeņiem, kas pirmie duras acīs, ir vēl neskaitāmi daudz gan milzeņu, gan sīku kociņu un krūmiņu, gan zālīšu, gan puķīšu, gan sūniņu, kas acis neduras uzreiz, bet visi pieder pie košas meža uzbūves, to kuplina un daiļina, un dzīvina. Cik daudz košu raksturu, cildinošu upuru, varonīgu darbu, nopūtu, asaru, lūgšanu, pazemīgu darbinieku, cietēju, par kuriem klusē vēsturnieks un laika grāmatas, kas vērotājam nekrīt acīs no pirmā skatiena, bet arī visiem tiem ir nozīme Dieva valstības celšanas un sargāšanas gaitā. Daži no tiem ir sīciņi kā smilšu graudiņi jūras krastā, tie, katrs atsevišķi ņemti, nespēj jūtami iespaidot vēstures gaitu, bet kopumā tie bangainiem dzīves jūras viļņiem dod noteiktu un pastāvīgu atsparu: "jūs tālāk neiesiet". Šinīs sīkajās smiltiņās sakņojas tie jūrmalas milzeņi, kas valdzina vērotāju skatus; tās smiltiņas sarga no ārdošiem un plosošiem viļņiem zaļojošos krastus.

Tas pats ir vērojams arī pasaulīgo sabiedrību vēsturē. Ne tikai milzeņi un varoņi, ne tikai diždarbi šeit spēlē lomu. Ne tikai tie, kas lielus darbus veic. Dažu lielo dižvīru vidū visdižākie un visiespaidīgākie ir un paliek tie, kas uzticīgi arī sīkumos, mazās lietās. Ne politikā, ne kara darbos, ne zinībā, ne mākslā patiesie dižvīri, ģēniji nepieļauj domu, ka sīkumiem un mazām lietām var nepievērst uzmanību. Tieši otrādi. Viņi katrs savā arodā citīgi pēta un pārbauda visus sīkumus. Visspilgtākais vēsturiskais piemērs šinī ziņā ir Kristus. No visa tā, kas kādreiz pasaulē ir paveikts, ar Kristus darba dižumu

nekas nav spējīgs līdzināties. Un ko mēs redzam? Šis Dievišķīgais Diždarbis savā mūžīgā vispasaules darbalaukā vienmēr un visur ar vislielāko rūpību strādā ne tikai pie tā, kas dēvējams par diženu un varenu, bet arī pie visa tā, ko pasaule uzskata par sīciņu, niecīgu, nicināmu, vēribu nepelnošu. Viņš uzticīgs arī sīkumos. Viņš māca mums, kāda vērtība tikumības arodā piešķirama grēcinieku nopūtām, grēcinieces asarām, atrautnītes dāvanai, uzticībai sīkumos. Viņš darbojas un sludina ne tikai izslavētā Jeruzalemē, bet arī nicinātās Galilejas sādžās, ne tikai augstmaņu un varasvīru, prātnieku un zinātnieku aprindās, bet it īpaši to nicināto tautas slāņu aprindās, kuras pasaulē līdz Kristum uzskatīja par sadzīves mēsliem un atmatām. Nevienu pēc pestīšanas slāpstošu sirdi Viņš neatstūma, pat tad, kad kāda pukstēja pasaulē atstumto cilvēku krūtīs, muitnieka krūtīs, samarietes krūtīs, ubadzēna krūtīs, pat notiesāta slepkavas krūtīs. Var tieši sacīt, ka viņa gaismas stari jo sevišķi spoži vienmēr apspīdēja tos dzīves slāņus, tās sadzīves nomāktās personas, kuras pasaule uzskatīja par visniecīgākām, visnicināmākām, par sadzīves un dzīves mēsliem. Var droši sacīt, ka tādai Kristus uzticībai pasaules nonicinātiem sīkumiem ir noteicošā loma Kristus mācības un darba sekmēs, Kristus uzvarā šai pasaulē. Kā mēs personiski izturamies pret sīkumiem? Kad mēs pētām Kristus dzīvi, darbu, personu un mācību, Dieva valstības gaitu šeit zemes virsū, mūsu prāts un sirds cildinās augstā, svētā sajūsmā. Mēs ar dziļu, neliekuļotu aizrautību slavējam Kristus mācību, dzīvi un darbu, Viņa neizmērojamo mīlestību un žēlsirdību. Dieva valstības vēsturē mēs sirsnīgi slavējam tos Kristus valstības varoņus, kas dzīvē un sadzīvē itin kā lemiesojuši Kristus mācību, paša Kristus garīgo tēlu. It sevišķi mūs aizrauj to varoņu garīgais tēls, kuri Kristus apliecināšanai dzīvē, sadzīvē, darbos un vārdos ir veltījuši ne tikai visus spēkus, bet arī pašu dzīvību. Aizrautībā mēs domājam: "Ak kaut es arī būtu dzīvojis tajos varonīgajos laikos, es arī būtu bijis kā viņi. Un kaut jel tie varoņi radošie laiki atgrieztos, tad arī mēs varētu parādīt, ko spējam." Mūsu laiki mums liekas sekli, izsīkuši laiki, lieliem, košiem, varonīgiem uzdevumiem nabadzīgi laiki. Daudziem sirsnīgi ticošiem cilvēkiem liekas, ka mūsu laikos nav tāda darbalauka, kur viņi

varētu parādīt, cik sirsnīgi viņi mīl, tic Kristum, cik uzticīgi Dieva valstībai. Vai tiešām tas tā ir? Kristus vakar, šodien un vienmēr tas pats. Tā pati arī viņa valstība. Tās pašas prasības un varbūtības. Tu, kas žēlojies par tikumības kritumu mūsdienās, kāpēc tu pats neatturies, neizvairies no mūsu ikdienišķās dzīves kļūdām, no reibinošiem dzērieniem, no kairinošām dejām, no vieglprātīgām izrādēm, no asmēlīgām plāpām?... Tu, kas sēroji par kristīgas mīlestības izsīkšanu sadzīvē, vai bieži atver savu naudas maku nabagiem? Vai bieži kāju sper pārī sērdienīšu sliekšnim? Vai savā sirdī esi piedēvis un dzēsis atmiņā to ienaidnieku vārdus, kas tevi apvainoja? Tu, kas nopel mūsu laiku ar varoņu nabadzīgo, vājo garu, vai esi kādreiz iebildis jēl vārdu, kad dzirdi Kristu, sv. draudzi, ticību nopelam un nicinām? Lielākoties sajūsmā un vārdos varonīgais mūsdienu cilvēks šiem gadījumiem iet garām kā dzīves sīkumiem. Viņam slāpst pēc milzu darbiem, sīkumiem viņam nav laika, nav vēribas. Sīkumiem viņš lepni iet garām, lieli uzdevumi pretī nenāk. Viņš nedara nekā. Visa mūsu dzīve ir sīkumu virkne. Lielai daļai no mums nekas spīdošs, nekas dižens šai dzīvē nav lemts. Bet nav jāaizmirst, ka arī mazo, sīciņu pienākumu un darbu, upuru un dāvanu kopums var radīt milzu spēku. Smiltiņa smiltiņai līdzās gulēdamas rada nepieejamus, nepārvaramus cietokšņus vajņus, rada dambjus, kas aizsargā dzīves iekārtu no bargiem, postošiem jūras viļņiem. Kad sīkumiem lēni garām ejam, mēs aizmirstam, ka no dienas dienā atkārtota nolaidība, neuzticība sīkumos dara mūsu dvēseli glēvu, vāju, nolaidīgu, nespējīgu pretoties kārdināšanām, panest pārbaudījumus, izpildīt pienākumus arī sīkumos. Nolaidība sīkos pienākumos nemanot notrulina mūsu sirdsapziņas modrību. Sākumā šis mūsu dvēseles sargs pārmet mums katru nolaidību, neuzticību, bet šī pārmetuma balss ar katru jaunu nolaidību top klusāka un klusāka. Pienāk brīdis, briesmīgais brīdis, kad dvēselē iestājas kurlo klusums un cilvēks vairs neizšķir, kas labs un kas ļauns. Tāds stāvoklis ir tuvs garīgai nāvei. Tāpēc mums jābūt uzticīgiem arī sīkos pienākumos, mazās lietās; karojiet, cīnieties arī ar vissīkākajām kārdināšanām. Turiet atmiņā, ka sv. varonīgais Dāvids krita grēkā, kad savu skatienu laikā nenovērsa no kairinoša

jaunas sievietes skaistuma; ka sv. varonīgais Pēteris atteicās no Pestītāja vājas sievietes jautājuma iespaidā; ka sīka mantkāriba pazudināja Jūdu; ka vienmēr var piepildīties parunā ietvertais brīdinājums: mazs ciniņš gāj lielu vezumu. Bieži vien vislielākās kārdināšanas nav tik draudošas kā mazie ciniņši. Ieskatieties lielo grēcinieku, lielo noziedznieku sirds vēsturē, un jūs redzēsiet, ka pirmās viņu klupšanas ir bijušas, pēc viņu domām, pavisam sīkas. Tas netīrais žūpa, kas izvērtējies jau pa cietumu cietumlem, pa grāvju grāvjiem, pirmo reizi ķerdamies pie reibinošās glāzītes, ne domāt nedomāja, ka šis ir vispusējas pagrimšanas sākums, viņš nebija uzticīgs atturības pienākumam tādēļ, ka šo glāzīti uzskatīja par niecīgu "sīkumu".

Barga okeāna vidū kuģis uzskrēja uz apakšzemes akmeņiem. Izmeklēšanā izrādījās, ka kapteinis bija rīkojies pavisam pareizi, bet stūre nebija viņu klausījusi. Maza skrūvīte no stūres aparāta bija izkritusi. Tas matrozis, kam bija uzticēta šī rīka uzraudzība, bija uzskatījis apstākli par niecīgu, par sīciņu, un šis uzticības trūkums tiešām sīkā lietā bija novedis pie lielas nelaimes. Ieejiet fabrikā, kur tiek izgatavoti smalki instrumenti: uz kā te pamatots darbs? Uz neatlaidīgu uzticību sīkumos. Pulkstenis tikai tad iet pilnīgi pareizi, ja visi meistari, kas visas daļas gatavo, ir bijuši līdz galam savā darbā uzticīgi. Ja sprāgstvielu fabrikā vai noliktavā darbā tiks pieļauta vismazākā neuzticība, sekos barga nelaime visai iestādei, visai apkārtnē. Nav tādas iestādes, nav tāda stāvokļa, nav tāda dienesta, kur nebūtu svarīga uzticība sīkumos. Tur deg māja. Iemesls – sīka neuzmanība. Sīka ārsta kļūda – mirst pacients. Sīka advokāta kļūda – un klients zaudē mantu, godu, dzīvību. Ja karēivis vērotājs tikai īsu izšķirošu brīdi iesnaužas – iet bojā cietoksnis un karapulks. Ja pilsonis vai pilsone vaļsirdīgi vieglprātīgi plāpā, ar sīkām plāpām viņš var nodot tēvijai.

Mēs visi tiecamies pēc liela un varena. Jau mazs bērns saka: "Kad es izaugšu liels..." Bet ne daudziem ir lemts tapt patiesi lieliem un svarīgiem šo vārdu pasaulīgā nozīmē. Īstens garīgs diženums un svarīgums pastāv uzticībā sīkumos. Ja gribi tapt patiesi svarīgs un dižens, ko patiesi diženu un svarīgu piedzīvot, pārdzīvot, sasniegt

un padarīt, esi uzticīgs ne tikai diždarbos, bet arī sīkumos, uzticīgs tur, kur Dievs tev lēmis būt un strādāt, uzticīgs visos ikdienišķos uzdevumos, uzticīgs pret vecākiem, brāļiem, māsām, draugiem, biedriem, uzticīgs dienestā, uzticīgs sabiedrībā, uzticīgs tēvijai, ticībai, Dievam. Uzticīgs visā diženā, bet arī visos sīkumos. Uzticība visur un vienmēr svēta, cienīga un vajadzīga. Bet ir atsevišķi laiki un apstākļi, kad mums jo sevišķi jāpiekopj, jāprasa un jāsludina uzticība, uzticība visos sīkumos. Tādi laiki ir mūsu laiki un mums lemtie dzīves apstākļi. Jaunie notikumi mūsu kaimiņu mājās (Igaunijā) lai māca mūs, lai brīdina mūs, lai stiprina mūs uzticībā, uzticībā visos sīkumos.

Kad es kā pazemīgs Dieva kalps un Dieva kalpu kalps no šīs svētās vietas apraugu mums visiem dārga, šodien pieminama aizgājēja dzīves un darbības gaitu, šini vietā un stundā es nepieļauju sev apstiprināt viņa nopelnus no laicīga, pasaulīga viedokļa. Bet man pieder tiesības, man ir pienākums to apstiprināt no garīgā viedokļa. Un es šeit liecinu to, ko redzu no sava viedokļa. Dārgā, šodien pieminamā aizgājēja Jāņa Zālīša dvēselē viņa bērnības un jaunības dienās, kad viņš ar izcilu uzticību un sekmēm nodevās Kristus vārdu studēšanai, no visiem Kristus gaismas stariem visdziļāk ir iespiedies šis Kristus gaismas stars: esi uzticīgs līdz nāvei, uzticīgs ne tikai lielā lietā, diženā, bet arī sīkumos. Šis sv. gaismas stars apgaismo un koši apspīd visu dārgā aizgājēja dzīvi. Visos dzīves posmos dzīja uzticība pienākumiem – ne tikai lieliem, diženiem, bet arī pašiem sīkākajiem bija galvenais aizgājēja dvēseles vaibsts. Visos dzīves apstākļos, visos dzīves sīkumos mēs redzējām Jāni Zālīti kā neatlaidīgu, nepieklūstošu uzticības kopēju. Kā tādu viņu mīlēja viņa māmulīņa, kā tādu viņu cienīja un mīlēja viņa skolas biedri un skolotāji, kā tādu viņu cienīja un mīlēja, un tautai ieteica viņa pirmo sabiedriskās darbības soļu godājamais vadītājs, kā tādu viņu izvēlēja tauta par savu aizstāvi Valsts domē, kā tādām viņam suverēnā valsts un tauta uzticēja suverēnas valsts un tautas apsardzību izšķirošā valsts un tautas dzīves brīdī. Tāds viņš bija līdz pēdējam elpas vilcienam. Zālīša darbu un nopelni laicīgo svaru un nozīmi lai sver un svārsta tā vai šā, bet viņa darbu un nopelni

garīgais svars un nozīme paliek un paliks mūžīgi neapšaubāmi: viņš vienmēr bija saviem pienākumiem uzticīgs – no bērnības un jaunības laika, kad viņa darbalauks vēl bija šauriņš, sīciņš, un līdz viņa pēdējiem dzīves un darbības gadiem, kad saskaņā ar sv. Dieva likumu: "godīgais un uzticīgais kalps! Tu esi bijis uzticīgs pār mazumu, es tevi iecelšu pār daudzumu" (Mt 25, 23). Viņa darbalauks bija izpleties līdz visas Latvju suverēnās valsts un suverēnās tautas apmēriem, kad viņam suverēnā valsts un tauta vienprātīgi uzticēja visas valsts un tautas brīvību un godu apsargāt, neviens no tiem, kas Zālitim bija uzticējies, nav bijis tiesīgs sacīt, ka Zālītis kādreiz nav bijis saviem pienākumiem uzticīgs. Šodien, kad Jāņa Zāliša trūdoto miesas tiek novietotas Latvijas varoņu pēdējās atdusas izcilus goda vietā, tauta neapšaubāmi ar dziļu gandarījumu sacīs: šis uzticības varonis šo pēdējās atdusas goda vietu ir pelnījis. Bet mēs, kas šeit pulcējušies, ar visdziļāko pilsonisko gandarījumu lūgsim mūžīgi uzticīgo Dievu, lai Viņš piešķir savam līdz nāvei uzticīgam kalpam Jānim nevīstošu uzticības un dzīvības kroni (Atkl. 2, 10) un lai dara viņa piemiņu viņa brāļu un mūsu sirdīs mūžam neizsīkstošu, mūžam pamācošu, mūžam sv. uzticību veicinošu. Āmen.

Katedrālē 1924. g. 14. decembrī

Dievmātes Pqtvēruma baznīca ar arhibīskapa Jāņa kapliču

10. Kristīgo varonība (Sv. apustuļa Pāvila piemiņas dienā)

Jau no seniem laikiem vienu otru reizi nākas dzirdēt dažu aizrādījumu, ka kristiānisms esot sievišķīgs, ka kristīgo ticība esot sieviešu ticība. Kristiānisms varot apmierināt tikai vājo garu reliģiskās slāpes. Pamācošs tas esot tikai aprobežotākām galvām. Tikai lauztās un cietēju sirdis tiecoties uz kristiānismu un meklējot tajā garīgu veldzi un dziedinošas zāles. Turpretim vīrs, kas stiprs savā garā un miesā, kristiānismā nevarot atrast apmierinājumu, jo tas vājinot veselīgos, vīrišķos spēkus un piespiežot augšuplidojošo vīra prātu pakļaut dievišķās atklāsmes varai. Vīrišķo gribu nokaujot kristīgā pazemība; šī griba izkūst pazemības ugunī. Bagātos dabiskos vīrišķības spēku krājumus kristiānisms neprātīgi izšķiežot nedabiskā attelkšanās ceļā no sevis un pasaules un bailēs no grēkiem. Mūsu laikos šī gadsimta iedomīgie gudrinieki sāk pravietot un zīlēt, ka tuvu pienācis tas laiks, kad kristīgo draudzēs varēs sastapt tikai sievietes, bērnus, vecos un nabagus. Turpretim visi tie, kuru dzīslās rit veselu cilvēku asinis un kuriem krūtīs pukst vesela un enerģiska sirds, meklēs sev jaunu karogu, kura lozungi vairāk atbilst cilvēku dabai nekā novecojušais, novalkātais kristīgo karogs, kas cīņā ar rupjo un nekulturālo spēku ar laiku zaudējis to pievilcību, kāda tam bija kristiānisma pirmajos gadsimtos. Mūsu laiku gudrie esot pamatīgi apsvēruši, novērtējuši un pielikuši vērtības zīmes kristīgo garīgiem dārgumiem un nolēmuši tos nodot iznīcībai, pārklausēšanai un pat sadedzināšanai kā novecojušus dievnama piederumus vai kā novalkātus dievnama tērpus, kas vairs neatbilst tagadnes vajadzībām un modei. Šīs lepnās valodas dažviet pasaulē tagad kļuvušas sevišķi skaļas. Dažās vietās levdita nikna cīņa pret kristiānismu. Vai mēs, kristīgie, padosimies? Nekad! Mēs varonīgi aizstāvēsim visus mūžīgā kristiānisma pamatus. Mēs ticam, ka ejam cīņā ar patiesības karogu, ar Kristus un krusta karogu, kas ir pestīšanas un dzīvības karogs kā sievietēm, tā vīriešiem, kā bērniem, tā pieaugušiem, kā vienkāršiem ļaudīm, tā gudrajiem, kā kropļiem, tā veselajiem un stiprajiem. Tas ir pestīšanas karogs, kas kristīgo vidū radījis

daudzus varoņus un kas no tumšas masas ļoti daudzus pacēlis spožās un mūžīgās slavas augstumos. Kas par to šaubās, lai pievērs savus skatus tiem varoņiem, kuru vārdi pušķo kristīgo pulkus no senatnes līdz mūsdienām. Mēs varam uzrādīt nepārspētas varoņes sievietes vidū. Minēsim kaut Dievmāti Mariju, Martu un Mariju Magdalēnu, Tavifu, samarieti Barbaru, Aleksandru un daudzas citas. Arī kristīgo vīriešu vidū jums ir iespēja saskatīt milzīgu skaitu varoņu, kas liecina, ko Dieva žēlastība dara ar cilvēku, kas atdevis sevi Kristum. Šo varoņu cīņas spars un darbi liecina, kādu varonību spēj modināt Dieva spēks, Kristus spēks. Pakavēsimies pie viena no izcilākajiem Kristus varoņiem – pie sv. apustuļa Pāvila, kas sava 2. vēstījuma korintiešiem 11. nodaļā par sevi stāsta sekojošo: "Visvairāk esmu bijis darbā, daudzas reizes esmu bijis cietumos, esmu bez mēra cietis sitienus, bieži esmu bijis nāves briesmās. No jūdiem esmu dabūjis piecas reizes četrdesmit sitienu bez viena. Trīs reizes dabūju rīkstes, vienreiz mani mētāja akmeņiem, trīs reizes biju ūdens briesmās, visu dienu un nakti jūras viļņu varā. Bieži biju ceļojumos, ūdens briesmās upēs, laupītāju briesmās, briesmās savu ļaužu vidū, briesmās pagānu vidū, briesmās pilsētā, briesmās uz jūras, briesmās viltus brāļu starpā, darbā un pūlēs, daudzās bezmiega naktīs, izsalkumā un slāpēs, daudzkārt badā, salā un kailumā. Bez tam vēl viss pārējais, ļaužu pieplūdums ik dienas, rūpes par visām draudzēm. Kur ir kāds nespēcīgs, un es nebūtu nespēcīgs? Kur kāds krīt grēkā, un mana sirds nedegtu? Ja jau jālielās, tad lielšos ar savu nespēku" (23–30). Šeit šo Dieva valstības varoni mēs redzam savā priekšā kā dzīvu. Viņā katrs atoms ir vīrišķība. No viņa izstaro nepārspējama varonība. Viņš kā vecs karavīrs vienkārši stāsta par savām kara gaitām, par savām brūcēm un uzvarām. Viņš mūsos modina sajūsmu, un jāsaka: tas bija vīrs, tā bija īsta dzīve, tā ir vērts dzīvot; nekādi vērtētāji šeit nespēj nodzēst no sv. Pāvila tēla īsta varoņa zīmi. Sev par kaunu un sevis stiprināšanai tagad, kad visi tā jūsmo par varoņiem un varonību, padomāsim par svētā Pāvila varonīgo dzīvi un personu.

Ko mēs sv. Pāvila dzīvē redzam? Ienaidnieku tūkstošus, kam pretim stājas cieta vīrišķība. Tur bija tūkstoši rūpju, ko pārvarēja

neizsīkstoša mīlestība. Tur tūkstoši nelaimju, kas ar Dieva palīdzību pārciestas. Iegūtas neskaitāmas uzvaras, kas Pāvilā modināja tikai pazemību. Tūkstoši ienaidnieku viņa vīrišķību nesatricināja. "Kalps nav lielāks par savu kungu, nedz sūtnis lielāks par to, kas viņu sūtījis" (Jņ 13, 16). Kā Jēzus Kristus stāstīja saviem apustuļiem, ka viņam jādodas uz Jeruzalemi un tur daudz jācieš no farizejiem, augstiem priesteriem un tautas vecajiem, tā sv. Pāvils stāsta par to, ko viņš izcietis no jūdiem un pagāniem, uz jūras un sausuma, no cilvēkiem un dabas spēkiem. Tiešām, ienaidnieki visapkārt. Kad no kalna virsotnes jūrā iekrit klintsgabals, ūdens šļākdams atkāpjas no tā, bet jau nākamajā brīdī metas tam virsū kā savam ienaidniekam; ūdens puto, griežas un trako, un pat attālākās vietās ūdens sakustas, it kā draudēdams savam miera traucētājam. Tāpat sv. apustulis ļaužu pasaulīgā jūrā iemeta Kristus mācības klinti, kas bija iezīmēta ar krusta zīmi. Nav jābrīnās, ka ļaužu jūrā sacēlās viļņi un tā sāka trakot. Nav jābrīnās, ka Dieva cilvēks sacēla pret sevi ļaunuma un kaislību viļņus visur tur, kur viņš ieradās kā jaunās mācības sludinātājs, kā parastā mierīgā un snaudošā ļaužu jūras miera traucētājs. Viņa sludinājums bija kā kārdinājums jūdiem un neprāts grieķiem. Viņam bija jāpanes šīs pasaules stipro izsmiekls, piem., Cēzarejā prokonsula Festa priekšā. Tumšais pūlis viņa sludinājumu saņēma ar akmeņu krusu, piem., Listrā. Jūdi Jeruzalemē prasīja viņam nāves sodu, jo viņš zaimojis dievnamu un pārkāpis Mozus likumus. Efesā viņš sacēla pret sevi ļaunus viļņus, jo viņš ar sava sludinājuma spēku atrāva plekritējus no Efesas Diānas un pievērsa tos Kristum. Viņam draudēja laupītāju zobeni. Ar viltus brāļu tenkām ienaidnieki pūlējās mazināt viņa apustuļa autoritāti un apēnot viņa labo slavu... Tiešām, vienam cilvēkam ienaidnieku bija par daudz. Par daudz bija jāizcīna viena cilvēka mūžā. Bet Dieva cilvēkam sv. Pāvilam ienaidnieku vēl nebija par daudz un sv. Pāvila varonībai arī cīņu nebija par daudz. Izlasiet viņa dzīves aprakstu un izsekojiet tam no Damaskas līdz cietumam Romā. Uzmanīgi izlasiet visus viņa vēstījumus, sākot ar apsveikuma vārdiem līdz pēdējam "āmen", un jūs tur neatradīsiet kaut visīsākā norādījuma uz to, ka sv. Pāvilam būtu trūcis vīrišķības, ka viņa vīrišķība būtu iedragāta. Vai tik daudz

draudu priekšā un tik daudz ienaidnieku priekšā viņš atkāpās kādreiz kaut par sprīdi no Kristus mācības? Vai viņš kādreiz ir sūdzējies par to, ka viņam jācieš kaut kas ārkārtējs vai nepelnīts? Viņš vienmēr un visur, neskatoties uz ienaidnieku spēku un skaitu, droši stājās viņiem pretim, un Kristus karogs nekad netrīcēja šī uzticamā karog-nesēja rokā. Ir viens stāsts par karognesēju varoni, kas kaujā bija zaudējis labo roku, bet tomēr devies ienaidniekam pretī, turēdams karogu kreisajā rokā. Kad ienaidnieki arī kreiso roku nocirtuši, varonis satvēris karogu zobos un gājis ienaidniekam virsū. Vai tam- līdzīgs varonis nebija sv. Pāvils? Kad likās, ka viņa darbībai jāiz- beidzas, kad viņu Romā ieslodzīja cietumā, kad viņam vairs nebija nekādas iespējas apceļot savas draudzes un kad viņš ar savu muti vairs nevarēja nest tautās Dieva vārdus, tad viņš tomēr sludināja Dieva vārdus tiem, kas viņu cietumā apmeklēja, un sūtīja uz visām pusēm savus ugunīgos vēstījumus.

Kaut arī tūkstoši ienaidnieku, tomēr vīrišķība nebija satricināta. Paskatieties uz šo varoni un sakiet – vai kristiānismam sveša vīrišķība un varonība? Vai kristiānisms ir sievietes un vājo ticība, ja tā spēja dot tādu varonību, kas nebijās no visas pasaules ienaid- niekiem un neatkāpās šīs pasaules stipro priekšā? Paskatieties uz šo varoni un pajautājiēt savai sirdij, savai sirdsapziņai – kas ir mūsu cīņas, salīdzinot ar sv. Pāvila cīņu un ciešanām? Var jau būt, ka arī mūsu laikos un mūsu vidū ir cilvēki, kas nes smago Kristus karogu, kuru dzīve sastāv no nepārtrauktām ciešanām, kas pastāvīgi cīnās, pret kuriem apbruņojušies visi – kā ienaidnieki, tā viltus draugi. Arī mūsu dzīvē iespējami tādi apstākļi, kad ienaidnieki ar visu spar- u mums uzbrūk, bet draugi ar vislielāko ātrumu bēg no mums, un mēs vairs neredzam izeju no grūtā stāvokļa, jo kristīgo dzīve vienmēr bijusi un būs saistīta ar nelaimēm, bēdām un cīņu par Dieva uzdevumiem. Tagadnes laiks ir it īpaši tāds. Bet, kad mēs savas ciešanas un savu krustu, kas mums jānes, salīdzinām ar tām cieša- nām un to cīņu, kādu veikuši tādi lieli Dieva valstības varoņi kā svē- tie Pāvils, Pēteris un Jānis, svētie mocekļi un svētie tēvi, tad mums jākaunas no mūsu mazdūšības, kurnēšanas un mūsu glīvās cīņas, tad mums jāatzīstas, cik daudz vieglāks ir mūsu krusts. Kāda

nozīme tam, ja mūsu labo slavu nopulgo, ja mūsu vārdus sagroza un izsmej un ja mūsu darbu neatzīst vai zemu novērtē, ja salīdzina visu to ar Dieva valstības varoņu dzīvi, kad viņi visu mūžu netika valā no izsmiekla un ļauna, no brūcēm Kristus dēļ, Dieva patiesības dēļ. Jā, mani dārgie, var jau būt, ka daudziem no mums jau daudz bijis jācieš, bet kas ir šīs ciešanas, ja tās salīdzinām ar to vīru cieša- nām, par ko sv. apustulis vēstījumā ebrejiem rakstīja: "Citi izcietuši izsmieklu un pātagu sitienus, pat arī važas un cietumu. Viņi tika akmeņiem nomētāti, pārbaudīti, sazāģēti, mira no zobena, staigāja apkārt aitu ādās, kazu ādās, trūkumu ciezdami, spaidīti, mocīti; viņi, kuru pasaule nebija cienīga, maldījās pa tuksnešiem un kalniem, un alām, un zemes aizām" (Ebr. 11, 36–38). Ak Kungs, dod mums kaut ēnu no šīs seno kristīgo vīrišķības, no šo Dieva valstības varoņu, šo Dieva ļaužu vīrišķības! Tā mums tagad ļoti vajadzīga un ar katru dienu kļūst vēl nepieciešamāka. Ak, Kungs, mēs lūdzam no Tevis vīrišķību, lai mūsu laikos, kad mums tik nepieciešami varoņi, rastos cīnītāji, kas līdzinātos sv. Pāvilam un Pēterim. No svēto draudžu masām iznāciet jūs, varenās un drošās lauvas, kas nebaidās no draudiem, cietuma, spīdzināšanas, no nāves ugunī, zvēru nagos, uz pannām, vārošā eļļā, no nevainības goda zaudēšanas un no pa- zemojumiem pasaules priekšā!...

Svētā Pāvila varonīgajai dzīvei bija vēl cita puse, kas ne mazāk apbrīnojama, un tā bija: "tūkstoši rūpju un neizsīkstošā mīlestība". Katru dienu pie viņa pulcējās ļaudis un bija jārūpējās par visām draudzēm. Bija jārūpējās par tiem, kas pagura, bet pats nekad nedrīkstēja būt paguris. Šeit mūsu priekšā varonis, kas nes ne tikai savu ciešanu un bēdu krustu, bet uz saviem varenām pleciem nesa tūkstošu savu ganāmo krustus. Bija tāpat kā pravieša Nehemijas laikos, kad Jeruzalemes dievnama atjaunotāji vienā rokā pastāvīgi turēja šķēpu ienaidnieku atsišanai, bet ar otru roku veica Cilānas sienu atjaunošanas darbus. Tāpat svētais apustulis nepārtrauktas spraigas cīņas laikā neņemirsa rūpes par saviem ganāmajiem. Rūpes sniedzās tūkstošos. Vienai daļai bija jāraksta vēstījumi, citur bija jādodas personīgi un ticīgie bija jāpamāca un jānostiprina ticībā. Bija gan jālūdz, gan jāpārliecina, gan jāuzteic, gan jānosoda, gan

jābrīdina no maldu mācībām, gan jāmierina noskumušie, gan jāpārtrauc strīdi... Un viņš visur ieradās laikā, pacietīgi panesa vājo glēvumu, iedrošināja iesācējus un atgrieza nomaldījušos vai kārdinājumiem padevušos. Kad sv. apustulis kur ieradās personiski, viņu ielenca no visām pusēm. Viens prasīja padomu, citi atbalstu, pagāns lūdza parādīt ceļu uz Kristus gaismas avotiem, kristīgais lūdza padomu, kā izvairīties no pagānu dzīves kārdinājumiem, kristīgā sieva izstāstīja savas bēdas par vīru pagānu, kristīgā māte sūdzējās par bērniem, kas aizraujas ar pagānismu, kristīgais vergs izsūdzēja bēdas par savu grūto dzīvi. Daudz tūkstošu rūpju un neizsikstoša mīlestība, tā ir tiešām īstā rīcība, kas saskan ar Evaņģēlija mācību. Tas nebija valdnieks pār savām draudzēm, kas diktē savu gribu no augstumiem, bet bija lielais apustulis, kas vēlējās būt visiem par visu: vienam par tēvu, otram par brāli un trešam par vergu. Tur nebija vietas sīkumainai aizvalnotībai vai juteklībai, kas lepni un vēsi novēršas no maldos nonākušā brāļa vai no nepateicīgā dēla, un, lai gan bija nepateicība, grēki, lai gan korintieši bija jānosoda un galatiešiem jāraksta: "Jūs, neprātīgie galatieši!" – tomēr visi bija un palika viņa sirdij tuvie bērni, kurus viņš aicināja pie sevis un pie Dieva un bija vienmēr gatavs tos uzklaut un tiem piedot. Viņš nebija godkārlīgs trokšņa meklētājs, kas katrā darbā meklē tikai savu un atzīst tikai spožumu, ignorējams visu to, kas nedod slavu un godu. Nē, mūsu priekšā ir darbarūķis un cīnītājs, kas nevairās ne no lielā, nedz no mazā. Kad sv. Pāvila slava aplidoja jau puspasaules, kad viņš bija jau slavens Romā un Atēnās, viņš vienkārši uzklāusīja izbēgušo vergu Onisimu un aizlūdza par to viņa kungam Filimonam. Tā nebija tā šaurā un sīkā mīlestība, kas pārtrauc rūpēšanos par brāli tad, kad jārūpējas pašam par sevi. Kad viņš bija ieslēgts cietumā un važās, viņš rakstīja efesiešiem vēstījumu, kas pārpildīts gudriem padomiem, tēva gādības un gaišiem mierinājumiem. Kad Romas cietumā jau nāve lidoja virs viņa galvas, viņš sūtīja Timotejam mīlestības un mierināšanas pilnas pamācības. Līdz beidzamajam elpas vilcienam viņš nemitējās rūpētles par Dieva draudzēm. Vai tas nebija īsts vīrs un īsts varonis? Bet kā ir ar jums? Ir mūsu vidū tādi, kam kopā ar paša dzīves rūpju nastu jāpalīdz nest arī citu

nastas. Tas neattiecas uz garīdzniekiem vien, bet arī uz visādu stāvokļu un šķiru ļaudīm. Ar savām vajadzībām un rūpēm mūs bieži ielenc kā savējie, tā svešie, kā strādnieki, tā bērni, kā padotie, tā priekšnieki, kā pazīstamie, tā svešie. Gadās, ka dažādas rūpes mums uzbrūk tādā daudzumā, ka pat nezini, kā no tām atkauties. Bet kā ir tādos gadījumos ar mūsu mīlestību un mūsu varonību? Vai tādu rūpju uzbrukuma brīžos mūsu mīlestība nenogurst un mēs nesākam domāt par mieru? Vai mēs bieži uzbudinājumā neuzkraujam rūpju nastu sievai, bērniem, kalpiem un kalponēm? Dažbrīd rūpju daudzums sāk mūs baidīt, un mēs esam gatavi tās pavisam nomest un, līdzīgi Elijam, griezties pie Kunga: "Pietiek, ak, Kungs, ņem manu dzīvību un manu dvēseli!" Mēs bieži strādājam tikai tā, lai savu dienas darbu kaut kā veiktu līdz vakaram, un tad vairs nerūpējamies par to, vai Dieva jeb sirdsapziņas priekšā esam to strādājuši tā, kā pienākas. Vai mūsu darbā nebija trūkumi un nolaidība?... Mēs neesam varoņi. Mums vienmēr jāgaida uzmušinājumi un iejūsmiņāšana par Dieva mīlestību, kas dara brīnumus un māca darīt brīnumus, kas rūgtākās rūpes padara saldās un smagāko nastu pārvērš par visvieglāko, kas visu pacieš un nekad nesarūgtina.

Mēs lasījām par svētā Pāvila nelaimēm un ciešanām, kas vajāja viņu visu laiku, kamēr vien viņš dzīvoja. Bet no visām nelaimēm un ciešanām vienmēr viņu sargāja Dieva gādība un žēlastība. No akmeņu kaudzes viņš iznāca dzīvs. No jūdu asinskārā pūļa viņš izgāja brīvībā neskarts. No jūras bangām viņš izglābās. Viņš taču bija vajadzīgs Dieva druvas kopšanai. Pēc visām nelaimēm viņa spēki paliek neskarti, viņa gars nav salauzts. Kopā ar savu mācekli Silu viņš Filipu cietumā dziedāja Dievam slavas dziesmas. Romiešiem viņš rakstīja: "Ja Dievs ar mums, tad kas var būt pret mums?" Pēc visiem pazemojumiem un vajāšanām viņa darbs sekmējās un viņa sludinājumam bija panākumi. Tur, no kurienes viņš kādreiz naktī bēgdams pārkāpa apcietinājuma mūrus, viņš atstāja kristīgo draudzi, ko nekāds spēks vēlāk nespēja uzvarēt. Tur, no kurienes ienaidnieki viņu padzina, palika viņa sludinājuma sēklas, ko neviens nespēja ar akmeņiem nomētāt. No turienes, kur viņu turēja ieslodzījumā, viņš sūtīja savus varenos aicinājumus, ko nespēja aizturēt

neviens jaunums vai spēks. Kad ienaidnieki viņu aizveda uz Romu, tas noveda pie tā, ka arī tur viņš nostiprināja uzvarošo Kristus Evaņģēlija karogu. Brīnīškā patvēruma sega apsedza šo dzīvi, šo darbinieku un personu. Kas tā bija par segu? Kas bija tas varenais Sargātājs? Kas izveda Pāvilu no drūmā cietuma brīvībā? Kas no bangojošās jūras iznesa viņu neskartu sausumā? Kas deva viņam ērgļa spārnus, kas viņu visu laiku pacēla pāri visām nelaimēm un pāri visām ienaidnieku bultām? Kas deva viņa sludinājumiem un rakstiem to brīnīško uzvarētāju spēku, kas sagrāva jūdu jaunumu un pagānu zaimus, un kas līdz mūsu laikiem iespīēžas ticīgo cilvēku apziņās dziļumos? Tas bija tas pats, kas valodas raustītāju Mozu padarīja par savas tautas likumdevēju, kas ganiņu Dāvidu pārvērtā par varoni, ķēniņu un savas tautas vadoni, kas ar zvejnieku mutēm pamācīja pasauli. Visu to izdarīja Dievs Kungs, par ko sv. Pāvils rakstīja: "Mans spēks nespēkā varens parādās. Tad daudz labāk lielīšos ar savu nespēku, lai Kristus spēks nāktu pār mani" (2. Kor. 12, 9-10). Kam no kristīgiem ir sveša Dieva aizsardzība, šie ērgļa spārnī, kas paceļ mūs pāri pasaules tuksnesim vai pasaules bezdibeņiem? Šie kara laiki atnes mums daudz bēdu un rūpju, bet, ja Dievs pārsēdz pār mums savu pestīšanas segu, tad kas gan var mums kaitēt.

Nepiemirsīsim arī to beidzamo pamācību, ko mums dod sv. Pāvila dzīve un vēstījumi, un tā ir neuzvaramā pazemība. Tūkstoši uzvaru un lepnū aizrādījumu uz to, cik daudz viņš darījis, cietis un pārcietis. To viņš darīja tāpēc, ka viņa ienaidnieki mēģināja atņemt viņam apustuļa godu un slavu un centās viņu nostādīt zemāk par svētiem apustuļiem Pēteri, Jēkabu un Jāni. Savas autoritātes sargāšanai sv. Pāvils pastāstīja par saviem darbiem un ciešanām, bet savu rakstu nobeidza ar pazemīgiem vārdiem: "Ja man jālielās, tad lielīšos ar savu nespēku." Tāds ir kristīgo varonis, kas pēc tūkstošiem uzvaru parādās bērna pazemībā. Kas ir mūsu darbība, ja salīdzinām to ar sv. Pāvila darbiem? Mēs visi kopā nespējam un nespēsim izdarīt kaut simto daļu no tā, ko izdarījis sv. Pāvils. Bet cik tālu aiz viņa mēs esam pazemības ziņā? Kad mums kādreiz ir izdevies kaut ko izdarīt, kad Dieva dēļ mums nācies kaut ko pārciest, kad mēs par kaut ko esam saņēmuši uzslavu, cik tad mēs esam

tuvu tam, lai palielītos. Ja arī mēs atturam savas māies no lielīšanās, tad kurš no mums noliegs, ka mūsu sirds ir baudījusi slavas saldo mūziku, jo sirds dziļumos mēs mēdzam nodoties pašuzslavai. Cik lepnī mēs Dieva priekšā minam savus nopelnus, bet cik niecīgi mēs esam Dieva varenības priekšā! Ak, Kungs, ar ko var lielīties mirstīgais tavā priekšā? Tavs taču spēks un slava. Tāpēc dod, ak, Kungs, mums spēku un vīrišķību cīņai ar šo pasauli un tās kārdinājumiem, palīdzi mums uzvarēt visu to, bet pēc uzvaras dod mums pazemību! Svētīgs ir tas, kas pēc viņam noteiktā dzīves laika nogājis savu dzīves ceļu, ieguvis sirnu galvu un, zaudēdams savas miesas spēkus, kopā ar sv. Pāvilu var teikt: "Labo cīņu esmu izcīnījis, skrējienu esmu nobeidzis, ticību esmu paturējis. Atliek man tikai saņemt taisnības vainagu, ko mans Kungs, taisnais tiesnesis, dos man viņā dienā" (2. Tīm. 4, 7-8). Pieņem, ak, Kungs, mūs savu darbinieku skaitā nevis kā varoņus, bet kā uzticamus kalpus! Mūsu spēki ir vāji, bet Tavs spēks stiprina vājos. Cīņa ir nikna un karsta, bet uzslava par to liela: uzvarētājam Tu dosi iespēju ieiet Tavā valstībā. Āmen!

11. Lūdziet Dievu par mirušiem

Mūsu tuvo un dārgo cilvēku nāve ir viens no vislielākajiem pārbaudījumiem, kādus Dievs Kungs mums sūta šajā dzīvē. Nav rūgtāku asaru par tām, kādas lej māte par saviem jaunībā kapā aizgājušiem bērniem. Ko var salīdzināt ar atraitņu un bāreņu bēdām un skumjām? Tomēr pie visiem šiem dziļi nelaimīgiem ļaudīm mūsu Kungs un Pestītājs vērsas ar mierinājumu: "Neraudiet!" un sv. apustulis Pāvils viņiem saka: "Neskumstiet!" Ko tas nozīmē? Protams, ne to, ka mums aizgājušie jāizmet no mūsu sirdīm, ka mums jāaizmirst mūsu dārgie aizgājēji. Tas nozīmē, ka mums mūsu dārgie aizgājēji pēc viņu nāves jāmil tikpat stipri, kā mēs viņus dzīvus mīlējām. Mums nav jāskumst par viņu nāvi, jo īsta kristīga cilvēka pārliecība neatzīst, ka nāve var saraut tuvu cilvēku mīlestības saites. Pats Dievs Kungs mums ir devis cēlus norādījumus šo saišu turpināšanai. Viens no tiem ir lūgšana. Lūgšana ir labākā garīgā saite arī starp dzīvajiem, ja tos dzīves apstākļi piespieduši dzīvot tālumā vienu no otra. Tā svētais apustulis Pāvils vienmēr lūdza ticīgos lūgt Dievu par viņu, lai Dievs Kungs dod spēku un sekmes viņa vārdiem un sludināšanai. Tāpat viņš pastāvīgi lūdza Dievu par ticīgiem, lai Dievs Kungs stiprinātu tos ticībā un kristīgā dzīvošanā. Un nav jāšaubās par to, ka tiešām Dievs Kungs ticīgo lūgšanu dēļ palīdzēja svētajam apustulim, bet viņa lūgšanas palīdzēja ticīgiem.

Vēl vairāk mūsu lūgšanas nepieciešamas mirušiem, kuriem nav cita mierinājuma kā tikai lūgšana un nav citu prieku kā tikai prieks par Dieva Kunga žēlastību. Nav pareizas dažu domas, ka mūsu mirušiem brāļiem nav nekādu vajadzību. Vienas un tās pašas garīgās vajadzības ir kā mirušiem, tā dzīvajiem, un tas ir: debesu Tēva žēlastība un labvēlība, mūsu grēku un pārkāpumu piedošana, Dieva palīdzība mūsu labo un Dievam patīkamo nolūku un vēlēšanos piepildīšanā, miers mūsu sirdī un sirdsapziņā – tas ir visdārgākais pasaulē kā mirušiem, tā dzīvajiem.

"Ar svētiem dod mieru Tavu aizmigušo kalpu dvēselēm, ak, Kungs," – tā skan sv. Baznīcas pastāvīgā lūgšana par mirušiem un novēlējums tiem. Arī mūsu kā īsto Baznīcas Mātes bērnu pienākums

ir izlūgties no Dieva mūžīgo mieru mūsu dārgo aizgājēju dvēselēm. Var jau būt, ka viena otra dvēsele ir saistījusies ar šīs dzīves pasaulīgām saitēm un nevar no tām atbrīvoties. Var būt, ka pasaulīgās domas par māju un tuviniekiem, par mantu un tās iegūšanu moka un nospiež to, neļauj tai ar visu sirdi nodoties vienīgi Dievam. Tāpēc lūdziet par tādu dvēseli, kas pēc nāves vēl turpina peldēt šīs zemes rūpju sabangotajos viļņos, lai Dievs Kungs dod tai mieru savā valstībā, lai Pestītājs ar savu žēlastību izdedzina no tās atmiņas visas šīs zemes rūpes un uztraukumus, lai tā nomierinās cerībā uz mūžīgo dzīvošanu... Var būt, ka šāda dvēsele nav paspējusi pirms nāves izsūdzēt Dievam visus savus grēkus vai nav paspējusi ar labiem darbiem un sirsnīgām lūgšanām nolīdzināt Dieva priekšā visus savus dzīves grēkus. Apziņa par neizsūdzētiem un nepiedotiem grēkiem tādu dvēseli šausmīgi moka. Tāpēc lūdziet Dievu par tādu cietēju dvēseli, lai Dievs Kungs dod tai savu mieru, lai pieņem, kaut arī nokavēto, tās grēku sirsnīgu nožēlošanu un ar savu neizsmeļamo žēlastību piedod tai visus tās grēkus...

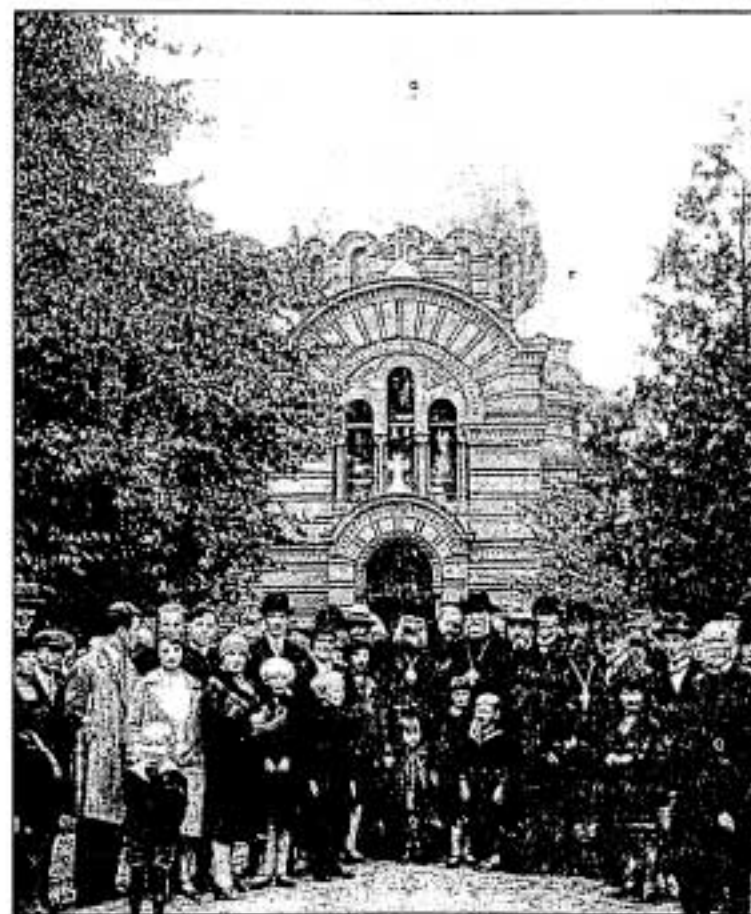
Bet kas var saskaitīt visas tās saites, ar kādām var saistīties mūsu dvēsele šīs zemes dzīvē un palikt saistīta visā mūžībā, ja laikā nav paspējusi sirsnīgi izsūdzēt visus savus grēkus un iegūt to piedošanu? Viens ir apskaudis savu tuvāko sirds dziļumos un tā ar grēka saltēm saistījis savu dvēseli. Cits ir pasmējies par sava tuvākā trūkumiem un to apvainojis. Cits atkal ir melojis vai apmelojis savu tuvāko un tā kļuvis par visu melu tēva dēlu. Lai cik svētīgi cilvēks ir dzīvojis, tomēr neviens nevar apgalvot, ka viņš pāries citā pasaulē, pilnīgi samierinājies ar Dievu, un ka viņam nav vajadzīga dzīvo cilvēku aizlūgšana. Kaut gan svētā Efrema Sīrieša grēku sūdzēšana un nožēlošana neapšaubāmi bija sirsnīga, tomēr pirms nāves viņš lūdza savus tuvākos: "Brāļi! Pavadiet mani augstākā pasaulē ar lūgšanām, psalmu dziedāšanu un dāvanām. Kad pēc manas nāves pāies 40 dienas, atcerieties mani, jo mirušiem palīdz dzīvo lūgšanas un dāvanas."

Otrs sakaru uzturēšanas veids starp dzīvajiem un mirušajiem ir dāvanas. Sūtiet mirušajiem dāvanas ar nabagu un cietēju starpniecību. Dodiet mirušo vārdā un esiet pārliecināti, ka jūsu dāvanas

sasniegs nosprausto mērķi. To apliecina pats Jēzus Kristus: "Ja ko izdarīsiet pašu mazāko labā, tas būs Manā labā." Kristus nekad mums nepalikis parādā! Viņa vārdā paēdini badacietēju, padzirdini izslāpušo, un Dievs Kungs parādīsies tavam dārgajam aizgājējam un dos padzerties tam no Svētā Gara žēlastības avota. Var būt, ka tava radnieka dvēselei nav tik daudz labo darbu, lai ar tiem aizsegtu savu kailumu; tā, grēku aptraipīta, kaunas rādīties sv. eņģeļiem un slēpjas no Dieva vaiga tumsā un ēnā? – Apģērb viņa labā kailos, nomazgā kājas nogurušam ceļiniekam, dod pajumti ceļotājam, un Dievs Kungs apģērbīs tava tuvākā dvēseli ar Savas žēlastības tērpu, ietērps to grēku piedošanas purpurā, ar Savām asinīm nomazgās tā grēku netīrumus. Var būt, ka tava tuvākā dvēseli vajā ļaunie gari un tā meklē patvērumu un aizsardzību, bet to neatrod savas necienības dēļ? – Tās vārdā pasargā vajāto no vajātāja, pieņem un apgādā bārabērnu vai trūkcietēju atraitni, un Dievs Kungs aizsegs tava tuvākā dvēseli ar Savas žēlastības segu, un ļaunie gari no bailēm aizbēgs no tās, bet sv. eņģeļi pasiņps to aiz saviem spārniem. Var būt, ka tava drauga dvēsele ir grēku saitēm saistīta gūstekne un smok Dieva neatzišanas cietumā? Ej tādas dvēseles vārdā pie cietumniekiem, apmierini tos ar savu līdzjūtību un, ja spēj, palīdzi nabadzīgiem parādniekiem, un Dievs Kungs sūtīs savus šķīstos eņģeļus pie nelaimīgās dvēseles, lai tie viņu mierina, modina viņā cerību iegūt Dieva žēlastību. Var būt, ka tava mirušā drauga dvēsele, nonākusi garu pasaulē, neatrod tur sev garīgus radniekus, jo dzīvē tā nav kavējusies pie dievbijīgām domām un garu pasaulē jūtas kā svešumā? Tādas dvēseles labā dod pajumti ceļiniekam, pieņem un paēdini trūkcietēju, kam nav kur galvu nolikt; un Dievs Kungs ievietos tava drauga dvēseli vienā no gaišākām telpām sava Tēva pilī, un taisnīgo dvēseles uzņems viņu savā gaišā un priecīgā sabiedrībā. Sv. Jānis Zeltamute saka: "Ja mēs vēlamies atvieglot grēcinieka ciešanas, dosim viņa vārdā nabagiem dāvanas, kaut arī viņš nav tā cienīgs, un Dievs Kungs atvieglos viņa stāvokli, apžēlosies par viņu... Liec visiem lūgt Dievu par viņu, un Dieva žēlastība tūdaļ rādīsies." Lūgdami Dievu par mirušiem un darīdami labus darbus, rūpējieties, brāļi un māsas, arī

par sevi, domājiet par savu nāves stundiņu un sagatavojieties uz to, lai tad, kad būsiat pārgājuši dvēseļu pasaulē, jūs nesaista vairs nekādas grēku saites un tur jūs nenonāktu moku vietā. Ilgu vai īsu mūžu Dievs ir lēmis mums nodzīvot šajā pasaulē, bet viens tomēr ir skaidrs, ka dzīvošana šajā pasaulē ir gājiens pretim nāvei, ka mēs atrodamies mūžības priekšnamā un ka šajā dzīvē mēs neko citu nevaram iegūt kā vien, izsūdzējuši visus savus grēkus, mierīgi un svētīgi aizmigt mūžīgā miegā. Kas centīgi kalpojis Dievam līdz nāvei, to Dievs Kungs nepiemirsīs arī pēc nāves. Pestītājs saka: "Kur es esmu, tur lai ir arī mans kalps." Āmen.

Čerņigovā 1905. g. pavasari

Arhibīskaps Jānis Dievmātes Patvēruma draudzē

12. Kapu svētkos

Brāļi un māsas! Viena no visaizgrābjošākām, vissaistošākām kapu un kapsētas uzvestām domām ir doma par cilvēka zūdību, iznīcību. Ne tikai dzejniekus un prātniekus, katru domājošu cilvēku pārņem iznīcības, zūdības apziņa, kad viņš savā priekšā redz kapu kopīgas, zem kurām guļ tie, kas vakar, aizvakar, pērn un aizpērn, pirms gadu desmitiem un gadu simtiem šeit dzīvojuši, mīlējuši, cerējuši, cīnījušies un tagad nonākuši zemes priekšos...

Vienu no spilgtākiem kapsētas iespaidu attēlojumiem mēs sastopam Mozum piedērošā 90. psalmā.

Šeit lielais pravietis, prātnieks un dzejnieks pielīdzina mūsu zūdošo dzīvi gan strauta tecēšanai, gan vīstošai un kalstošai puķītei, gan steidzīgam sapnim, gan nakts sardzes nemierīgam liktenim, gan verga darba jūgam, gan pasakai, kurā mēs mierīgi klausāmies; mēs visi steidzamies, steidzamies – kam pretī? Iznīcībai, nāvei... Visas šīs ainas nav vis fantāzijas rotaļas. Tās attēlo rūgtu ikdienišķu īstenību, negrozāmo, liktenīgo mūsu dzīves gaitu.

Kad domājošs cilvēks, vientuļs, no sabiedriskā trokšņa netraucēts, stāv čalojoša strauta malā un vēro tā steidzīgo un nemierīgo gaitu, viņam nevilus nāk prātā, ka arī cilvēka dzīves strauts čalodams, burbuļodams steidzas uz priekšu, uz priekšu, lai pazustu bezdibeņa, klusā mūžības jūras dzelmē. Kad jūs raugāties košā, zaļojošā, puķēm izrotātā plavā, vai jums nenāk prātā, ka visam zaļojošam, ziedošam un smaržojošam ir lemta sava izkopts, savs plūcējs, ka visam tam reiz jānovīst, jānokalst, jāsabirst...

Kam ir gadījies būt nakts sardzē vai karalaukā, vai pie slimnieka gultas, tie ir izjutuši, ka iznīcība mācas virsū mūsu dzīvībai...

Katram gadalaikam ir sava valoda priekš mūsu sirds un prāta. Plaukstošo, zaļojošo, ziedošo pavasari mēs bez pārspīlējuma pielīdzinām cerību pilnai jaunībai. Vasaru – spēku nobrieduma dzīves pakāpei, kad karsta darba pilnas rokas, bet darbs ir prieks, jo veicas. Rudens līdzinās tai dzīves pakāpei, kad mūsu priekšā jau ir mūsu darba augļi un mēs jau sapņojam par atpūtu, par klusu mieru. Ziemas valodu jo sevišķi reāli izjūt vecums: viss pamirst, viss

sastingst, pat saulīte vairs nav tik spoža un tik silta kā agrāk. Šeit dabas gada gaitu ciklam, vai gribi tu vai negribi, beigas. Brāļi un māsas! Lai jūs stāvat uz kādas dzīves gaitas pakāpes stāvēdami, esiet vērīgi; sirmgalvju dziļais, garais klepus jūs visus brīdina: "Turiet rēķinu savām dienām, jo tās ir skaitītas."

Bet Mozus šeit runā ne tikai par personīgu iznīcību. Viņš stāv gara nostaigāta ceļa galā un raugās jau ne uz priekšu, bet atpakaļ. Cik daudz ir viņa gara acu priekšā zaudējumu, cik daudz ir nogrimušo iznīcības jūrā! Daži ceļabiedri krituši karā, daži krituši sērgām par upuri, daži nelaimes gadījumiem, daži savai vīlegprātībai, daži jauniem cilvēkiem. Arī viņi visi reiz dzīvoja, mīlēja, cerēja, cīnījās, kopā ar Mozu soļoja uz Apsolīto zemi, bet krita ceļā. Tie visi zaudēti.

Tāda ir mūsu dzīve. Sākumā viss liekas mums piederam, viss sasniedzams. Mozus ar visu sirdi ticēja, ka ieies Apsolītā zemē kā savā zemē, ar visiem savējiem. Bet sākās zaudējumi un turpinājās visu garo ceļu. Lai atskatāmies atpakaļ katrs uz savām dzīves gaitām. Cik daudz jau zaudēts! Katrs gads, katra diena nes jaunus zaudējumus: cik dārgumu jau nogrimis, kas vairs neuzpeldēs! Cik daudz maigu, dārgu saistību jau iziris, kuras nav atjaunojamas! Cik košu jūtu izdzisis, kas vairs neuzliesmos! Cik daudzi kuģi nogrimuši un viņu ļaudis vairs neredzēs līdz tai dienai, kad jūra atdos atpakaļ tās aprītos! Cik ģimenēm cirstas sāpīgas brūces! Katrā sabiedrībā izcirsti robi! "Kur, priedīte, tavi zari, celmi vien ir līdumā? Kur, māmiņa, tavas meitas, bērņi vien ir istabā?" Mēs stāvam itin kā uz bargas jūras krasta, tās nežēlīgie viļņi rij katru dienu tos, kas mums dārgi un mīļi. Mēs lūkojamies jūras viļņos un sērodami jautājam: vai tiešām nāks laiks, kad jūra savus upurus mums atdos atpakaļ?

Bet vēl rūgtāka par iznīcības un zaudējumu apziņu ir neveiksmju apziņa. Mēs cīnāmies, mēs sevi tērējam, mēs savus spēkus deldējam. Kādiem galamērķiem? Kādiem panākumiem? Mozum jo sevišķi piemita šī apziņa. Pēc 40 grūta darba gadiem viņš savā priekšā redzēja, ka viņa atbrīvotie vergi, kā bijuši, tā paliek garā vergi. Dūsmās un izmisumā viņš sviež zemē Svēto Baušļu galdiņus. Pēc 40 grūta ceļa gadiem ne tikai viņa kāja vēl nav spērusi uz Apsolītās zemes, bet arī viņa acis vēl nav saskatījušas tās robežas.

Nav ko brīnīties, ka viņam mācās virsū ne tikai dzīves iznīcības apziņa, ne tikai zaudējumu apziņa, bet arī dzīves neauglības apziņa, dzīves bezvērtības apziņa. Kas sasniegts? Paaudze sekoja paaudzei, bet bērni nav labāki par tēviem. Nav izredžu uz priekšu, nav pamata cerībai. "Kas bijis, tas būs; kā bijis, tā būs." Šī ir viena no visrūgtākajām kārdināšanām mūsu dzīvē. Neizmērojami plašas Dieva gādības plānos mūsu mazā dzīvīte ieņem tik mazu vietīti, ka liekas – mūsu personībai tajos nav it nekādas nozīmes. Un tomēr mums piemīt nepārvarama griba un vēlēšanās saskatīt savu cīņu, savu darbu sekas. Strādāt visu cauru dzīvi ar visu ticību, ar visu dedzību un tomēr mirt tuksnesī, ne tikai Apsolīto zemi nesasniedzot, bet pat tās izskatu neredzot, tas ir pārmērīgi grūts uzdevums.

Ar šo apstākli mums jāreķinās vienmēr kā personīgā dzīvē, tā sabiedriskā dzīvē. Vai mēs drīkstam apgalvot, ka mēs personīgi esam labāki nekā pērn un aizpērn? Bet, ja mēs sevī nekādus soļus uz priekšu nevaram saskatīt, vai tad mēs drīkstam cerēt, ka mēs esam zīmēti nemirstībai, mūžībai?

Vai par mūsu sabiedrisko dzīvi mēs varam ar pilnīgu sirsnību apgalvot, ka tā iet uz priekšu, top labāka, saprātīgāka, tīrāka, likumīgāka? Vai mūsu sabiedrība šodien ir labāka nekā vakar? Šis gads labāks nekā pērnais un aizpērnais? Mūsu prese, mūsu sabiedriskie darbinieki apgalvo tieši pretējo. Korupcija, visu veidu noziedzība aug augumā... Bet, ja tā, vai tad vērts ķerties no jauna pie vecās, kā liekas, neauglīgās cīņas? Vai tā sauktie ideāli nelīdzinās tai ugunij, pie kuras tauriņi apsvilina spārnus? Vai tā Apsolītā zeme, uz kuru mēs tiecamies, nav tuksneša mirāža? Spoks? Vai tie dzīvinošie ūdeņi, pēc kuriem mums slāpst dzīves tuksnešos, ir reāli un sasniedzami?

Vai ir kāda izeja no šiem mūsu apziņas sarežģījumiem?

Vecais, lielais Izraēļu tautas vadonis un glābējs šādā grūtā apziņas sarežģījuma gadījumā vērsās pie Dieva ar ļoti nozīmīgu lūgšanu: "Kungs, māci mūs mūsu dienas skaitīt un pieminēt, ka mums jāmirst, lai mēs iegūtu saprātīgu sirdi!" Šai lūgšanā iezīmētais ceļš izglāba Mozu no izmisuma. Bet arī pa šo ceļu ir jāmeklē iet, un tikai tos viņš glābj, kas pareizi ietur šo ceļu. Vēsture liecina, ka ne

vienmēr tie, kas apzinās, ka mūsu dienas skaitītas, top saprātīgāki, arī pastāvīgā nāves pieminēšana var novest pasaulīgu cilvēku pie maldīgiem slēdzieniem. Dieva noliedzēji – epikūrieši, neizbēgamo nāvi pieminot, nonāca pie slēdziena: "Lai ēdam, lai dzeram, jo rītdien mēs mirstim." Tāpat sprieda neticīgie saduceji. Kad neticīgs cilvēks apzinās dzīves priekus apdraudētus, viņš steidzas tos izmantot. "Dzīves stundas ātri skrien, kas ne tagad pušķus sien, tam būs vainags vējā." 18. gadsimtenā beigās cietumos ieslodzītie, uz nāvi notiesātie neticīgie franči dziedāja, dejoja, visādi trakoja: "Jel stundiņa, bet tā vēl mūsējā." Tāds pats raksturs ir vairākkārt vēsturē atzīmētām dzirēm mēra laikā, kara laika trakulībām: "Lai ēdam, lai dzeram, jo rītdien mums jāmirst."

Mums pastāvīgi jātur prātā, ka mūsu dienas skaitītas, ka nāve neizbēgama, bet šī doma nedrīkst mūs darīt neprātīgus, trakulīgus, tā nedrīkst mūs vest pie uzdzīves ārprāta, tai jāved cilvēks pie saprāta, pie steidzīgas pienākumu izpildīšanas, pie darba enerģijas, pie sv. tikumības kopšanas. Un jāsaprot, ka ir tāds nāves pieminēšanas veids, kas dzīves sajūtu, dzīves ideālismu paceļ, nevis nospiež. Vislabāk dzīves pārsteigumu uzņemšanai sagatavojas tas, kas māc saskatīt tos jau no tālienes un mierīgi, apzinīgi tos uzņemt. Nekas tā neizkopj mūsu vēribu pret mūsu dārgumiem kā to zaudēšanas iespējamības apziņa. Mēs savus pienākumus izpildām ar jo sevišķu steigu un enerģiju, kad apzināmies, ka "tuvojas nakts, kad neviens vairs nevar darboties".

Šādā virzienā mūs veicina vispirms apziņa par Dieva mūžīgumu. "Pirms kalni radušies, pirms zeme un pasaule radīta, Tu esi no mūžības uz mūžību, ak, Dievs!" (Ps. 90, 2) Dievam un Viņai apziņai nav pagātnes, nav nākotnes, bet tikai tagadne. Lai šo dziļo domu tuvinātu mūsu aprobežotai apziņai, izmantosim kāda liela mūsdienu prātnieka paņēmieni. Universā vēl ir tādi punkti, līdz kuriem nav aizlidojuši tie stariņi, kas izstarojuši no mūsu zemes tās radīšanas dzīvi. Ja mēs būtu spējīgi ar eņģeļu spāniem nokļūt vienā no šādiem punktiem un sagaidīt tur šo stariņu pienākšanu, tad mēs ieraudzītu mūsu zemi tādā veidā, kādā tā tikko izpeldējusi no haosa. Dažus miljardus jūdžu tuvāk mēs to saskatītu grēku plūdu brīdī. Un

tā, pakāpeniski tuvojoties zemei, mēs spētu novērot visus tās vēstures periodus. Tā mūsu zemes pagātne mums varētu tapt par tagadni. Ja mēs spētu stripot savā apziņā izplatījumu (dimensiju), caur to mēs stripotu arī laiku. Visuresošai būtībai nav laika. Tai ir tikai tagadne. Tāds ir Dievs. "Tūkstoši gadu Viņa priekšā ir kā tā diena, kas vakar pagājusi, un ir kā vienas nakts sardze" (Ps. 90, 4). Šai patiesībā priekš mums dziļā pamācība un apmierināšana. Tie gadu desmiti un gadu simteņi, un gadu tūkstoši, kas mums izliekas tik gari un gausi, Dieva priekšā ir mirkli. Mums liekas, ka Dieva dzimnavas maļ gausi, mēs, maziņi būdami, nesaskatām, nesajūtam, kā tās iet, kā tās maļ, bet tās iet un maļ. Mozus savos 40 darba gados nevarēja saskatīt un sajūt, ka Izraēļa tauta iet uz priekšu, jo šīs attīstības gaitai bija lemti nevis 40 gadi, bet tūkstoši gadu. Mazs bērns ierušina smiltis milzīga ozola zīlī, aplaista to un tad, redzot, ka no tās pēkšņi nerodas milzenis, steidzas pieņemt slēdzienu, ka zīle neauglīga, ka zeme neauglīga. Mēs smaidām par tādu slēdzienu, jo zinām, ka no zīles attīstās milzenis tikai simtos gadu. Arī Mozus mācījās saprast, ka tā milzīgā organisma attīstībai, ko sauc par tautu, vajadzīgs ne gads, ne divi, ne 40 gadi, bet gadu tūkstoši. Ja mūsu mūža nepietiek milzu ozola izaudzēšanai, jo vairāk tā nepietiek tautas un cilvēces uzaudzināšanai. Šeit mums jāizpilda mūsu īsā mūža pienākums, jāizpilda viss, ko mēs spējam izdarīt augšanas veicināšanai, un mierīgi jāpaļaujas tā mūžīgā saimnieka gribai un varai, kas nav mērojama ne ar mūsu mūžiem, ne ar citiem mūsu mēriem. Šī Dieva mūžības apzināšanās ir spējīga izklīdināt visas tās šaubas, ko mūsu sirdīs rada mūsu iznīcība, mūsu zaudējumi, mūsu darba neveiksmes. Mēs kaisām zemē ozola zīles, mēs pacietīgi kopjam gauso stādu, jo zinām, ka viena cilvēka mūžā tas par milzeni netaps. Dievs tam lēmis garu, gausu, bet varenu gaitu. Mēs nedrīkstam noskumt, arī savu gauso attīstību vērojot. Šo Dieva stādu attīstības mūžs ir lemts ne gadu simteņos, ne gadu tūkstošos, bet mūžu mūžos. Par visiem mūsu labajiem pasākumiem un darbiem mums jāzina, ka arī tie aug lēnā gaitā un arī pēc mums augs kā ozoli uz mūsu kapenēm. Mūžīgais visa saimnieks tos audzēs.

Vēl vienu pretsvaru drūmām domām par iznīcību, zaudējumiem un neveiksmēm dod Mozus. Cilvēkam liekas, ka viss iznīkst, viss jāzaudē, nekā neveicas. Bet pēc būtības tā vis nav. Nekas neiznīkst, ja arī mums liekas, ka iznīkst, nekā nezūd, ja arī mums liekas, ka zūd, neviens darbs nepaliek bez augļiem, ja arī mums liekas neauglīgs. Šai apziņā Mozus lūdz Dievu: "Kungs, pašķir mums mūsu roku darbus, mūsu roku darbu pašķir un svētī" (Ps. 90, 17).

Mums bieži vien šķiet, ka mūsu pagātne ir mums zudusi. Bet nekā mums tādā mērā nepieder kā mūsu pagātne. Dažam labam no mums jaunība un spēka gadi jau ir garām, bet, kas tiem bija jāsaņem mums par pamācību, tas viss ir teikts. Jaunību, tās mērķus un sapņus, priekus un sāpes mēs pareizi saprotam tikai tad, kad uzlūkojam tos no attāluma. Mēs zaudējam, lai iegūtu. Tieši mūsu pagātne ir tas mantojums, ko nespēj atņemt mums neviens spēks.

Arī tie mūsu dārgie un mīlie, kurus mēs itin kā zaudējuši, pieder mums mūžīgi. Mūsu pagātni Mozus pielīdzina pasakai (Ps. 90, 9), mūsu priekšā noskanējušai domu un skaņu virknei. Bet arī neviens noskanējušais vārds nezūd, tas atstāj dziļas pēdas prātos un sirdīs. Visi tie mūsu dzīves ceļa biedri, kas reiz ietilpuši mūsu pagātnes pasakā, tagad pieder mums varbūt vēl vairāk nekā savas dzīves laikā. Viņu mīlestība, pacietība, gudrā saprātība turpina dzīvot mūsu sirdīs un ir mums mīļāki un svētāki nekā viņu dzīves laikā. Jēzus, Mozus, apustuļi un pravieši vairāk pieder mums nekā tiem, ar kuriem viņi kopā dzīvoja: "Viņi ir miruši, bet dzīvo."

Arī mēs paši esam nozuduši. Mēs dzīvojam un esam tādi, kādus mūs ir darījusi mūsu pagātne. Mēs esam savas pagātnes produkts. Mūsu pagājušās jūtas, domas, vēlēšanās, darbi ir tas materiāls, no kā mūsu personība darināta tagadnei un nākotnei. Kā koks savās nobīrūšās lapās, savos nolauztajos zaros atrod sev uzturvielas, tā cilvēka dvēsele izirušās cerībās, sabrukušo nodomu drupās atrod vielu savai attīstībai. Cilvēkā darbojas tas pats likums, kas dabā. Tikai tad, kad jaunības kaislības izplosījušās, ārējam cilvēkam nīkstot, ārējam skaistumam mirstot, dzimst garīgais cilvēks, garīgais skaistums. Cilvēks dvēsele norūdās, zaudējumos šķīstās. Neviens mūsu darbs un veikums nezūd. Uz mūžu mūžību tu esi un paliec tāds,

kāds tu esi savos darbos. Dabā nezūd neviena skaņa, neviens jūras burbulītis, jo vairāk nezūd neviena tavas dvēseles radīta doma, neviens tavs darbs un veikums. Tāpēc nepadodies. Tāpēc, ja pavirša pasaule kārdina tevi ar vieglprātīgu sprediķi par iznīcību, par zaudējumiem, par neveiksmēm un vilina tevi uz veltīgu tavas dzīves spēku izšķērdēšanu izmisuma priekos vai izmisuma skumjās, nepadodies šai kārdināšanai, bet "darbojies ar prieku", kā tev ieteic Kristus, un lūdz Dievu kopā ar Mozu: "Kungs, pašķir mūsu roku darbus, Tu Pats, ak, Kungs, pašķir tos."

Tu pats redzi, ka Mozus sētā sēkla, ko viņš pats ārējo pasaulīgo iespaidu dēļ uzskatīja par neauglīgu, iznīcīgu, darbojas jau tūkstošiem gadu un darbosies līdz mūžībai.

Tu redzi, ka tas Kristus darbu sējums, kuru viņa tautieši un visa toreizējā pasaule pasludināja par iznīcināmu un iznīcinātu, ir apņēmis visu pasauli un vēl arvien pieņemas spēkā.

Tieši pagātnes darbinieku kapi ir tie liecinieki, kas uzstājas pret iznīcību, zaudējumu izjūtu, neveiksmju izmisumu. Šodien mēs esam pulcējušies latvju dēlu un meitu pēdējās atdusas vietā. Arī viņi kādreiz dzīvoja, savu tautu un tēviju mīlēja, priekš tautas un tēvijas cīnījās un mira. Varbūt dažu labu no viņiem pārņēma šaubas un skumjas par savu un savas tautas grūto brīvības likteni, varbūt dažam labam no mums, šeit kapā guldot tautas darbiniekus, šķiet, ka viņu cerības ir bijušas veltīgas, ka viņu cīņas ir bijušas neauglīgas. Bet mēs, pašlaik dzīvojošie, lai liecinām aizgājējiem un arī dzīvajiem, ka aizgājēju cerības un cīņas nav bijušas veltīgas, nav zudušas. Mēs bagātīgi plaujam viņu cerību un cīņu augļus viņu lolotā, viņu izcīnītā brīvībā, suverēnā Latvijā... Mūsu aizgājēju kapa kopiņām arī mūsu sirdīs jārada nevis iznīcības, zaudējumu un neveiksmju sajūta, bet cerību un darba spara sajūta.

Brāļi un māsas! Mācieties skaitīt savas dienas un pieminiet, ka mums visiem jāmirst. Un, savas dienas skaitot, nāvi pieminot, strādājot ar prieku pārliecībā, ka sv. cerības jūs nevils, neviens darbs nepaliks bez sekmēm, lai arī gausi, bet noteikti mūsu tauta virzās uz priekšu, uz priekšu, tuvodamās ar katru dienu jūsu cerību "Apsolītai zemei". Dieva dzimnavas lēni maļ, bet noteikti un labi maļ,

par to jums liecina šīs kapenes. Pacietīgi kopiet tautas ozolus un liepas. Ja arī to attīstības gaita ir gausa, pieminiet: kas lēni nāk, tas labi nāk.

Šis ir tas vienīgi pareizais uzskats uz senču atdusas vietām. Jūs mācēsiet sevi nostiprināt šai uzskatā un sajūsmā, tad šie nobirušās lielā ozola lapas, šie nolūzušie lielā ozola zari taps tiešām dzīvam tautas ozolam, tā dziļām saknēm, tā milzu zariem, tā zaļoksnām lapām par dzīvinošu vielu. Tas pieņemsies spēkā un krāšņumā. Lapām birstot, zariem lūstot, mēs nenoskumsim, jo apņemamies, ka ne šīs lapas, ne šie zari nav bijuši bez nozīmes augoši, nav zuduši arī lūstot un birstot...

1926. g. 1. augusts

Saturs

1. Par ciešanu neizbēgamību	3
2. Gara slāpes	9
3. Īstais kristīgais	15
4. Divas pasaules	21
5. Miers virs zemes.....	28
6. 1923. gada 18. novembrī	32
7. Atskurbstiet!	40
8. Kristus vientulība	46
9. Esi uzticīgs līdz nāvei, tad es tev došu dzīvības kroni (Atkl. 2, 10)	51
10. Kristīgo varonība	59
11. Lūdziet Dievu par mirušiem	68
12. Kapu svētkos	72